

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

YATIRIM VE KALKINMA BANKALARININ PERFORMANS
ANALİZİ: 2013-2018 DÖNEMİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ZÜLFİYE MUSTAFAYEVA

BURSA – 2020

T. C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI**

**YATIRIM VE KALKINMA BANKALARININ PERFORMANS
ANALİZİ: 2013-2018 DÖNEMİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

ZÜLFİYE MUSTAFAYEVA

Danışman:

Dr. Öğretim Üyesi Derya YILMAZ

BURSA – 2020

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İktisat Anabilim Dalı'nda 701611031 numaralı Zülfiye MUSTAFAYEVA'nın hazırladığı "~~Yatırım ve Kalanma Bankalarının Performans Analizi: 2015-2018 dönemi~~" konulu Yüksek Lisans ile ilgili tez savunma sınavı, 25/02/2020 günü 10:00-11:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin ..... (başarılı/başarısız) olduğuna ..... (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Derya YILMAZ
Bursa Uludağ Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Filiz ERYILMAZ
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)

Üye

Doç. Dr. Hilar YILDIRIM KESER
Bursa Teknik Üniversitesi

Üye

25.02/2020

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 27/01/2020

Tez Başlığı / Konusu: YATIRIM VE KALKINMA BANKALARININ PERFORMANS ANALİZİ: 2013-2018 DÖNEMİ

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 150 sayfalık kısmına ilişkin, 28/05/2019 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından (*Turnitin*)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
27.01.2020

Adı Soyadı: Zülfiye MUSTAFAYEVA
Öğrenci No: 701611031
Anabilim Dalı: İKTİSAT
Programı: TEZLİ
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
(Adı, Soyad, Tarih)
Dr.Öğretim Üyesi Derya YILMAZ

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

Yemin Metni

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yatırım ve Kalkınma Bankalarının Performans Analizi: 2013-2018 Dönemi” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

25.02.2020

Adı Soyadı: Zülfiye MUSTAFAYEVA
Öğrenci No: 701611031
Anabilim Dalı: İktisat
Programı: TEZLİ
Statüsü: Y.Lisans Doktora

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Zülfiye MUSTAFAYEVA
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : İktisat
Bilim Dalı : İktisat
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XI + 104
Mezuniyet Tarihi : 25/02/2020
Tez Danışmanı : Dr. Öğretim Üyesi Derya YILMAZ

YATIRIM VE KALKINMA BANKALARININ PERFORMANS ANALİZİ: 2013-2018 DÖNEMİ

Yatırım ve kalkınma bankaları, yatırımların finansmanın öncü rol oynadıkları için bir ülkenin kalkınmasında oldukça önemlidirler. Bu çalışmanın amacı yatırım ve kalkınma bankalarının 2013-2018 yılları arasındaki performanslarını tespit etmektir. Veri setini Türkiye’de faaliyet gösteren 13 adet yatırım ve kalkınma bankasına ait rasyolar oluşturmaktadır.

Yatırım ve kalkınma bankalarının performansını ölçmek için CAMELS analizi yöntemi kullanılmıştır. CAMELS değerlerine esas olan endeks puanı mevduat bankaların aynı döneme ait finansal rasyoları (toplam 25 rasyo) dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Yapılan analiz çerçevesinde yatırım ve kalkınma bankalarının performansları ticari bankalar ile kıyaslanmıştır. Yatırım ve kalkınma bankalarının toplam performans değerlerinin ticari bankalardan yüksek olduğu görülmüştür. CAMELS analizinin bileşenleri açısından değerlendirildiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının sermaye yeterliliği (C) ve yönetim kalitesi (M) bileşenlerinde daha yüksek performansa sahipken, ticari bankaların aktif kalitesi (A), kazançlar (E), likidite durumu (L) ve piyasa riskleri (S) bileşenlerinde daha yüksek performans göstermiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının ticari bankalar karşısında daha yüksek performans değerine sahip olmasında en etkili rasyo şube başına net kar rasyosu olmuştur.

Anahtar Sözcükler:

Yatırım ve kalkınma
bankaları

Ticari bankalar

CAMELS analizi

Performans analizi

ABSTRACT

Name and Surname : Zülfiye MUSTAFAYEVA
University : Bursa Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Economics
Branch : Economics
Degree Awarded : Master
Page Number : XI +104
Degree Date : 25/02/2020
Supervisor : Dr. Öğretim Üyesi Derya YILMAZ

PERFORMANCE ANALYSIS OF INVESTMENT AND DEVELOPMENT BANKS: BETWEEN 2013-2018

Investment and development banks are very important in the development of a country because they play a leading role in financing investments. The aim of this study is to determine the performance of investment and development banks between 2013-2018. Dataset consists of financial ratios of 13 investment and development banks operating in Turkey.

CAMELS analysis method has been used to measure the performance of investment and development banks. The index score based on the CAMELS values has been calculated by taking into account the financial ratios of the commercial banks (25 ratios in total).

Within the framework of the analysis, the performances of investment and development banks have been compared with commercial banks. Total performance value of investment and development banks was higher than that of commercial banks. Within the framework of the components of CAMELS analysis, while investment and development banks have a higher performance in the capital adequacy (C) and management (M) components, commercial banks have a higher performance in asset quality (A), earnings (E), liquidity (L) and sensitivity (S) components. The most effective ratio for the performance of investment and development banks was the net profit per branch.

Keywords:

Investment and
development banks

Commercial banks

CAMELS Analysis

Performance
Analysis

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın oluşumunda büyük pay sahibi olan, eleştiri ve yorumlarıyla beni yönlendiren, her satırını titizlikle okuyarak çalışmama ve bana büyük katkı sağlayan danışman hocam Dr.Öğr.Üyesi Derya YILMAZ'a, desteğini her koşulda eksik etmeyen, beni sabırla dinleyen Arş.Gör. İbrahim Ethem AKYILDIZ hocama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Tez yazma sürecinde en az benim kadar stres altına giren, her zaman yanımda olup destek veren aileme ve tüm değerli arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

BURSA, Şubat, 2020

Zülfıye MUSTAFAYEVA

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi

GİRİŞ.....	1
------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

BANKACILIKLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER VE TÜRKİYE'DE

BANKACILIK FAALİYETLERİ.....	3
1.1. Banka Kavramı.....	3
1.2. Bankacılık Faaliyetleri.....	4
1.3. Bankaların Temel Fonksiyonları ve Finansal Göstergeleri.....	7
1.3.1. Bankaların Temel Fonksiyonları.....	7
1.3.2. Bankaların Temel Finansal Göstergeleri.....	9
1.4. İşlevlerine Göre Banka Türleri.....	10
1.4.1. Ticaret Bankaları.....	11
1.4.2. Yatırım Bankaları.....	11
1.4.3. Kalkınma Bankaları.....	12
1.5. Dünya'da Bankacılığın Tarihsel Gelişimi.....	13
1.6. Türkiye'de Bankacılığın Tarihsel Gelişimi.....	15
1.6.1. Osmanlı Döneminde Bankacılık Sektörü.....	15
1.6.2. Cumhuriyet Dönemi Türk Bankacılığı.....	17
1.7. Türkiye'de Yatırım ve Kalkınma Bankacılığı.....	27
1.7.1. Kamu sermayeli bankalar.....	29
1.7.2. Özel teşebbüs sermayeli yerli bankalar.....	32
1.7.3. Özel teşebbüs sermayeli yabancı bankalar.....	34
1.7.4. Küresel ve Bölgesel Yatırım ve Kalkınma Bankaları.....	36

İKİNCİ BÖLÜM

PERFORMANS ANALİZİ.....	38
2.1. Performans Tanımı	38
2.2. Banklarda Performans İle İlgili Kavramlar	39
2.2.1. Bankalar açısından karlılık.....	39
2.2.2. Bankalar açısından verimlilik	40
2.2.3. Bankarların etkinliği.....	40
2.2.4. Banka faaliyetlerinin kalitesi.....	40
2.2.5. Banka faaliyetlerinin ekonomikliği.....	41
2.2.6. Müşteri ve çalışan memnuniyeti	41
2.3. Performans Değerlendirmede Kullanılan Başlıca Yöntemler	41
2.3.1. Geleneksel performans değerlendirme yöntemleri	41
2.3.2. Çağdaş performans değerlendirme yöntemleri	42
2.4. Performans Değerlendirmede Bulunması Gereken Özellikler	42
2.5. Performans Değerlendirmenin Bankalara Etkisi	43
2.6. Banka Performansı Ölçme Yaklaşımları	44
2.6.1. Oran analizi	44
2.6.2. Parametrik yöntemler	44
2.6.3. Parametrik olmayan yöntemler	45
2.6.4. Veri zarflama analizi	46
2.6.5. Serbest atılabilir zarf yaklaşımı.....	46
2.6.6. CAMELS analizi	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YATIRIM VE KALKINMA BANKALARI PERFORMANS ANALİZİ	55
3.1. Analizin Amacı.....	55
3.2. Analiz Yöntemi	56
3.3. Analiz Verilerinin Toplanması	56
3.4. Statik Analiz	57
3.4.1. 2013 yılı CAMELS analizi.....	57
3.4.2. 2014 yılı CAMELS analizi.....	60
3.4.3. 2015 yılı CAMELS analizi.....	63
3.4.4. 2016 yılı CAMELS analizi.....	65
3.4.5. 2017 yılı CAMELS analizi.....	68
3.4.6. 2018 yılı CAMELS analizi.....	70
3.5. Dinamik Analiz	73
3.5.1. Sermaye yeterliliği (C) performans analizi	75

3.5.2.	Aktif kalitesi (A) performans analizi	76
3.5.3.	Yönetim kalitesi (M) performans analizi	77
3.5.4.	Kazançlar (E) performans analizi.....	78
3.5.5.	Likidite durumu (L) performans analizi.....	79
3.5.6.	Piyasa risklerine duyarlılık (S) performans analizi	80
3.6.	Genel Değerlendirme	81
SONUÇ		85
KAYNAKLAR		90

KISALTMALAR

A	: Aktif kalitesi
BDDK	:Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
C	: Sermaye yeterliliği (C)
DATA	: Duran Aktifler / Toplam Aktifler
E	: Kazançlar
FDGDTA	: Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler
FDGLFDGD	: Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler
FDGLFDGD	: Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler
GAMP	: Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler
GEATA	: Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler
GSYH	: Gayri Safi Yurüçi Hasıla
KRDTA	: Krediler / Toplam Aktifler
L	: Likidite durumu
LATA	: Likit Aktifler / Toplam Aktifler
LATYK	: Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar
M	: Yönetim kalitesi
MEVOZ	: Mevduat / Özkaynaklar
MKCTA	: Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler
NFGTA	: Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler
NFM	: Net Faiz Marjı
NKÖK	: Net Kar / Özkaynaklar
NKTA	: Net Kar / Toplam Aktifler
OSOZ	: Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar
OZKRD	: Özkaynaklar / Krediler
OZTP	: Özkaynaklar / Toplam Pasifler
PBNK	: Personel Başına Net Kar
S	: Piyasa risklerine duyarlılık
SPK	:Sermaye Piyasası Kurumu
SYR	: Sermaye Yeterliliği Rasyosu
ŞBNK	: Şube Başına Net Kar
TBB	:Türkiye Bankalar Birliği
TFGGA	: Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler
TFGMP	: Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	:Türkiye Muhasebe Standardı
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
YPLAYPP	: YP Likit Aktifler / YP Pasifler
YPTAYPTP	: YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1-1. 1864 ve 1922 yılları arasında kurulan bankalar	17
Tablo 1-2. Bankaların toplam aktiflerinin yıllara göre değişimi (Milyon USD)	26
Tablo 1-3. Kalkınma bankaları temel bilanço örneği.....	28
Tablo 1-4. Yatırım bankaları temel bilanço örneği.....	28
Tablo 1-5. Kamu sermayeli yatırım ve kalkınma bankaları.....	29
Tablo 1-6. Özel teşebbüs sermayeli yerli yatırım ve kalkınma bankaları	32
Tablo 1-7.Özel teşebbüs sermayeli yerli yabancı yatırım ve kalkınma bankaları.	35
Tablo 2-1.CAMELS derecelendirme sistemi ve yorumlaması	48
Tablo 2-2.CAMELS analizinde kullanılan rasyolar ve ağırlıkları	54
Tablo 3-1.2013yılı CAMELS analizinde kullanılan rasyolar ve ağırlıkları.....	58
Tablo 3-2. 2013 performansına pozitif etki eden rasyolar.....	59
Tablo 3-3. 2013 performansına negatif etki eden rasyolar	60
Tablo 3-4.2014 yılı CAMELS analizinde kullanılan rasyolar ve ağırlıkları.....	61
Tablo 3-5.2014 performansına pozitif etki eden rasyolar.....	62
Tablo 3-6.2014 performansına negatif etki eden rasyolar	62
Tablo 3-7.2015 yılıCAMELS analizinde kullanılan rasyolar ve ağırlıkları.....	63
Tablo 3-8.2015 performansına pozitif etki eden rasyolar.....	64
Tablo 3-9.2015 performansına negatif etki eden rasyolar	65
Tablo 3-10. 2016 yılı CAMELS analizinde kullanılan rasyolar ve ağırlıkları.....	66
Tablo 3-11. 2016 performansına pozitif etki eden rasyolar.....	67
Tablo 3-12. 2016 performansına negatif etki eden rasyolar	67
Tablo 3-13. 2017 yılı CAMELS analizinde kullanılan rasyolar ve ağırlıkları.....	68
Tablo 3-14.2017 performansına pozitif etki eden rasyolar.....	69
Tablo 3-15. 2017 performansına negatif etki eden rasyolar	70
Tablo 3-16. 2018 yılı CAMELS analizinde kullanılan rasyolar ve ağırlıkları.....	71
Tablo 3-17.2018 performansına pozitif etki eden rasyolar.....	72
Tablo 3-18. 2018 performansına negatif etki eden rasyolar	72
Tablo 3-19. Yatırım ve kalkınma bankalarının CAMELS değerlerinin ortalamaları	73
Tablo 3-20.CAMELS değerlerinin ŞBNK rasyosu olmadan ortalamaları.....	82
Tablo 3-21.CAMELS değerlerinin MEVOZ rasyosu olmadan ortalamaları	83

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3-1.CAMELS değerlerinin yıllara göre değişimi.....	74
Şekil 3-2. GSYH yıllara göre değişimi	75
Şekil 3-3. Sermaye yeterliliği (C) bileşeni ve ilgili rasyolar.....	76
Şekil 3-4.Aktif kalitesi (A) bileşeni ve ilgili rasyolar	77
Şekil 3-5.Yönetim kalitesi (M) bileşeni ve ilgili rasyolar.....	78
Şekil 3-6.Kazançlar (E) bileşeni ve ilgili rasyolar	79
Şekil 3-7.Likidite durumu (L) bileşeni ve ilgili rasyolar	80
Şekil 3-8. Piyasa risklerine duyarlılık (S) bileşeni ve ilgili rasyolar.....	81
Şekil 3-9. Bileşenler (ŞBNK rasyosu olmadan).....	82
Şekil 3-10. MEVOZ rasyosunun CAMELS puanına etkisi	84

GİRİŞ

Yatırım ve Kalkınma Bankaları bir ülkenin yatırımlarının finansmanında ve kalkınmasında önemli role sahip finans kuruluşlarıdır. Yatırım ve kalkınma kavramlarına yüklenen misyonların benzerliği nedeni ile yatırım ve kalkınma bankaları genel itibari ile birlikte anılmaktadırlar.

Hükümetler, kalkınma yardımlarının veya ekonomik kalkınma girişimlerinin bir bölümünü oluşturmak için sıklıkla kalkınma bankalarını kullandıklarından kalkınma bankaları daha çok devlet tarafından ya da devlet desteği ile kurulurlar. Dolayısıyla genel itibari ile kamu sermayelidirler ve kamunun geneline hizmet eden ve özellikle kamu tarafından planlanan yatırımların finansmanında etkin rol oynarlar. Misyonu kalkınmaya öncülük etmek olduğu için bu bankalar genel itibari ile Türkiye'nin de aralarında olduğu daha çok gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaşmışlardır. Kuruluş gerekçelerinin temelinde kalkınmaya öncülük edecek işletmelere orta ve uzun vadeli krediler temin etmektir. Krediler genellikle ekonomik ve teknolojik yatırımların finansmanında kullanılırlar ki en büyük önceliği üretim sektörü oluşturmaktadır. Bunları yaparken de ihtiyaç duyulan her türlü teknik destek katılım bankalarında sağlanmaktadır. Katılım bankaları işletmelere orta ve uzun vadeli kredi desteği sağlamakla kalmaz yurt dışı kredilere de liderlik ederler. Katılım bankalarının hizmetine sunulan sermayeler kendi öz sermayelerinin yanı sıra fonlar ile yurt dışından ve içinden temin ettikleri kredilerdir.

Buna karşılık yatırım bankaları kar odaklı oldukları için özel sektör öncülüğünde kurulurlar. Bu tür bankalar işletmelere doğrudan kredi temin etmezler. Daha çok hisse senedi veya tahvil çıkararak işletmelerin sermaye piyasasından orta ve uzun vadeli kaynak elde etmelerini kolaylaştırırlar. Bu nedenle de faaliyetlerini sermaye piyasalarının güçlü olduğu ülkelerde yoğunlaştırırlar. Sermaye piyasasında aracı rol oynarlar ve faaliyetleri daha çok işletme ağırlıklıdır. İşlevleri fonlama, yüklenimcilik, konsorsiyum ya da danışmanlık hizmetleri şeklindedir. Yatırım

bankalarının finans kaynağı ise sermaye piyasasının kendisidir.

Bu çalışma yatırım ve kalkınma bankalarının 2013-2018 dönemine ilişkin performansı göstergelerini incelediği için önemlidir. Çünkü anılan dönem gelişmekte olan ülke kategorisindeki Türkiye'nin makro ekonomik verileri açısından çalkantılı bir dönemdir. Yatırım ve kalkınma bankalarının performans verilerinin anılan dönem içerisinde nasıl bir tablo çizdiği mercek altına alınacaktır.

Çalışmayı önemli kılan diğer bir husus CAMELS analiz yönteminin yatırım ve kalkınma bankaları özelinde kullanılmasıdır. CAMELS analizlerine esas olan rasyoların yatırım ve kalkınma bankaları özelinde uygulanabilirliği test edilecektir.

Bu çalışmanın amacı kuruluş gerekçesi diğer bankalardan farklı olan yatırım ve kalkınma bankalarının performanslarının ölçülmesi ve ticari bankalarla karşılaştırılmasıdır. Bankaların performanslarının ölçülmesinde CAMELS analizi kullanılacaktır. Bankalara ait yıllık veriler ilk önce statik analize tabi tutulacaktır. Ardından dinamik analize tabi tutularak bankaların performansları yıllara göre değerlendirilecektir. Son adımda yatırım ve kalkınma bankalarının performansları ticari bankaların performansları ile karşılaştırılacaktır. Ayrıca CAMELS analizinde kullanılan rasyolara ilişkin performans puanlarının yıllara göre değişimi incelenerek konjoktorel gelişmelerden hangi rasyoların ne denli etkilendiği ya da rasyoların başta reel büyüme olmak üzere makro ekonomik gelişmelere ne denli etki ettiği irdelenecektir.

Yapılacak olan analizin daha net anlaşılabilmesi için öncelikli olarak bankacılık sektörüne ilişkin etraflıca bir bilgi verildikten sonra Türkiye'deki sektörel gelişimi yatırım ve kalkınma bankaları özelinde incelenmiştir. Ardından performans analizine konu olan tanımlar ve tasnifler yapıldıktan sonra CAMELS analizi detaylı olarak açıklanmıştır. Son olarak elde edilen verilerden CAMELS analizi yapılarak yatırım ve kalkınma bankalarının 2013-2018 dönemi performansları incelenmiş ve anılan dönem içerisindeki makro ekonomik büyüme trendi ile ilişkisi sonuç bölümünde sorgulanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜMBANKACILIKLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER VE TÜRKİYE'DE BANKACILIK FAALİYETLERİ

Çalışmanın bu bölümünde bankacılık kavramı etraflıca irdelenecek ve faaliyet alanları mercek altına alınacaktır. Dünyadaki ve Türkiye’de bankacılık sektöründe etkili olan gelişmeler ele alındıktan sonra yatırım ve kalkınma bankalarının gelişimi detaylandırılacaktır.

1.1.Banka Kavramı

Çalışmanın bu kısmında bankacılık ile ilgili tanımlara, kavram ve sınıflandırmalara, bankaların yürütmekte oldukları faaliyetlere ve sektörünün Dünyada ve Türkiye’de yaşadığı gelişimlere yer verilecektir. Bankacılık kavramı ile ilgili olarak literatür kapsamında birçok tanımla karşılaşmak mümkündür. Söz konusu bu tanımlar genel olarak kavramın işlevleri üzerine odaklansa da yapıları itibarı ile dar ya da geniş bir kapsamı içerisine alabilmektedir. Bankacılık en kısa tanımı ile; paranın faiz karşılığında kiralanması ve kiralanana paranın bu süreçte satılması ile arada oluşan fark doğrultusunda gelir elde etmektir (Gündoğdu, 2014: 27). Fakat günümüz şartları içerisinde bankalar, yalnızca kredilendirme ve mevduat işletme fonksiyonlarını üstlenmemektedir. Finansal piyasalar ile küresel pazarların bir araya gelmesi sonrasında bankaların görev tanımlamalarının kapsamı genişletilmiştir.

Banka kelimesinin etimolojik incelemeleri neticesinde ise hemen hemen birçok dilde benzer yazımlara ve söylenişlere sahip olduğu görülmektedir. Kelimenin kökeni ise İtalyan diline ait olmakta olup, “banco” şeklinde ifade edilmektedir. Anlam olarak ise, masa ya da tezgah kavramının bir karşılığı olarak ortaya çıkmıştır. Bu şekilde adlandırılmasının nedeni olarak bilinen hikaye ise, ilk bankerlerin pazarlarda tezgah üzerinde bankacılık faaliyetlerini gerçekleştirdiklerinin

düşünülmüsidir (Yüksel vd.,2004: 3). Ayrıca burada yer alan banka ve bankerler önceden para emanet edilmekte olan kişiler olmuşlardır ve kavramın günümüze kadar ulaşmasına zemin hazırlamışlardır.

İktisadi açıdan değerlendirildiğinde ise bankacılık; ekonomi içerisinde aynı ve nakdi para kontrolünün ve yönetiminin gerçekleştirilmesi, müşterilerin sermayeleri ile ilgili hakları üzerinde gerçekleştirilen işlemlerin ticari bir faaliyet olarak değerlendirilmesi ve bunlara ek olarak nakdi paranın kullanılmadığı finans işlemlerinin yürütülmesi olarak değerlendirilmektedir (Gündoğdu, 2014: 27). Kısaca bankalara iktisadi açıdan bakıldığında kredi, para ve sermaye üstüne her çeşit işlemi yapan finans kuruluşlarıdır diyebiliriz. Günümüzde tüm bu sayılan işlevleri yerine getiren kamuya ve özel teşebbüslere ait fazlasıyla banka bulunmaktadır.

Fon talep eden kimselerin fon ihtiyaçları, finans sistemi içerisinde yatırım yapmayı amaçlayan müşterilerin gerçekleştirdikleri ödemeler üzerinden bankalar aracılığı ile karşılanmaktadır. Bu işlevi göz önüne alındığında ekonomi içerisindeki hareketliliğin yönetilmesi noktasında bankaların çok önemli bir konumları bulunmaktadır. Bankaların bir diğer önemli işlevleri ise, idari olarak kararlaştırılan para ve kredi politikalarının uygulanmasına katkı sağlamak, resmen borsa işlemlerini yürütmek, devlet tarafından amaçlanan büyüme ve kalkınmaya destek sağlamak, bireylerin yaşam konforlarını arttıracak kredi kartı ve otomatik ödeme gibi sistemleri hizmete sunmaktır (Güney, 2008: 1). Özetle bankaların ülke ekonomisine ve devlete destek olmaları bankaların en önemli işlevlerinden biridir.

1.2.Bankacılık Faaliyetleri

Bankalar ana faaliyetleri içerisinde yer alan mevduat toplama ve borç verme işlemleri dışında geliştirmiş oldukları birtakım finansal araçları da tüketicilere sunmaktadır. Banka kuruluşlarının ürün politikası oluşturmalarındaki maksat, tüketici gereksinimlerinin ve taleplerinin karşılanması, kar oranlarının artırılması ve piyasa içerisinde rekabet avantajları yaratarak sektör içerisinde bir adım öne çıkmaktır.

- Mevduat: Mevduatlar, vadeli ve vadesiz olmak üzere iki grupta incelenmektedir. Vadesiz mevduatların bankaların için herhangi bir maliyeti olmamaktadır. Vadeli mevduatlarda ortaya çıkan maliyetler ise kar

oranlarının düşmesine neden olmaktadır.

- Kredi Hizmetleri: Bireysel ya da kurumsal olarak tüketicilerin gereksinimlerinin karşılanması amacıyla, belirlenen vadelerde geri ödemeleri yapılmak koşulu ile kredilendirme işlemlerinin yapılmasıdır. Bu krediler bireysel müşteriler için; ihtiyaç, taşıt ve konut kredisi olarak sınıflandırılmaktadır.
- Banka Kartları: Alışveriş işlemlerine pratiklik kazandıran, nakit olarak kullanılma özelliklerine karşılık kredi olarak nitelendirilmeyen borçlanma kartlarıdır.
- Bankamatik (ATM) hizmetleri ve satış noktaları terminal (POS) hizmetleri: ATM'ler bankalar ve tüketiciler için birtakım avantajlar sağlamaktadır. Günün tüm saatleri içerisinde bankamatiklerin kullanılabilir olması bankalar için maliyet tasarrufu anlamına gelmektedir. POS cihazları ise banka ve kredi kartları üzerinde tüketicilere alışveriş kolaylığı sağlamaktadır. Bu cihazlar, telefon hatları üzerinden bankalarla iletişime geçer ve onay alınmasını takiben alışveriş işlemi gerçekleşmiş olur.
- Telefon Bankacılığı: Telefon bankacılığının gelişmesine bağlı olarak tüketiciler birçok işlem için bankaya gitmek yerine telefon üzerinden işlem yapmaya başlamışlardır. Bu durum hem bankalar hem de tüketiciler için zamandan tasarruf edilmesini sağlamaktadır.
- İnternet Bankacılığı: İnternet kullanımının artması ve artık birçok evde ya da işyerinde internet kullanımına geçilmesi ile birlikte, bankalar alternatif bir yöntem olarak internet bankacılığının üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Maliyetlerin banka adına daha düşük olması nedeni ile internet bankacılığı üzerinden oluşturulan mevduat hesaplarına daha fazla faiz uygulanmaktadır.
- Özel Bankacılık: Bu bankacılık yöntemi içerisinde, daha varlıklı ve daha fazla çeşitte varlığa sahip olan müşteriler için birtakım işlemler özel olarak şekillendirilmektedir. Burada varlık miktarı yüksek müşterilerin gereksinimleri ve talepleri göz önünde bulundurulmaktadır.
- Çek Hizmetleri: Birçok banka tarafından, müşterilerin nakit taşıma risklerini ortadan kaldırmak amacıyla çek kullanımına geçilmiştir.
- Kiralık Kasa Hizmetleri: Bankalar, müşterilerinin saklamaktan çekindikleri değerleri eşyaları saklamak için kasa hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmet

kapsamında kiralanana kasanın ebatlarına göre müşterilerden belirli bir kira ücreti talep edilmektedir.

- Havale İşlemleri: Bankaların şubeleri arasında, hesaptan hesaba yapılan para aktarımları havale olarak adlandırılmaktadır.

Ülkemizde ise bankaların yürütecekleri faaliyet alanları, bu alanların sınırları, temel hak ve yükümlülükleri 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda açıklanmaktadır. Bankaların faaliyetleri, 25983 mükerrer sayılı, 1 Kasım 2005 tarihli Resmi Gazete ilanında yer alan ifadeler doğrultusunda, hukuk alemi içerisindeki diğer kanunlardan doğan haklar ayrı olmak üzere aşağıdaki gibi açıklanmaktadır (Şalgamcı, 2006):

- Gerçek ve tüzel kişilere ait mevduatların kabul edilmesi
- Yatırım fonlarının kabul edilmesi
- Nakdi ve nakdi olmayan kredilendirme işlemlerinin yapılması
- Tüm ödeme ve tahsilat işlemlerinin gerçekleştirilmesi
- Çeklerin ve kambiyo senetlerinin satın alma işlemleri
- Portföylerin saklanması
- Tüm ödeme sistemlerinin ihraç edilmesi ve ödeme sistemlerine dair hizmetlerin sunulması
- Kambiyo ve efektif işlemlerinin yürütülmesi
- Opsiyon sözleşmelerinin ve vadeli mevduat işlemlerine dair sözleşmelerin hazırlanması, içeriğinde birçok işlemin yer aldığı finansal alım-satım faaliyetlerinin yürütülmesi
- Sermaye piyasası içerisinde kullanılan tüm araçların alım-satım işlemleri ile bu araçların yeniden satılması ve yeniden alınması işlemlerinin gerçekleştirilmesi
- Sermaye piyasasına ait araçların ilk çıkışlarını gerçekleştirmek, sermaye piyasası içerisinde halka arz şeklinde ortaya çıkan ihraçlar için aracı faaliyetlerin yürütülmesi
- Garanti, teminat vb. yükümlülüklerin 3.kişiler için yürütülmesi ve bu doğrultuda müşterilere garantörlük yapılması
- Tüzel ve gerçek kişilere yatırım danışmanlık hizmetlerini sunmak
- Portföylerin yönetilmesi
- Piyasa yapıcılığı görevini Merkez Bankası, Hazine Müsteşarlığı ve ilgili

kuruluşlar kontrolünde hazırlanan sözleşmeler aracılığı ile üstlenmek

- Faktöring ve forfaiting işlemlerinin gerçekleştirilmesi
- Bankalar arası piyasalarda para alımlarını ve satımlarını gerçekleştirmek
- Finansal kiralama ve benzeri işlemlerin yerine getirilmesi
- Emeklilik hizmetleri ve sigortacılık sektörünün gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlere aracılık etmek.

Son yirmi yıl içerisinde bilgi teknolojilerinde meydana gelen yenilikler bu maddelerin takip edilmesi ve kontrolünün sağlanması adına hem devlete hem de bankalara büyük katkılar sunmaktadır.

1.3.Bankaların Temel Fonksiyonları ve Finansal Göstergeleri

Hiç şüphesiz bankalar kuruluş amaçlarına göre bir kısım temel fonksiyonlara sahiptirler ve üstlendikleri misyona göre yaptıkları işlemlerin genel gidişatını gösteren ve ülkelerin ilgili organlarının baz aldıkları temel finansal göstergeler vardır. Yatırım ve kalkınma bankalarının temel fonksiyonları ve finansal göstergeleri ayrı bir başlık altında irdelenecektir. Çalışmanın bu bölümünde klasik bankacılık faaliyetlerinin temel fonksiyonlarına ve finansal göstergelerine yer verilmiştir.

1.3.1. Bankaların Temel Fonksiyonları

Ülkelerin gelişmekte olması ya da gelişmiş olması fark etmeksizin finansal sistemlerinin merkezinde bankacılık sektörü bulunmaktadır. Bu bankalardan özellikle mevduat bankalarının sistem içerisindeki temel işlevlerine bakılacak olursa;

- *Finansal Aracılık:* Mevduat bankalarının amaçlarının başında finansal işlemlere aracılık etmek yer almaktadır. Bu bankalar, ekonomi içerisinde fon sıkıntısı yaşanan ve sermaye arayışında olan müşteriler ile fon arz eden tasarruf sahipleri arasında bağlantı sağlamaktadır (Günel, 2007: 31-32). Aynı zamanda finansal aracılık bankalar tarafından ekonomi içerisinde pasif kalan fonlara ekonomik ivme kazandırmaktadır. Bu doğrultuda ekonomi içerisinde dönem dönem yaşanan durgunlukların önüne geçebilmek için bankalara önemli görev düşmektedir (Sevilengül, 1999: 1). Bireysel anlamda ise ellerinde fon bulduran müşteriler, bu fonları güven duydukları bankalara aktararak belirli bir süreç içerisinde faiz getirisi elde etme yoluna

gidebilmektedirler.

- *Kaynak Etkinliği Sağlamak:* Bankaların kaynaklarının yönetilmesi sürecinde etkili olan üç faktör ön plana çıkmaktadır. Bunlar; kullanılmakta olan kaynağın Türk Lirası ya da yabancı para birimlerine ait olması, maliyetin ortaya çıkması ya da çıkmaması ve vade türü ile ilişkili olarak kullanılmakta olan kaynakların istikrarıdır (Eroğlu, 2001: 1). Banka kuruluşları mevcut kaynaklarını kar oranı yüksek sektörlere yönlendirerek, ekonominin genelinde kaynak kullanımında etki yaratmak suretiyle kalkınmaya katkı sağlamaktadırlar. Bu nedenle kredilendirme yaptıklarında risk oranı düşük ancak kar oranı yüksek projelere yönelmektedirler. Bu durum ülke içerisinde kaynakların etkin kullanımına önemli bir katkı sağlamaktadır. Kaynak kullanımının verimliliğin istikrarlı bir şekilde sağlanması ekonomik gelişmenin hızlanması açısından oldukça önemlidir (Akgüç, 1992: 7). Bu noktada bankaların firmalara sunmuş olduğu uzun vadeli ve sürekli krediler firmaların elini güçlendirmektedir. Ekonomik yapı içerisinde ortaya çıkması gerekli olan uzun vadeli krediler ancak bankalar tarafından piyasaya sunulabilmektedir. Verilen kredilerin vadesi kadar sürekli olması da firmalar için oldukça önemli bir konudur. Zira firmalara büyük miktarlarda uzun bir sürece yayılma imkanı olan krediler gerekmektedir (Pürsünlerli, 1997: 46). Bankalar tarafından yürütölen ve kaynak etkinliği izleniminde gerçekleşen bu işlevler, ekonomik istikrarın sağlanması ve piyasaya hareket getirmesi açısından büyük önem teşkil etmektedir.
- *Para Politikasının Etkinliğine Katkı Sağlamak:* Ekonomi içerisinde yürütölen para politikalarının etkin olabilmesi için kuvvetli bir bankacılık sektörünün varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Zira merkez bankası tarafından uygulanan para politikası araçlarının etkinliği yalnızca güçlü bir bankacılık sektörünün varlığı halinde etkinlik sağlayabilmektedir (Akgüç, 1992: 8).
- *Ulusal ve Küresel Ticaretin Geliştirilmesi:* İhracat gerçekleştiren firmalar için en önemli konu tahsilatların zamanında gerçekleştirilmesidir. İthalatçılar ise sevkinin doğru zamanda gerçekleşmesini amaçlamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda bankalar aracılık hizmetleri yürüterek ihracatçılara ithalatçı adına ödemenin gerçekleştirilmesi garantisini vermektedir. Buna ek olarak ise ithalatçıların ödeme gerçekleştirmeleri halinde satın aldıkları ürünlerin

zamanında sevk edilmesi garantisini sunmaktadır. Bankalar böylece ticari ilişkilerin her iki tarafında da kefil görevi üstlenerek sorunsuz işlemlerin gerçekleşmesini sağlamaktadır (Seyidoğlu, 2001: 329).

- *Finansal Danışmanlık Hizmetleri:* Bankalar tarafından müşterilerine birikimlerini değerlendirme aşamasında danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Bankalar tarafından müşteriler adına menkul kıymet satım ve alım faaliyetleri yürütülmektedir. Buna ek olarak birikimleri doğrultusunda hangi yatırımların daha karlı olacağı konusunda müşterilere fikirler sunmaktadırlar. Bankaların bünyesinde görev yapmakta olan yatırım uzmanları tarafından müşterilere ait portföyler yönetilmektedir (Artun, 1993: 13-14).

1.3.2. Bankaların Temel Finansal Göstergeleri

Türkiye’de bankaların işleyiş süreçlerindeki finansal durumlarını ortaya koymak için kullanılan temel finansal göstergelerin başında bilançolar ve gelir gider tabloları gelmektedir. Bu tabloları zaman zaman maliyet, nakit, kar, fon/likidite ve öz kaynak tabloları ile de desteklenmektedir (Akgüç, 2011: 6). Ancak işletmelerin finansal durumlarını gösteren temel göstergelerin kanuni düzenlemeler ile belirli bir standarda kavuşturulmak istendiği görülmektedir. Örneğin Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından 1/01/2019 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere Türkiye Muhasebe Standardı (TMS1) revize edilmiştir. 24/05/2018 tarihli ve 30430 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan kurul kararında “tam bir finansal tablolar seti” adı altında finansal durumlara ilişkin tablolar listelenmiştir (Madde 9):

- Dönem sonuna ait finansal durum tablosu,
- Kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu,
- Özkaynak değişim tablosu,
- Nakit akış tablosu,
- Önemli muhasebe politikalarını ve diğer açıklayıcı bilgileri içeren dipnotlar,
- Bir önceki dönemin başına ait finansal durum tablosu.

Hazırlanan bütün finansal tabloların Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ile de uyumlu olması gerektiği TMS 1 içerisinde bir çok başlık altında açıkça vurgulanmıştır.

Bu çerçevede bir diğerk düzenleme Sermaye Piyasası Kurumu (SPK) tarafından yapılmışsa da Kurum tarafından 09.04.2008 tarihli ve 26842 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan finansal raporlamaya ilişkin tebliğde yukarıda zikredilen ve TMSK tarafından hazırlanan Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının (TMS/IFRS) esas alınması benimsenmiştir (Madde 5).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından hazırlanan, 01.11.2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” hükümlerinde geçtiği üzere “finansal tablolar; bilanço (bilanço dışı hesaplarla birlikte), gelir tablosu (kâr ve zarar cetveli), özkaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu ile kâr dağıtım tablosundan” oluşmaktadır (Madde 5). Ancak burada vurgulamak gerekir ki BDDK da 28.06.2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ” çerçevesinde SPK örneğinde olduğu gibi finansal tabloların hazırlanmasında TMSK tarafından hazırlanan TMS ve IFRS standartlarına uyumu esas almıştır. Bankaların oran analizine konu finansal tablolar çalışmanın “Oran Analizi” konulu bölümü içerisinde detaylandırılacaktır.

1.4.İşlevlerine Göre Banka Türleri

Bankacılık sektörünün, günümüzdeki durumuna bakıldığında, yeni finansal tekniklerin kullanıldığı, geliştirilen finansal araçlar üzerinden sektör içinde daha aktif olma adına çalışmaların yürütüldüğü, ulusal ve uluslararası piyasada rekabet gücü elde etmek suretiyle pazar payının arttırılmaya çalışıldığı bir yapının ortaya çıktığı görülmektedir. Bu gelişmeler ile birlikte sektör içerisinde farklı türlerde banka kuruluşlarının faaliyetlerini yürüttüğü görülmektedir. Faaliyetleri içerisinde toplamış oldukları fonların verimli alanlara aktarımını sağlayan banka kuruluşları, milli gelir artışlarında üstlenmiş oldukları rol doğrultusunda, kamu yararına önemli katkılar

sağlamaktadır. Ortaya çıkan etkilere paralel olarak bankaların işlevleri de değişkenlik göstermektedir. Ticari kuruluş olmalarının doğal bir sonucu olarak kar elde etme arayışı içerisinde olan banka kuruluşları işlevleri doğrultusunda farklı sınıflara ayrılmaktadır. Söz konusu banka kuruluşları; Ticaret, yatırım ve kalkınma olmak üzere üç grup içerisinde değerlendirilmektedir.

1.4.1. Ticaret Bankaları

18.yy içerisinde İngiliz ve Yahudi aileleri tarafından kurulan bankalar aynı zamanda ticaret bankalarının da temelini oluşturmaktadır. Söz konusu bankalar ilk olarak deniz ötesine yönelik yapılan ticari faaliyetlerin, sanayinin ve tarımın finansmanına yönelik olarak önemli roller üstlenmişlerdir. Ticaret bankaları tarafından oldukça geniş kitlelerden mevduat ve farklı isimler üzerinde kaynak toplama işlemleri yapılmakta, sonrasında ise söz konusu kaynaklar kredilendirime ve mali işlemlerin yürütülmesi amacı ile kullanılmaktadır (Doğan, 2008: 6). Bu doğrultuda ticaret bankalarının, mevduat toplayan ve akabinde kredilendirme işlemi yapan kuruluşlar olarak tanımlanması mümkündür. Sanayi ve ticaret alanında faaliyet gösterecek olan firmalara sağlanan en kısa vadeli işletme açma kredileri, bu kuruluşları para piyasası içerisinde etkin bir konuma getirmektedir (Öçal ve Çolak, 1999: 76). Ticari amaçlarla kurulan bu kuruluşların faaliyetlerini risk oranlarını düşürüp, kar oranlarını arttırması gerekmektedir.

Ticaret bankaları, elde ettikleri kaynakları ise kredilendirme faaliyetlerinde diğer finansal işlemlerde kullanmaktadır. Yine bu kuruluşlar ekonomi içerisinde kaydi para yaratma işlevini de üstlenmektedir (Pehlivan, 2010: 24). Genel olarak geleneksel bankacılık faaliyetlerini yürütmekte olan bu kuruluşlar, söz konusu faaliyetlerini mevduat toplama ve kredilendirme işlemleri üzerinden yürütmektedir. Bu bankaların kaynaklarında yer alan unsurlar; toplanan mevduatlar, kullanılan krediler ve öz kaynaklarıdır.

1.4.2. Yatırım Bankaları

Yatırım bankaları, devlet kurumlarının ya da ticari firmaların uzun dönemli fon gereksinimlerini karşılayabilmek adına yine söz konusu kurumlara ait menkul kıymetlerin ihraç edilmesinde aracılık görevi üstlenen kuruluşlardır. Bu bankaların mevduat toplayabilme gibi bir yetkisi bulunmamaktadır. Bu bankalar kredi

kullanarak ya da tahvil ihracı gerçekleştirerek elde ettikleri fonlar karşılığında kendi hesaplarına menkul kıymet olarak ya da satarak resmi ya da özel kurumların orta ya da uzun vadeli projeleri için fon sağlamaktadırlar. Menkul kıymet satışlarında aracı konumunda olan yatırım bankaları halk arasında menkul kıymet tacirleri olarak da adlandırılmaktadır (Yağcılar, 2011: 13).

Kalkınma ve Yatırım Bankaları arasında hem hukuksal hem de mali açıdan önemli benzerlikler bulunmaktadır. Ancak temellerinde, kuruluş ve diğer finansal sektörlere yaklaşımları ile birbirilerinden ayrılmaktadırlar. Bu iki alanda faaliyet göstermekte olan kuruluşlar kimi zaman bir deyim olarak Kalkınma ve Yatırım Bankacılığı tanımlamasının içerisinde görülseler de benzerliklerinin yanı sıra amaç ve fonksiyon farklılıkları bulunmaktadır. Yatırım ve kalkınma bankalarının faaliyetlerinin kesiştikleri en önemli nokta ise ülke sanayilerinin gelişmesi noktasında önemli etkilere sahip olmalarıdır (Ersoy vd., 2015).

Gelişmiş sermaye piyasasına ve gelişmekte olan sermaye piyasasına sahip olan ülkelerde genellikle yatırım bankalarının hizmet verdikleri görülmektedir. Sermaye piyasası içerisinde tahvil ve senetlerin çıkarılması, servet aktarımlarının gerçekleştirilmesi, menkul kıymet yönetiminin gerçekleştirilmesi ve sermaye oluşumunda yatırım bankaları tarafından önemli aracılık faaliyetleri yürütülmektedir (Acar, Erkoç ve Yılmaz, 2015). Çalışma prensipleri ticaret bankaları ile benzerlik gösteren yatırım bankaları ticaret bankalarına ek olarak şirket birleşmelerine aracılık, emtia ticareti, portföy yönetimi, finansal danışmanlık, finansal kiralama, projelerin finansmanın kaydı ve nakdi kaynak tahsis etme ve şirketlere mali danışmanlık yapma gibi hizmetler sunmaktadır.

1.4.3. Kalkınma Bankaları

Kalkınma Bankalarına genellikle gelişmekte olan ülkelerde yoğun bir şekilde rastlanılmaktadır. Kurulmalarında ki temel amaç; yatırım yapma hususunda karşılaşılan sermaye yetersizliklerini gidermek ve kalkınmanın etkin bir şekilde sağlanabilmesi adına öncelik verilen sektörlere finansal destek sağlayabilmektir. Kalkınma bankalarının vermiş oldukları desteklerin kaynağında, hükümet ya da uluslararası kurumlar tarafından sağlanan fonlar ve ihraç edilen tahviller yer almaktadır (Doğan, 2013: 83). Kalkınma bankalarının en önemli görevlerinden bir

diğeri de yeni yatırımcılara destek sunarak sermaye piyasasının gelişmesine katkı sağlamaktır.

Sanayileşme amacı ile yatırımların yapılacağı ancak finansman aşamasında sıkıntılar yaşayan gelişmekte olan ülkelerde kalkınma bankaları yoğun bir şekilde faaliyet göstermektedir. Söz konusu ülkelerde sermaye piyasasının yeterince gelişmemesinin bir sonucu olarak uzun vadeli kaynak sağlama işlevi kalkınma bankaları tarafından sağlanmaktadır. İşletmelerin özellikle uzun vadeli finansman gereksinimlerinin karşılanması noktasında önemli sorumluluk üstlenen kalkınma bankaları, gelişmekte olan ülkelerin sermaye piyasalarının temellerinin atılmasına da önemli katkılar sağlanmaktadır (Koç, 2002: 54).

Kalkınma bankaları, ticaret bankaları gibi mevduat toplama işlemleri yapamamaktadır. Bu bankaların kullanmış oldukları kaynaklar; uluslararası kurumlardan almış oldukları krediler, hükümetten alınan yardımlar ve tahvil çıkararak borçlanma suretiyle elde edilmektedir. Yapılacak yatırımlarda ortaya çıkan sermaye açığının giderilmesi ve teknik yardımın sağlanması yolu ile girişimde bulunacakların şüphelerinin ortadan kaldırılması ve endüstriyelleşme sürecinin hızlandırılması amacı ile faaliyetlerini sürdürmektedirler. Kalkınma bankaları ile yatırım bankaları arasında birtakım benzerlikler bulunmaktadır. Ancak, yatırım bankaları tarafından özel tasarruflar yatırımlara yönlendirilmekte iken, kalkınma bankaları tarafından iç ve dış kamu fonları ile uluslararası mali kurum fonları ve yabancı kaynaklar ülke sınırları içerisindeki yatırımlara yönlendirilmeye çalışılmaktadır (Öçal ve Çolak, 1999: 86-87).

1.5.Dünya’da Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

Bankacılık hizmetlerine dair gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde ilk bankacılık hizmetlerinin Eski Sümer ve Babil dönemlerine dayandığı öne sürülmektedir. Sümer İmparatorluğunda M.Ö. 3500 senesinde kurulduğu düşünülen “Maket” ilk bankacılık hizmetlerini yürüten oluşumdur. Bu dönemde maketlerde bulunan rahipler insanlara tarımsal üretim için gerekli ihtiyaçlarını sağlamaları için hasattan sonra geri ödenmek üzere borç verilmekte idi. Bu borç işlemlerinin tarihsel süreç içerisinde ilk kredilendirme faaliyeti olduğu düşünülmektedir. Bu para alışverişinin devamında kendilerine emanet edilen paranın hemen çekilmeyip bir süre onlarda kaldığını fark

ettiklerinde ise bu parayı değerlendirmeye başlayarak para ile ticaret yapmaya başlamışlardır. Eski yerleşim yerlerinde gerçekleştirilen kazı çalışmalarında para transferlerinin gerçekleştirildiğine, tediye ve teslim talimatlarının düzenlendiğine dair birçok belge bulunmuştur (Parasız, 1991: 107). Belirtilen maketlerin temel işlevlerinin ödünç ve mevduat kabullerini gerçekleştirmek olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu kuruluşların değişim faaliyetlerini yürütmek adına oldukça sistemli bir örgütlenme içerisine girdikleri öne sürülmektedir. Ayrıca maketlerin genellikle din adamları tarafından çalıştırılması maketleri toplum içerisinde daha güvenilir bir statüye yükseltmektedir.

Kökene çok eskiye dayanan Hammurabi kanunlarında ise bankacılık faaliyetleri ile ilgili gerçekleştirilen düzenlemeler, sektörün tarihsel incelemeleri açısından oldukça önemlidir. Bu kanunlarda; ikraz işlemlerinin hangi yöntemlerle uygulanacağı, zamanı gelen borçların tahsil edilmesine dair usuller, borçluya ait malların tavsiye sürecinde ne şekilde değerlendirileceği ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Söz konusu kanunlar doğrultusunda, tahılgiller, hurma ve maden için yıllık faiz oranı %12 ile %33 arasında belirlenmiştir (Öçal, 1991: 17).

Bunlara ek olarak kredilendirme süreçleri, mevduat işlemlerinin gerçekleştirilmesi ve komisyonculuk sözleşmelerinin hazırlanmasına dair düzenlemelerde bulunmaktadır. Tarihsel olarak gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde Eski Yunan, Mısır ve Roma dönemlerinde de bankacılık hizmetlerinin ve bu hizmetlere dair kurumların varlığı dikkat çekmektedir. Eski Mısır İmparatorluğu tarafından gerçekleştirilen düzenlemelerde, tefeciliğin ve bileşik faiz uygulamalarının yasaklandığı görülmektedir. Günümüzdeki örneklerine benzer ilk banka 1157 senesinde Venedik'te açılmıştır. 1609 senesine gelindiğinde ise Amsterdam'da kurulan Amsterdamsche Bank modern bankacılığın ilk örneği olarak karşımıza çıkmıştır (Parasız, 1991: 108-109). Bu gelişmelerden neredeyse 100 yıl sonra 1694 senesinde istikrarsız gidişata mani olmak adına İngiltere'de ilk merkez bankası sayılabilecek İngiltere Bankası kurulmuştur (Altan, 2001: 429).

Bankacılık sektörü içerisinde 19.yy kadar öz kaynaklar ve toplanılan mevduatlar ile banka kuruluşları sektör içerisindeki varlıklarını sürdürmüştür. Ancak özellikle 1900'lü yılların başlarına gelindiğinde bankalar, farklı finansal araçlar üzerinden ekonomi içerisindeki pozisyonlarını güçlendirmeye çalışmışlardır. 1930'lu yıllarda

yaşanan Büyük Buhran, ardından ortaya çıkan 2. Dünya Savaşı ve 1970'lere gelindiğinde ortaya çıkan küresel petrol krizi sonrasında bankalar, karşılaşmış oldukları sorunların üstesinden gelebilmek adına farklı finansal araçlardan yararlanma yoluna gitmişlerdir. Bu dönem içerisinde finansal tekniklerin gelişmesi ve teknolojiye yaşanan gelişmelerde finansal araç yelpazesinin gelişmesinde etkili olmuştur. Gelişmiş birçok ülke içerisinde serbest piyasa ekonomisinin tercih edilmeye başlaması ile birlikte bankacılık sektöründe küresel bir genişleme ortaya çıkmıştır. Bu anlayışın etkileri Türkiye'de ise 1980'lerde görülmeye başlanmıştır. (Yaşa, 2008). Yine teknolojiye yaşanan gelişmelere bağlı olarak bilgi teknolojilerinin gelişmesi elektronik bankacılık kavramının doğmasına neden olmuştur.

1.6.Türkiye'de Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de gerçekleşen bankacılık hizmetlerinin ve bu hizmetleri yürüten kuruluşların daha sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi için incelemelerin Cumhuriyet öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönem üzerinden yürütülmesi yararlı olacaktır.

1.6.1. Osmanlı Döneminde Bankacılık Sektörü

Bankacılık faaliyetlerini Osmanlı Dönemi içerisinde ilk yürüten kuruluş 1847 senesinde kurulan Bank-ı Dersaadet'tir. İstanbul'da kurulan bu banka ne yazık ki süreklilik arz edememiştir. Ekonomide para değerinde ortaya çıkan negatif yönlü eğilimlerin önüne geçemeyen banka, 1852 senesinde iflas etmiştir. Yine bu dönemde emisyon, ticaret ve mevduat alanlarında faaliyet göstermekte olan Osmanlı Bankası 1856 senesinde kurulmuştur. Kuruluşu ilk olarak ticaret bankası olarak gerçekleşen, daha sonrasında ise devlet bankası niteliğine sahip olan Osmanlı Bankası'na oldukça geniş yetkiler tanınmıştır. Ülke içerisinde banknot ihraç etme ayrıcalığı da yine Osmanlı Bankası'na verilmiştir. Öyle ki, 1875 sözleşmesi, hissedarlar genel kuruluna sunulduğunda söz konusu ayrıcalığın dünya genelinde bankalara tanınmakta olan ayrıcalıkların ötesinde olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu bankanın kuruluşunda İngiliz sermayesi yer almaktadır (Bakan, 2001: 32). Fakat alınan bu ve benzeri sermayeler Osmanlı hükümetinin zaten var dış olan borcunu iyice arttırmıştır ve yaşanan kötü gidişat sonucunda Düyûn-ı Umûmiye yani dış borçları idaresi açılarak Osmanlı ekonomisini 58 yıl boyunca kontrol etmiştir.

Osmanlı Devleti'nde, 1856-1875 seneleri arasında sermayesinde yabancı kaynakların yer aldığı 11 adet bankanın kuruluşu gerçekleşmiştir. Kurulan bu bankaların amaçları ise; devlete borç para sağlamak ve verilen borçlar üzerinden faiz getirisi elde etmektir. Kurulan bu bankaların bir kısmı ise belirli bir süre sonra Osmanlı Bankası A.Ş.'ye dahil olmuştur. Bu birleşime katılmayan bankaların önemli bir kısmının varlığı ise 1876 senesinde son bulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun varlığını sürdürdüğü yıllarda çok fazla milli banka kuruluşu gerçekleştirilememiştir.

1863 senesinde Mithat Paşa tarafından kurulmuş olan Memleket Sandıkları, kuruluşunda yerli sermayenin yer aldığı ilk milli banka kuruluşu olma ve ilk tarımsal kredi sağlayan banka olma özelliklerini taşımaktadır. Yine Mithat Paşa tarafından 1868 senesinde tasarrufların devlet tarafından kontrol edilebilmesi ve toplanabilmesi adına Emniyet Sandığı kurulmuştur. Söz konusu bu iki yerli banka kuruluşu yine Mithat Paşa tarafından 1888 senesinde Ziraat Bankası adı altında bir araya getirilmiştir (Takan, 2002: 4).

Bankacılık sektöründe milli yönelimlerin ortaya çıkmasındaki en önemli faktör, ulusal sermayenin, yabancıların ve azınlıkların yer aldığı banka kuruluşlarının kontrolünden çıkmasını sağlamaktır. Ayrıca milli sermayenin kontrol altında alınmasından sonra ülke içerisinde ticari yaşamın geliştirilmesi adına sermayenin kullanılması amaçlanmıştır. Bu dönemde kurulan milli bankaların kredi programları içerisinde genellikle; ticari krediler, esnaf kredisi, tarımsal destek kredileri, emlak vergileri ve tüketim kredileri yer almaktadır (Artun, 1993). Osmanlı döneminde bankacılık alanında yaşanan gelişmeler hakkında genel bir değerlendirme yapmak gerekirse bu dönemde açılan bankaların sermayelerinin neredeyse tamamının yabancı kökenli olduğu görülmektedir. Bu olumsuz gelişmeler cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra millileşme, kalkınma ve gelişme çalışmaları doğrultusunda iyileşmeye başlamıştır. Özellikle Ziraat Bankası milli kalkınma ve gelişme hareketleri sırasında gereken ekonomik desteğin halka sağlanması açısından büyük önem teşkil etmektedir. Yazgan (1969) Osmanlı'nın son döneminde başlayıp Cumhuriyet kurulana kadar geçen süreçteki bütün bankaları Tablo 1-1.'deki gibi listelemektedir.

Tablo 1-1. 1864 ve 1922 Yılları Arasında Kurulan Bankalar.

Kuruluş Tarihi	Banka Adı
1864	Şirket-i Umumiye Osmanlı Bankası
1866	Şirket-i Maliye-i Osmaniye Bankası
1869	İtibar-i Umumi Osmani Şirketi
1870	Avusturya Osmanlı Bankası
1870	Avusturya Türk Bankası
1872	İkinci İstanbul Bankası
1872	Kambio ve Esham-Şirket-i Osmaniyesi
1888	Selanik Bankası
1891	Midilli Bankası
1910	Türkiye Ticaret ve Sanayi Bankası
1910	Osmanlı Ticaret Bankası
1913	Türk Ticaret Bankası
1914	Milli Aydın Bankası
1914	Milli Karaman Bankası
1914	Emlak-i Gayrimenkul ve İkrizat Bankası
1916	Akşehir Bankası
1917	Manisa Bağcılar Bankası
1917	İtibar-i Milli Bankası
1917	Konya Ahali Bankası
1917	İktisad-i Milli Bankası
1919	Eskişehir Çiftçiler Bankası
1919	Adapazarı Emniyet Bankası
1920	Konya Türk Ticaret Bankası
1922	Bor Zürra ve Tüccar Bankası

(Kaynak: Yazgan, 1969: 14,15).

1.6.2. Cumhuriyet Dönemi Türk Bankacılığı

Cumhuriyetin ilanından sonra 1923-1932 yılları arasında kurulan bankalar, ülkenin ekonomik olarak kalkınmasında önemli bir sorumluluk üstlenmişlerdir. Ayrıca yine aynı yıllar arasında tek bir şubesi olan banka sayısında da önemli bir artış yaşanmıştır. Dönem içerisinde sektör adına ortaya çıkan en önemli gelişme, 1715 sayılı kanun ile 1930 senesinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın kurulmasıdır. Cumhuriyet ilan edildiğinde 18 olan ulusal banka sayısı, 1930 senesine gelindiğinde 44'e çıktığı görülmektedir. Bu tarihteki sektör içerisindeki mevduatların dağılımına bakıldığında ulusal bankaların payının %50'lilerden %80'lere çıktığı bilinmektedir (Akgüç, 1992: 11). Bu gelişmeler neticesinde Düyun-u Umumiye etkisini giderek kaybetmiştir.

1930'lı yıllarda Türkiye'de birçok özel amaçlı banka kurulmuştur. Bu durumun ortaya çıkmasındaki en önemli etken 1934 senesinden itibaren takip edilecek olan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'dır. Bu dönemdeki bankacılık hareketleri incelendiğinde, Cumhuriyet'in ilan edilmesinden hem önce hem de sonra küresel ölçekte bir bankacılık girişiminin gerçekleşmediği görülmektedir. Cumhuriyetin ilan

edilmesinden sonra ise sektör içerisinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bakıldığında 2. Dünya Savaşı'nın sonuna dek ya doğrudan devlet sermayesi ile ya da devlet sermayesinin iştiraki ile birçok banka kurulmuştur (Akgüç, 1992: 20). Savaşın sonlanması ile de özel teşebbüsler doğrultusunda bankalar kurulmaya başlanmıştır. Fakat özel teşebbüs ile kurulan bankaların para politikaları suistimal edilmeye açık olduğundan milli kalkınma konusunda devlet bankalarından ayrılmaktadır.

Cumhuriyetin ilan edilmesi sonrasındaki bankacılık sektörüne dair gelişmeler incelenirken, 1980 öncesinde yaşanan gelişmeler genellikle farklı alt dönemler ya da alt başlıklar içerisinde değerlendirilmektedir. 1980 öncesinde ortaya çıktığı düşünülen her alt dönemin birbirinden ayrı özellikleri olsa da, 1980 yılına kadar ki dönem, 1980 sonrasına göre bütünsel bir anlam ifade etmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra finans sistemi içerisinde yaşanan değişimler doğrultusunda devlet tarafından bankacılık sektörü ile ilgili olarak birçok düzenleme gerçekleştirilmiştir (Coşkun vd., 2012: 3-27).

Her düzenleme aynı zamanda bankacılık sektöründe bir dönemi temsil etmektedir. Cumhuriyet sonrası bankacılığın birinci dönemini(1923-1932) ulusal bankacılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra sanayi, ticaret ve tarım alanlarında yürütülecek programlarla ilgili olarak gerçekleştirilen en önemli faaliyet 1923 senesinde düzenlenen İzmir İktisat Kongresi'dir. Gerçekleştirilen bu kongreye katılım gösteren her kesimden insan ülke içerisinde ulusal bankaların kurulmasının gerekliliğini belirtmiştir. Dönemin İktisat Bakanlığı görevini yürüten Mahmut Esat Bozkurt kongrede yapmış olduğu açıklamalarda, ülke içerisinde yabancı sermaye yoğunluğunun ve bu yoğunluktan kaynaklanan baskıların ancak kurulacak ulusal bankalarla aşılabileceğini ifade etmiş ve ülke içerisinde iktisadi kalkınmanın başlangıcının bankalar ile gerçekleşeceğini belirtmiştir. Yine iktisadi büyümenin, devlet önderliğinde kurulacak bir banka ile sağlanacağı bu kongrede açıklanmıştır (Ertuğrul ve Zaim, 1996: 22). Fakat bu dönemde tek şubeli mahalli nitelikte çok sayıda ulusal banka olmasına karşın sektörde yabancı bankaların hakimiyeti hala sürmektedir. Türkiye İş Bankası (1924), ilk kalkınma bankası özelliği taşıyan Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası (1925) ve Merkez Bankası (1931) bu dönemde kurulmuştur. Kökleri Osmanlı Devletine dayanan Ziraat Bankası da bu dönemde (1926) detaylı bir çalışma içerisine sokulmuş ve bankanın

anonim şirkete dönüştürülmesine karar verilmiştir (Tezel, 1993: 149).

Cumhuriyet sonrası bankacılığın ikinci dönemini (1933-1944) kamu bankacılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Ülke içerisinde sermaye stoklarında görülen yetersizlikler, cumhuriyetin ilanından sonraki 10 yıllık süre içerisinde özel sektörün teşvik edilmesine yönelik olarak geliştirilen sanayileşme politikalarının etkisizliğine yol açmıştır. Bu duruma ek olarak 1929 senesinde yaşanan Büyük Buhran sonrasında Keynesyen görüşün iktisat hayatında hakim olmaya başlaması, ekonomiye devlet müdahalesinin bir zorunluluk olarak görülmesine yol açmıştır. Yine bu dönemde yaşanan krizler neticesinde tarım sektöründen elde edilen gelirlerinde düşmesi iktisadi istikrarsızlıkları beraberinde getirmiştir. Bu dönemde ortaya çıkan ekonomik durgunluklar, birçok tek şubeli mahalli bankanın kapanmasına yol açmıştır (TBB, 2008). Yaşanan kötü gidişatı durdurabilmek ve kalkınmayı sağlayabilmek adına hazırlanan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı ile temel politikalarda devletçi bir yaklaşım izlenmiştir. Bu doğrultuda kalkınma stratejilerinin odak noktasına ithal ikameci bir anlayış yerleştirilmiştir. Yine bu anlayış doğrultusunda dönem içerisinde yüksek sermayeli devlet bankalarının kurulduğu görülmektedir (Uyar, 2003: 96). Cumhuriyetin ilk dönemlerinde özel sektör öncülüğünün sağlanmasına yönelik girişimler sermaye yetersizlikleri nedeniyle başarısız olmuş ve ülkenin temel ekonomik aktörünün tarım sektörü olmasından uzaklaşamamıştır. 30 Mayıs 1933 te kabul edilen ve 5 Haziran 1933 te 2419 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandıktan sonra yürürlüğe giren 2443 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu, Cumhuriyet dönemi bankacılık sektörü içerisindeki ilk hukuki düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu bu kanunda yer alan düzenlemelerle ilgili olarak 28 Mayıs 1934 ve 14 Haziran 1935 tarihlerinde birtakım değişikliklere gidilmiştir. Söz konusu kanunun kapsamına aykırı olmamak üzere ise 1 Haziran 1936 senesinde TBMM’nde 2999 sayılı Bankalar Kanunu çıkarılmıştır. Bankacılık sektörüne dair en ayrıntılı düzenlemeler söz konusu bu kanunla gerçekleştirilmiştir. Kanun doğrultusunda bankacılık hizmetleri yürütmekte olan kuruluşlar daha önceki yıllarda olduğu gibi şirketler hukukuna tabi tutulmamakta, ilgili bu kuruluşlar için hazırlanan düzenlemeler doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmektedir (Kocaimamoğlu, 1980: 472). Bu kanunlara ek olarak yürürlüğe sokulan düzenlemelerle, kamu kesiminde ortaya çıkan açıkların finansmanın sağlanması, tefecilik faaliyetlerinin öne geçilmesi ve mevduatların güvenliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ise

halkın devlete olan güveni artarken ülke sınırlarında yasadışı finansal faaliyetler kısıtlanmıştır. Devletçilik yaklaşımının etkisi içerisinde olan 1933-1944 dönemlerinde birçok devlet bankasının yanında, özel amaçlarla, belirli sektörlerin finansmanında görev yapmak üzere de devlet bankaları kurulmuştur. Bu anlamda ilk olarak kuruluşu gerçekleştirilen Sümerbank'ı takiben Belediyeler Bankası hizmete girmiş daha sonraki yıllarda bu banka İller Bankası adını almıştır. Devam eden yıllarda ise sırasıyla; 1935 senesinde Etibank, 1937 senesinde Denizbank ve 1938 senesinde ise Halk Bankası ile Halk Sandıkları hizmete açılmıştır (Ertuğrul ve Zaim, 1996: 24).

Cumhuriyet sonrası bankacılığın üçüncü dönemini (1945-1959) özel bankacılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gerek ülkenin ekonomik şartları gerekse küresel etkenlerden dolayı yürütülen devletçi politikalar 1945-1959 dönemlerine gelindiğinde yerini özel sektör önderliğinde gerçekleştirilecek ekonomik kalkınma politikalarına bırakmıştır (Silier, 1975). Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan ekonomik hareketlilik bankacılık sektöründe de birtakım gelişmelere yol açmıştır. Aralarında Yapı ve Kredi Bankası (1944), Garanti Bankası (1946), Akbank (1948), Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (1950) ve Pamukbank (1955) olmak üzere toplam 30 yeni banka bu dönemde kurulmuştur. Yine özel kanunlarla kurulan Denizcilik Bankası (1952), Vakıflar Bankası (1954) ve Türkiye Öğretmen Bankası (1959) faaliyetlerine bu dönemde başlamıştır (Günel, 2007: 175). Dönem içerisinde yaşanan bir diğer gelişme ise, bankacılık sektörünün gelişmesi, sektör içerisinde iş birliğinin artırılması ve haksız rekabet koşullarının önüne geçilebilmesi için 1958 senesinde Türkiye Bankalar Birliği kurulmuştur. Bu dönem de çıkarılan 7129 sayılı yeni Bankalar Kanunu'nda dönemin ekonomi politikalarına uygunluk sağlanması amaçlanmıştır. Öyle ki; bu kanun doğrultusunda bankalar devlet tarafından kendi alanlarında sergileyecekleri faaliyetlerde serbest bırakılmıştır (Takan, 2002: 6).

Bankacılığın dördüncü dönemini (1960-1980) planlı dönem bankacılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı doğrultusunda cumhuriyetin ilk yıllarına benzer bir şekilde ithal ikameci bir anlayış benimsenmiş ve dönemin ekonomik politikaları bu doğrultuda planlanmış ve ekonomik yapı içerisinde başrolün sanayi sektörüne verilmesi gerektiği fikri ön plana çıkmıştır.

Sosyal ve ekonomik kalkınmanın birlikte gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir (Tonus, 2013). Devlet politikalarında sanayi, madencilik, ulaştırma, enerji ve dış ticaret gibi sektörlere önem verildiği görülmektedir. Bu doğrultuda benimsenen negatif reel kredi faizi politikasının benimsenmesi ile ilgili sektör içerisinde yer alan kuruluşların fon gereksinimlerinin düşük maliyetlerle karşılanması amaçlanmıştır. Yine söz konusu sektörlerin korunması ve geliştirilmesi yönelik olarak, ithalat sonrası ortaya çıkacak maliyetlerin düşürülebilmesi için Türk Lirası'nın yüksek değerlerde seyretmesi amaçlanmıştır. Dönem içerisinde bankacılık sektörüne bakıldığında ise oligopol bir yapının ortaya çıktığı görülmektedir. Bankacılık sektörü bu dönemde tamamıyla devlet kontrolündedir ve yalnızca ihtisas bankalarının kurulmasına müsaade edilerek, ticaret bankalarının kurulması engellenmiştir. Bu engelin temelinde yatan düşünce ise Türkiye'de yeterince ticari bankanın bulunması ve önceliğin çoğunlukla ihtisas bankalarına verilmesi gerektiğindedir. Bankaların görev tanımları dönem içerisinde sadece yatırımların finanse edilmesi şeklinde bir kalıba sokulmuş, komisyon oranlarının, faiz oranları, kredi limitleri vb. rakamlar devlet tarafından tespit edilmiştir (TBB, 2012). İlk olarak teoride ortaya çıkan ihtisas bankacılığı yaklaşımı ilerleyen dönemlerde pratik yaşam içerisinde de yerini bulmuştur. Bu doğrultuda; T.C Turizm Bankası (1962), Sanayi Yatırım ve Kalkınma Bankası (1963), Devlet Yatırım Bankası (1964), Türkiye Maden Bankası (1968), Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (1976) kurulmuştur. Az sayıda kurulan ticari bankalardan ise biri 1964 senesinde kurulan Amerika-Türk Dış Ticaret Bankası iken diğeri 1977 senesinde kurulmuş olan Arap-Türk Bankasıdır. Bu bankaların kurulmasına müsaade edilmesindeki temel amaç ise, dış ticaret gelişimini sağlamak ve ülkeye yabancı sermayenin çekilmesini sağlamaktır (Coşkun, Aydın ve Başar, 2010). 1970'lere gelindiğinde ise devletin vermiş olduğu destekler doğrultusunda büyük holdingler bankaları ele geçirmeye başlamış ve dönem içerisinde banka sayısında artış yaşanmıştır. Holding bankacılığının ülkemizde etkin olmasının nedenleri ise; akımın küresel bir niteliğe sahip olması, devlet tarafından sağlanan vergi avantajları ve bankacılık kanununda yapılan değişikliklerdir (Günel, 2012).

Bankacılığın beşinci dönemini (1981-2000) piyasa ekonomisi çerçevesinde yürütülen bankacılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Bu döneme damga vuran ekonomik yapının ortaya çıkmasında 24 Ocak 1980 kararları oldukça etkili olmuştur. Bu kararların alınmasına yol açan nedenler ise; enflasyon oranlarında ortaya çıkan

yüksek artışlar, kısa vadeli borç yükünün ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri, ithal edilen girdilerin yetersizliklerinden kaynaklanan finansman sorunları, alınan ekonomik kararların ve uygulamalarının hatalı olması, döviz kıtlığından yaşanan durgunluklar, ithal ikame politikalarının yaratmış olduğu olumsuzluk vb. gelişmelerdir (Parasız, 2001: 311). 1980’li yıllar yalnızca ekonomik anlamda değil ülke çapında da köklü değişikliklerin yaşandığı sallantılı bir dönem olarak nitelendirilebilir. Ayrıca bu yıllar ciddi değişimlerin yanında ihracat merkezli piyasa ekonomisinin Türkiye’de uygulanmaya geçildiği bir dönem olmuştur.1 Temmuz 1980 yılı itibari ile ekonomi alanında serbestleşme hareketleri yaşanmaya başlanmış ve devlet tarafından faizler serbest bırakılmıştır. Bu gelişme neticesinde ise mevduat ve kredi faizlerinde hızlı yükselmeler meydana gelmiştir. Bu dönemde söz konusu faiz oranlarına etki eden tavan uygulamaları son bulmuş, bu duruma bağlı olarak bankalar arasında bir piyasa meydana gelmiş, Sermaye Piyasası Kururlu (SPK) kurulmuş ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 1986 senesinde hizmet vermeye başlamıştır (TBB, 2008: 12-15).Özel sektör tarafından beklenen iki önemli gelişme ise 1981 yılında gerçekleşmiştir. Bunlardan ilki, Merkez Bankası 30 Nisan’dan itibaren günlük döviz ilanı yapmaya başlamıştır. İkinci olarak ise, 30 Temmuz’da ise Sermaye Piyasası yasası yürürlüğe konulmuştur. Faiz serbestliğinden sonra kısa dönemde fon toplayan ve topladıkları fonları uzun dönemli yatırımlarda değerlendiren bankerler ortaya çıkmıştır. Ancak süreç çok kontrolsüz gelişmiştir ve dönemin Maliye Bakanı tarafından yapılan; “bankerlere para yatıran vatandaşlar kumar oynamıştır” ifadesi oluşan endişeli ortam piyasada bir kaosa yol açmıştır. Vatandaşların bu açıklama sonrasında bankerlere yöneltmiş oldukları yatırımları geri alma istekleri birçok bankerin kaçmasına, kalanların ise iflas etmesine neden olmuştur. Yaşanan bu kriz döneminde 155 bini aşan yatırımcının kaybı 52 milyar TL’yi geçmiştir ve halkın devlete olan güveni sarsılmıştır (Tokgöz, 1999: 17). Serbest faiz uygulamalarının piyasa içerisinde yarattığı baskı sonrasında ortaya çıkan olumsuz tablo nedeniyle 01.01.1983 tarihinde faizin yeniden kontrol altına alınmasına karar verilmiştir. Bu gelişmelerin ardından 1987 senesinde faizlerin yeniden serbest bırakılmasından sonra mevduat faizlerinde ve rekabet koşullarında yaşanan büyük değişimler neticesinde 1989 senesinde üst sınır belirleme kararı alınmıştır. 1980’den itibaren 10 yıllık zaman zarfında 19 adet ticaret bankası kurulmuştur ve bu bankaların 8 tanesi yabancı sermayeye aittir. Yine bu 10 yıllık

süreç içerisinde 8 adet kalkınma ve yatırım bankası kurulmuştur. Bu bankaların ise 4 tanesinin sermayesi yabancılara aittir (TBB, 2008: 13-15). 1989 yılından sonra, kamu kesiminde ortaya çıkan yüksek tutarlı açıklar, faiz hadlerinin yurtiçi piyasalarında artış göstermesi, sermaye girişlerinin hızlı ve kısa vadeli olarak gerçekleşmesi, kur artışlarının düşük gerçekleşmesi ekonomik yapının sıcak paraya olan bağımlılığını arttırmıştır (Kibritçioğlu, 2001: 3-4). 1994 yılında ise meydana gelen kriz neticesinde faiz oranlarında oldukça yüksek artışlar gerçekleşmiştir. Bu kriz neticesinde 3 ticari banka iflas etmiştir. Bunun üzerine alınan 5 Nisan 1994 kararları ile iflas eden söz konusu 3 bankanın eylemlerine son verilmesine karar verilmiş bu krizin büyümemesi ve genel olarak bankacılık sektörüne yansımaması için devlet tarafından bu bankalardaki mevduat hesaplarına %100 koruma garantisi verilmiştir (TBB, 2008: 15). Sektör için oldukça önemli bir diğer gelişme ise Haziran 1999'da yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanunu doğrultusunda, sektörün düzenlenmesi, gözetim ve denetim faaliyetlerinin yürütülmesi görevinin mali ve idari açıdan özerk olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na verilmesidir. BDDK, 31 Ağustos 2000 tarihinden bu yana sektör içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir (BDDK, 2001: 4-8). Ayrıca BDDK'nın ülkemizde açılmasında Uluslararası Para Fonu (International Monetary Found (İMF))'un politikaları da etkili olmuştur. 1999 yılında yaşanan ekonomik sıkıntılar doğrultusunda ise Yurtbank, Yaşarbank, Esbank, İnterbank ve Egebank gibi mevduat bankalarının idaresi tasarruf mevduatı sigorta sistemine verilmiştir. Aynı dönemde Birleşik Yatırım Bankası'nın ise eylemlerine son verilmiştir (TBB, 2008: 12-15).

Bankacılığın altıncı dönemini (2001-2009) bankacılıkta yeniden yapılanma faaliyetleri oluşturmaktadır. 2000 senesinin Kasım ayında ve 2001 senesinin Şubat ayında yaşanan ekonomik krizlerin bankacılık sektörü üzerinde çok ciddi etkileri olmuştur. Faiz oranlarında yaşanan artışlar, vade uyumsuzlukları içerisinde olan bankaların fon elde etme sorunlarını beraberinde getirmiştir. Bu durum ise bankaların portföylerinde yer alan menkul kıymetlerin değer kaybetmesine yol açmıştır. Şubat 2001 krizinden sonra ise kurdaki dalgalanma nedeniyle TL yabancı para birimleri karşısında değer kaybetmeye başlamıştır. Yaşanan değer kaybı ise yüksek oranlı açıklarla faaliyetlerine devam eden bankaların kambiyo zararına uğramalarına neden olmuştur (Turgut, 2006: 9-10). Yaşanan sıkıntılar sonrasında Nisan 2001'de uygulamalarına başlanılan "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı", 2002 senesine

gelindiğinde 2004 yılının sonuna kadar ki dönemi içine alacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Hazırlanan bu programın temel hedefleri; dış şoklara karşı ekonomide kırılğanlığın önüne geçilmesi, enflasyon rakamlarının düşürülmesi, mali açıdan disiplinin yeniden sağlanması, kamu borç stoklarının azaltılması, ekonominin yapısal olarak düzenlenmesi ve bankacılık sektörünün düzenlemeler doğrultusunda daha güçlü hale getirilmesidir. Bu hedefler doğrultusunda özellikle 2002 yılının sonlarından itibaren bankacılık sektörü ile ilgili yapısal düzenlemelere gidilmiş ve 2001 krizinde önemli oranda sermaye kaybı yaşayan özel bankaların sermayelerini güçlendirmeye yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeleri ve sağlama faaliyetlerini gerçekleştiremeyen bankaların ise bir kısmı birleşme kararı almış kalan kısmı ise yönetimlerini TMSF'ye devretmiştir (TBB, 2008: 19-20).2003 senesine gelindiğinde ise, Irak'a müdahale tezkeresinin mecliste reddedilmesi ve bölgede yaşanan belirsizlikler birtakım olumsuzlukları beraberinde getirmiştir. Ancak dönem içerisinde ekonominin canlı olmasından dolayı daha etkili ve güçlü bir aktif-pasif yapısına kavuşan bankalar, süreç içerisinde karlılık oranlarını arttırmayı başarmışlardır (BDDK, 2004: 32). Fakat bu karlılık oranının artma eğilimi uzun soluklu olmamakla beraber 2004 senesine gelindiğinde yavaşlamıştır. Ekonomisi gelişmekte olan ve bir ya da birkaç kriz yaşamış olan ülkelerde en sık görülen vaka banka sayılarında azalmaların meydana gelmesidir. 2001 krizi öncesinde 61 olan banka sayısı, 2004 yılının sonuna gelindiğinde 48'e düşmüştür. 2000-2004 yılları arasına bakıldığında; 8 bankanın faaliyetleri durdurulmuş, 11 banka birleşme kararı almak zorunda kalmış ve 20 bankanın ise yönetimleri TMSF'ye devredilmiştir (Yiğitoğlu, 2005: 119). 2001 krizinden sonra özellikle son çeyrekte düzenli bir artış gösteren reel GSYİH oranlarında, 2008 senesinin ilk çeyreğine gelindiğinde önemli bir duraklama meydana gelmiştir. Dönem içerisinde enflasyon ve faiz oranlarında dalgalanmalar başlamış, hem kamu da hem de özel sektörde tasarruf kanadında açıklar meydana gelmeye başlamış, bütçe açıklarında artışlar yaşanmış, sermaye girişlerinde düşüşler ortaya çıkmış, Türk Lirasında değer kayıpları yaşanmış ve oluşan bu tablo içerisinde risk artışları meydana gelmiştir (Kaya, 2012: 55).

Türkiye'de bankacılığın yedinci ve son dönemini (2009-2017) etkisi hala daha devam eden bankacılık faaliyetleri oluşturmaktadır. 2008 senesinde yaşanan küresel kriz ve sonrası dalgalı gelişmeler bu döneme damgasını vurmaktadır. 2008 kriz

başlangıcı sonrası 2009 senesinde küresel boyutta ekonomik açıdan zor bir dönem geçirilmesine neden olmuştur. Dünya genelinde de Türkiye’de oluşan duruma benzer bir şekilde tüm sektörler etkilenmiş ancak olumsuz etkilerin en çok hissedildiği yer ise finans sektörü olmuştur. Olumsuz etkilerin çözümleri de, G-20 zirvesinde sunulan öneri paketlerinin de etkisi ile benzer şekilde gerçekleşmiştir. Öncelikle ulusal merkez bankaları tarafından faiz oranları aşağıya çekilerek kurumlara likidite desteği sağlanmıştır. Yürütülen maliye ve para politikaları ile ekonomiye doğrudan müdahaleler gerçekleştirilmiştir (Kaya, 2012). Bankacılık sektörünün özellikle 2009 senesinin son döneminde yakaladığı pozitif ortamın 2010 senesi içerisinde de devam etmesi ve bu duruma ek olarak enflasyon rakamları ile kamu dengesinin sağlanması açısından önem arz eden ekonomik büyümenin sağlanması (TBB, 2011) Türk bankacılık sektörü açısından oldukça önemlidir. 2011 senesine gelindiğinde bankacılık faaliyetleri için ortaya çıkan en önemli gelişme ülkelerde yaşanan borç krizlerinin Euro bölgesinde yoğun bir şekilde hissedilmesidir (T.C. Maliye Bakanlığı, 2011). Küresel ekonominin bu dönem içerisindeki çalkantılı seyri bankacılık faaliyetlerini çok farklı boyutlardan etkilemeye devam etmektedir.Özetle söylemek gerekir ki son dönem bankacılık faaliyetlerine yön veren sadece ulusal gelişmeler değil bölgesel ve küresel gelişmeler olmuştur. Bölgesel ve küresel ekonomideki yıllık gelişmelere bağlı olarak hem ulusal ekonomi hem de ulusal bankacılık faaliyetleri etkilenmiştir. Bu tez çalışması bu döneme odaklanmaktadır ve bu dönem içerisinde özellikle yatırım ve katılım bankalarını incelemektedir. Bu döneme ait bankacılık faaliyetleri tez içerisinde ayrı bir başlık altında detaylandırılacaktır.

Bankaların 1950 sonrası aktif büyüklüklerine ilişkin rakamlar Tablo 1-2.’de verilmiştir. Tablo bütün halinde incelendiğinde bankaların toplam aktiflerinin genel itibari ile sürekli büyüme gösterdiği söylenebilir. Tabloya yıllar içerisindeki mahalli bankalara ve tasarruf mevduatı sigorta fonuna aktarılan bankalara ait veriler belirtilmemiştir.

Tablo 1-2. Bankaların Toplam Aktiflerinin Yıllara Göre Değişimi (Milyon USD)

Yıllar	Yatırım ve kalkınma	Yabancı sermayeli mevduat	Özel sermayeli mevduat	Kamu sermayeli mevduat	Mevduat, kalkınma ve yatırım
1959		329	1.679	4.324	6.348
1960		95	571	1.481	2.153
1961	63	100	616	1.461	2.243
1962	63	104	712	1.649	2.530
1963	64	119	809	1.800	2.794
1964	726	139	887	2.018	3.772
1965	971	159	1.119	2.414	4.664
1966	1.314	188	1.412	2.957	5.872
1967	1.053	205	1.613	3.447	6.318
1968	1.224	234	2.047	4.082	7.589
1969	1.410	279	2.648	4.726	9.065
1970	1.091	181	1.794	3.017	6.083
1971	1.174	221	2.419	3.590	7.405
1972	1.217	327	3.348	4.284	9.178
1973	1.513	312	4.258	5.350	11.435
1974	2.358	338	5.220	7.071	14.988
1975	3.564	570	7.251	8.240	19.626
1976	4.495	537	9.342	9.831	24.205
1977	5.271	670	11.339	11.933	29.212
1978	3.444	660	12.648	11.047	27.799
1979	3.244	734	13.054	11.900	28.932
1980	1.651	536	8.228	8.216	18.631
1981	1.658	664	10.655	9.596	22.574
1982	1.856	757	11.318	10.009	23.940
1983	1.580	841	9.486	10.563	22.470
1984	1.478	932	9.430	10.839	22.678
1985	1.423	980	11.779	12.861	27.044
1986	2.611	1.274	15.160	14.416	33.461
1987	3.155	1.273	18.243	17.941	40.611
1988	3.581	1.348	16.507	16.267	37.702
1989	4.327	1.478	19.974	21.401	47.180
1990	5.087	2.011	25.156	25.917	58.171
1991	4.974	1.943	26.725	24.654	58.296
1992	4.695	2.387	29.755	27.906	64.743
1993	5.159	2.731	37.884	26.711	72.485
1994	4.286	1.587	25.969	20.829	52.672
1995	5.078	1.994	35.872	26.003	68.946
1996	5.037	2.487	43.917	31.896	83.337
1997	5.093	4.453	52.391	32.708	94.645
1998	5.547	5.143	62.596	41.012	117.399
1999	6.368	6.973	66.060	46.625	133.533
2000	6.902	8.403	73.540	53.154	154.947
2001	5.394	3.493	64.752	37.211	115.020
2002	5.756	4.040	72.860	41.367	129.700
2003	7.367	4.983	102.112	59.668	179.253
2004	8.476	7.743	131.659	79.999	229.328
2005	9.589	15.439	176.661	92.775	295.849
2006	10.914	42.205	188.969	101.994	344.947
2007	16.285	72.747	253.196	141.107	484.061
2008	15.070	68.864	242.872	136.484	463.839
2009	18.168	72.270	277.846	168.074	536.901
2010	20.115	88.171	322.919	193.850	625.570
2011	22.020	83.746	327.767	180.523	614.491
2012	29.661	98.063	390.732	211.369	730.278
2013	32.910	117.421	390.218	226.704	767.635
2014	36.327	124.772	408.332	241.197	811.513
2015	36.530	206.335	291.525	230.809	766.250
2016	40.557	193.090	275.182	227.819	737.482
2017	46.370	206.041	299.622	267.822	820.552
2018	48.669	168.978	237.999	236.117	692.361

(Kaynak: TBB)

1.7. Türkiye’de Yatırım ve Kalkınma Bankacılığı

Çalışmanın bu bölümünde yatırım ve kalkınma bankacılığının Türkiye’deki tarihi seyri ve mevcut durumu mercek altına alınacaktır. Burada bir kez daha vurgulamak gerekir ki yatırım ve kalkınma bankacılığı çoğu zaman birlikte kullanılsalar da aralarında nüans seviyesinde farklar vardır. Bu farklılığın ise esasında bu her iki kavrama yüklenen anlamdan kaynaklandığı söylenebilir. Hazar ve Babuşcu (2017: 63) bu çerçevede birçok noktaya dikkat çekmektedirler. Hükümetler, kalkınma yardımlarının veya ekonomik kalkınma girişimlerinin bir bölümünü oluşturmak için sıklıkla kalkınma bankalarını kullandıklarından kalkınma bankaları daha çok devlet tarafından ya da devlet desteği ile kurulurlar.

Kalkınma bankalarının kuruluş felsefesi gereği kar odaklı değildirler. Bunun da doğal bir sonucu olarak kalkınma bankaları Türkiye’nin de aralarında olduğu daha çok gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaşırlar.

Kuruluş gerekçelerinin temelinde kalkınmaya öncülük edecek işletmelere orta ve uzun vadeli krediler temin etmektir. Krediler genellikle ekonomik ve teknolojik yatırımların finansmanında kullanılırlar ki en büyük önceliği üretim sektörü oluşturmaktadır. Bunları yaparken de ihtiyaç duyulan her türlü teknik destek katılım bankalarınınca sağlanmaktadır. Katılım bankaları işletmelere orta ve uzun vadeli kredi desteği sağlamakla kalmaz yurt dışı kredilere de liderlik ederler.

Kalkınma bankalarının finans kaynağı ise kendi öz sermayelerinin yanı sıra bankaların kullanımına sunulan fonlardır. Kalkınma alanında kullanılmak üzere alınan yurt içi ve yurt dışı kredilerde bu bankalara aktarılan diğer sermaye çeşitleridir. Kalkınma bankalarına ilişkin temel bilanço örneği Tablo 1-2.’deki gibidir.

Tablo 1-3. Kalkınma Bankaları Temel Bilanço Örneği.

Aktif	Pasif
Dönen değerler <ul style="list-style-type: none"> • Nakit değerler • Bankalar • Menkul değerler • Para piyasası • Verilen krediler	Dış kaynaklar <ul style="list-style-type: none"> • Yurtiçi krediler • Yurtdışı krediler • Fonlar • Para piyasası • Menkul değerler
Duran değerler <ul style="list-style-type: none"> • Takip alacakları • İştirakler • Sabit değerler	Öz kaynaklar <ul style="list-style-type: none"> • Ödenmiş sermaye • Yedek akçeler • Kar/zarar
Toplam aktif	Toplam pasif

(Kaynak: Emek, 1991: 7)

Buna karşılık yatırım bankaları kar odaklıdır ve özel sektör öncülüğünde kurulurlar. Bu tür bankalar işletmelere doğrudan kredi temin etmezler. Daha çok hisse senedi veya tahvil çıkararak işletmelerin sermaye piyasasından orta ve uzun vadeli kaynak elde etmelerini kolaylaştırırlar. Bu nedenle de faaliyetlerini sermaye piyasalarının güçlü olduğu ülkelerde yoğunlaştırırlar. Sermaye piyasasında aracı rol oynarlar ve faaliyetleri daha çok işletme ağırlıklıdır. İşlevleri fonlama, yüklenimcilik, konsorsiyum ya da danışmanlık hizmetleri şeklindedir. Yatırım bankalarının finans kaynağı ise sermaye piyasasının kendisidir. Yatırım bankalarının temel bilanço örneği Tablo 1-3.'deki gibidir.

Tablo 1-4. Yatırım Bankaları Temel Bilanço Örneği.

Aktif	Pasif
Dönen değerler <ul style="list-style-type: none"> • Nakit değerler • Bankalar • Menkul değerler • Krediler	Dış kaynaklar <ul style="list-style-type: none"> • Krediler • Fonlar • Para piyasası
Duran değerler <ul style="list-style-type: none"> • Takip alacakları • İştirakler • Sabit değerler	Öz kaynaklar <ul style="list-style-type: none"> • Ödenmiş sermaye • Yedek akçeler • Kar/zarar
Toplam aktif	Toplam pasif

(Kaynak: Emek, 1991: 5)

Türkiye Bankalar Birliğinin (TBB) 2018 yılsonu (Aralık) verilerinden anlaşıldığı üzere 3 tanesi kamu ve 10 tanesi özel teşebbüs sermayeli olmak üzere toplam 13 adet yatırım ve kalkınma bankası bulunmaktadır. Özel teşebbüs sermayeli bankaların 6'sı yerli, 4'ü ise yabancı sermayelidir. Yatırım ve kalkınma bankalarının

2018 Aralık sonu itibari ile Türkiye genelinde toplam 54 şubesi kayıtlıdır ve çalışan sayısı 5,395 kişidir.

1.7.1. Kamu sermayeli bankalar

TBB verilerine göre (2018 aralık) Türkiye’de faaliyette bulunan kamu sermayeli 3 yatırım ve kalkınma bankasının toplam 32 şubesi ve 3770 çalışanı vardır (Tablo 1-4.).

Tablo 1-5. Kamu Sermayeli Yatırım Ve Kalkınma Bankaları.

Banka	Şube/Bölge Sayısı	Personel Sayısı (Aralık 2018)
İller Bankası A.Ş.		19
Türkiye İhracat Kredisi Bankası A.Ş.		12
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.		1
Toplam		32

(Kaynak: TBB: Bankalarımız Kitabı, 2018)

İller Bankası A.Ş.

İller Bankası A.Ş.’nin kökleri Cumhuriyetin ilk yıllarına dayanmaktadır. Öncü banka 11.06.1933 tarih ve 2301 sayılı kanun ile kurulan Belediyeler Bankasıdır. Her ne kadar 03.04.1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununun (R.G. 14.04.1930, 1471) 131. Maddesinde:

“Her sene belediye bütçesine mevzu varidatın safi miktarı hesap edilerek bu safi varidatın yüzde beşi işbu kanunun neşri tarihini takip eden mali sene iptidasından itibaren yirmi sene müddetle aynı bütçeye ihtiyat akçesi olarak vazolunan ve belediyelere mahsus bir banka teessüs edinceye kadar hükümetin idare edeceği bir bankaya aynı mali senenin nihayetinden evvel tediye edilecektir.”

şeklinde ibareye yer verilmişse de Belediye Kanununda tespit edilen nominal sermayenin birikmesi beklenmeden Belediyeler Bankası kurulmuştur. Bankanın kurulduğu zamanda Belediye Kanunun yürürlüğe girdiği 01.09.1931 tarihinden itibaren bir buçuk sene içerisinde toplam 1.5 milyon lira biriktirilmiştir (Çoker,1986: 3). Kurucu kanunun 3. maddesinde zikredildiği üzere Belediyeler Bankasının amacı:

“Belediyeler, şehirlerin tanzim ve tesis işlerinde yapacakları esaslı amme hizmetleri için muhtaç olacakları parayı, yapılacak işlerin ehemmiyetine ve belediyelerin ödeme kabiliyetlerine göre ikraz etmek,

kısa veya uzun vadeli avans ve cari hesaplar açmak veya bunlara tasavvut ve kefalet etmek ve nizaname-i esas ile müsaade edilecek banka işlerini yapmaktır.”

Amaç metninden de anlaşıldığı üzere İçişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Belediyeler Bankasının salt amacı yatırım yapmaktan çok belediyecilik faaliyetlerini finansa yöneliktir (Güler, 1996: 89-90). Nitekim kurulduğu günden 1945 yılına kadar bankacılık ve sigortacılık faaliyetlerinin yanı sıra merkezi bütçeden belediyelere ayrılan payın dağıtılması işlerini yürütmüştür (Topal, 2003: 22-23).

Belediyeler Bankası 1945 senesinde İmar Heyeti ile birleştirilerek 4759 sayılı kanun ile İller Bankasına dönüştürülmüştür (Keleş, 2009: 412). Yeni düzenlemenin genel gerekçesinden anlaşıldığı üzere bankanın faaliyet alanı köyleri de kapsayacak şekilde genişletilirken yatırım kavramı banka sistematğine girmiştir (Güler, 1997: 45). Banka faaliyetlerini 1958 senesine kadar İçişleri Bakanlığı bünyesinde sürdürmeye devam etmiştir. Aynı yıl kurulan İmar ve İskan Bakanlığına devrinden sonra tasfiye edildiği güne kadar bu bakanlığın altında hizmet vermiştir (TODAİE, 1993: 27).

İller Bankası 26.01.2011 tarihinde kabul edilen 6107 sayılı kanun ile tasfiye edilmiş ve İller Bankası A.Ş. (İlbank A.Ş) adı altında her türlü yatırım ve kalkınma bankacılığı hizmetlerini verebilen anonim şirkete dönüştürülmüştür. İller Bankası A.Ş.’nin kurulması global düzeyde gelişen kentleşme sürecine finansal düzeyde verilen bir cevap olarak değerlendirilebilir (Serter, 2015: 1-26). Banka bu çerçevede yerel yönetimlerin her türlü alt ve üst yapı faaliyetlerinin yanı sıra ekipman ihtiyaçlarının karşılanması konularında finansal destek sunmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde bulunan İller Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 19 şubede 2533 personel ile hizmet sunmaktadır.

Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.

Türkiye’de sermayenin tabana yaygınlaştırılması, sermaye piyasasının geliştirilmesi, ihracatın teşviki ve anonim şirketlerin sermaye yapılarının güçlendirilmesi amacı ile 25.03.1987 tarihinde 3332 sayılı kanun kabul edilmiştir. Söz konusu kanun doğrultusunda 21.08.1987 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan

87/11914 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Türkiye İhracat Kredisi Bankası A.Ş. (Türk Eximbank) Ülkenin ihracatını her düzeyde destekleyen tek yatırım ve kalkınma bankasıdır.

2018 yılı faaliyet raporunda da belirtildiği üzere Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. 10 milyar TL (2017 senesinden önce 3,7 milyar TL) olan sermaye tavanı çerçevesinde 2018 yılı içerisinde ödenmiş sermayesini 4,8 milyar TL'den 6,35 milyar TL'ye çıkarmıştır. Bu tutarın 1 milyar TL'si doğrudan hazine tarafından karşılanırken kalan kısmı bankanın 2017 karının banka bünyesinde tutulması ile elde edilmiştir. Bütün bu finansal gelişmeler Türkiye'nin gelecekte ihracat odaklı bir ekonomik model ile yoluna devam edeceğinin göstergesidir (Türk Eximbank, 2018 Faaliyet Raporu). Türkiye İhracat Kredisi Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 12 şubede 709 personel ile hizmet sunmaktadır.

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

Başta sanayi ve turizm olmak üzere enerji, eğitim ve sağlık sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelere finansal destek sunan Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.'nin tarihi yaklaşık yarım asır öncesine dayanmaktadır. 11.11.1975 tarih ve 13 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulan Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası A.Ş. (DESIYAB) isimli yatırım ve kalkınma bankasının ana amacı Türkiye'de sanayinin geliştirilmesi ve yurt sathına yaygınlaştırılmasıdır (1975 ve 13 Sayılı KHK'nın genel gerekçesi).

22.06.1988 tarih ve 329 sayılı KHK ile DESİYAB A.Ş. olan banka unvanı Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.'ye dönüştürülmüştür. Banka yeni unvanını almasını müteakip altı ay sonra 20.1.1989 tarih ve 89/T-2 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararıyla ile Turizm Bankası AŞ. bütün varlıkları ile beraber Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.'ne devredilmiştir. En son 24.10.2018 tarihinde çıkarılan 7147 sayılı kanun ile banka unvanı Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. olarak son kez değiştirilmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde bulunan Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 1 şubede 528 personel ile hizmet sunmaktadır.

1.7.2. Özel teşebbüs sermayeli yerli bankalar

TBB verilerine göre (2018 Aralık) Türkiye’de faaliyette bulunan özel teşebbüs sermayeli 6 adet yerli yatırım ve kalkınma bankasının toplam 18 şubesi ve 1433 çalışanı vardır (Tablo 1-5.).

Tablo 1-6. Özel Teşebbüs Sermayeli Yerli Yatırım Ve Kalkınma Bankaları.

Banka	Şube/Bölge Sayısı	Personel Sayısı (Aralık 2018)
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	10	663
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	1	18
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	2	30
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	1	292
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	1	59
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	3	371
Toplam	18	1433

(Kaynak: TBB: Bankalarımız Kitabı, 2018)

Aktif Yatırım Bankası A.Ş.

İlk adı Çalık Grubu Yatırım A.Ş.’dir. 22.09.1998 tarih ve 98/11819 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile kurulmuştur. 28.07.1999 ilk tescil ve faaliyet tarihidir. 01.08.2008 tarihinde bankanın ismi son halini almış ve Aktif Yatırım Bankası A.Ş. (kısa adı Aktifbank) adını almıştır. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 1.193.58.000 TL sermayesi vardır. Sermayenin 1.186.791.000 TL (%99,43) kısmı Çalık Holding A.Ş.’ye, 3.597.000 TL (%0,30) kısmı Çalık Denim Tekstil San. ve Tic. A.Ş.’ye, 1.599.000 TL (%0,13) kısmı Ahmet Çalık’a, 799.000 TL (%0,07) kısmı Başak Yönetim Sistemleri A.Ş.’ye ve yine 799.000 TL (%0,07) kısmı Irmak Yönetim Sistemleri A.Ş.’ye aittir. Aktif Yatırım Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 10 şubede 663 personel ile hizmet sunmaktadır.

Diler Yatırım Bankası A.Ş.

Diler Yatırım Bankası A.Ş. 28.06.1998 tarih ve 98/11464 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile kurulmuştur. 01.10.1998 ilk tescil ve faaliyet tarihidir. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 60.000.000 TL sermayesi vardır. Sermayenin 24.000.000 TL (%40) kısmı Yazıcı Demir Çelik San ve Turizm Tic. A.Ş.’ye, 16.032.000 TL (%26,72) kısmı Fatma Tuba Yazıcı’ya, her

biri 3.656.000 halinde (%6,09) sırasıyla Ömer Mustafa Yazıcı'ya, Samim Yazıcı'ya ve Eren Sami Yazıcı'ya ve yine her biri 3.000.000 halinde (%5) sırasıyla Diler Dış Ticaret A.Ş.'ye, Diler Holding A.Ş.'ye ve Fuat Miras'a aittir. Diler Yatırım Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 1 şubede 18 personel ile hizmet sunmaktadır.

GSD Yatırım Bankası A.Ş.

GSD Yatırım Bankası A.Ş. 07.05.1998 tarih ve 98/10962 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile kurulmuştur. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 50.000.000 TL sermayesi vardır. Sermayenin tamamına yakını GSD Holding A.Ş.'ye aittir. Diler Yatırım Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 2 şubede 30 personel ile hizmet sunmaktadır.

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.

SPK tarafından ülkenin Merkezi Saklama Kuruluşu ve Ulusal Numaralandırma Kuruluşu olarak belirlenen İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (kısa adı Takasbank) ilk faaliyetlerine 1988 senesinde kurulan müdürlükle Borsa alanında başlamıştır. Takas ve saklama görevi ilk kez kendisine 1992 senesinde İMKB Takas ve Saklama A.Ş. unvanı altında verilmiştir. 23.04.1995 tarih ve 95/6551 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yatırım bankasına dönüştürülmüştür ve İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. adını almıştır. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş kendisine verilen yetki çerçevesinde Borsa İstanbul (BİST) ve Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında (VİOP) günlük işlemlerin takasını gerçekleştirmektedir. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 600.000.000 TL sermayesi vardır. Sermayenin 384.869.000 TL (%64) gibi mühim bir kısmı Borsa İstanbul A.Ş.'ye aittir. Geriye kalan hisselerin bir kısmı ise her biri %4-5 oran ile Türkiye Garanti Bankası A.Ş., Tacirler Menkul Değerler A.Ş., Phillip Capital Menkul Değerler A.Ş., Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O., Yazıcı Demir Çelik San ve Turizm Tic. A.Ş.'ye, diğer aracı kurumlara ve diğer bankalara aittir. İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 1 şubede 292 personel ile hizmet sunmaktadır.

Nurol Yatırım Bankası A.Ş.

Nurol Yatırım Bankası A.Ş. (kısa adı Nurolbank) 21.08.1998 tarih ve 98/11565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile kurulmuştur. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 160.000.000 TL sermayesi vardır. Sermayenin 125.052.000 TL (%78) kısmı Nurol Holding A.Ş.'ye, 25.536.000 TL (%16) kısmı Nurol İnşaat ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Diğer tüm paydaşlar 9.412.000 TL (%6) ile temsil edilmektedir. Nurol Yatırım Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 1 şubede 59 personel ile hizmet sunmaktadır.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası A.Ş.

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası A.Ş. (kısa adı TSKB) Türkiye'nin özel teşebbüs sermayeli ilk yerli yatırım ve kalkınma bankasıdır. TSKB 12.05.1950 tarih ve 3/1950 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile kurulmuştur. 31.05.1950 ilk tescil ve faaliyet tarihidir. Bankanın kurulmasına Dünya Bankasının yanı sıra Merkez Bankası ve dönemin Ticaret Bakanlığı destek vermiştir. Aynı alanda faaliyet gösteren ve 1963 yılında kurulan Sınai Yatırım Bankası (kısa adı SYB) 29 Mart 2002 tarihinde tescil edilerek Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası A.Ş.'nin çatısı altına girmiştir. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere TSKB'nin tamamı ödenmiş 2.800.000.000 TL sermayesi vardır. Sermayenin 1.425.780.000 TL (%50,92) kısmı Türkiye İşbankası A.Ş.'ye ve 2434.570.000 TL (%8,38) kısmı Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O'ya aittir. Diğer tüm paydaşlar 1.139.650 TL (%40,70) ile temsil edilmektedir. TSKB hali hazırda (2018 Aralık) 3 şubede 371 personel ile hizmet sunmaktadır.

1.7.3. Özel teşebbüs sermayeli yabancı bankalar

TBB verilerine göre (2018 Aralık) Türkiye'de faaliyette bulunan özel teşebbüs sermayeli 4 adet yabancı yatırım ve kalkınma bankasının toplam 5 şubesi ve 192 çalışanı vardır (Tablo 1-6.).

Tablo 1-7.Özel Teşebbüs Sermayeli Yerli Yabancı Yatırım Ve Kalkınma Bankaları.

Banka	Şube/Bölge Sayısı	Personel Sayısı (Aralık 2018)
Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	1	63
Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.	1	47
Pasha Yatırım Bankası A.Ş.	2	52
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.	1	30
Toplam	5	192

(Kaynak: TBB: Bankalarımız Kitabı, 2018)

Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.

Bank Pozitif ve Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.’nin öncü bankası 09.04.1999 tarihinde kurulan ve yerli bir banka olan Toprak Yatırım Bankası A.Ş.’dir. Söz konusu banka 2001 senesinde Fon’a devredilince, 2002 senesinde yapılan ihaleyi C Faktoring A.Ş. kazanım ve % 89,92 oranındaki hissesini satın almıştır. Satın alma işleminin hemen ardından 2003 senesinde C Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş. olarak değiştirmiştir. Nihai satış sözleşmesinin yapıldığı 2005 senesinde ise banka bugünkü adını almıştır. Tarshish–Hapoalim Holdings and Investments Ltd. sermaye artırımı yolu ile bankanın %57.55 oranındaki hissesinin sahibi olmuştur. Bu sermaye artırımı işleminden 4 yıl sonra aynı şirket 2009 yılında sermaye oranını %69,83’e çıkarmıştır. Bu işlem sonrasında C Faktoring A.Ş.’ye ait olan hisse oranı ise %30,17’ye düşmüştür. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 337.292.000 TL sermayesi vardır. Bank Pozitif ve Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş hali hazırda (2018 Aralık) 1 şubede 63 personel ile hizmet sunmaktadır.

Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.

Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.’nin de öncü bankası 07.08.1991 tarihinde kurulan (91/2066 sayılı Bakanlar Kurulu Kararın) ve yerli bir banka olan TAT Toprak Yatırım Bankası A.Ş.’dir. Hisselerinin tamamına yakını 2006 senesinde, BDDK’nın izni dahilinde hisseleri Merrill Lynch European Asset Holdings Inc.’e satılmıştır. Bu satın alma işlemi sonrasında banka adını Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş. olarak değiştirmiştir. 2017 senesinde BDDK'nın 2017/7525 sayılı kararına istinaden BofaML Jersey Holdings Limited'in bankanın hisselerinin tamamına sahip olduğu kararlaştırılmıştır. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın

tamamı ödenmiş 50.000.000 TL sermayesi vardır. Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş'nin hali hazırda (2018 Aralık) 1 şubede 47 personel ile hizmet sunmaktadır.

Pasha Yatırım Bankası A.Ş.

Pasha Yatırım Bankası A.Ş. kurulduğu 25.12.1987 tarihinden günümüze kadar birkaç kez yerli ve yabancı şirketler arasında el değiştirmiştir. İlk önce Yatırım Bank A.Ş olarak kurulmuş yerli bir bankadır. Banka 1997 senesinde Dubai merkezli TAIB Bank A.Ş.'ye dolayısıyla yabancı sermayeli bankaya dönüşmüştür. Ancak banka 2013 senesinde Aksoy Holding A.Ş. tarafından satın alınarak yeniden yerel sermayeli bankaya dönüşmüştür. Azerbaycan merkezli Pasha Bank OJSC 2014 senesinde hisselerin %79,9'unu ve 2017 senesine kadar da bu oranı %99,92 ye çıkarmıştır. Hisselerin %0,08'lik kısmı ise diğer paydaşlara aittir. Pasha Yatırım Bankası A.Ş. olarak isim değişikliği ise ilk 2015 senesinde gerçekleşmiştir. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 255.000.000 TL sermayesi vardır. Pasha Yatırım Bankası A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 2 şubede 52 personel ile hizmet sunmaktadır.

Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.

Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş. ilk kez 09.01.1990 tarihinde Avrupa Türk Yatırım Bankası A.Ş. olarak kurulmuştur. Çok defa unvan değiştiren bankanın sermayesinin tamamı 2012 senesinde BDDK'nın 19.09.2012 tarih ve B.02.1.BDK.0.12.0Q.00.11.01.21395 sayılı izni ile Standart Chartered Bank tarafından satın alınarak bugün ki unvanına kavuşmuştur. 2018 faaliyet raporundan da anlaşıldığı üzere bankanın tamamı ödenmiş 40.125.760.000 TL sermayesi vardır. Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş. hali hazırda (2018 Aralık) 1 şubede 30 personel ile hizmet sunmaktadır.

1.7.4. Küresel ve Bölgesel Yatırım ve Kalkınma Bankaları

Türkiye sınırları içerisinde kurulu olan yerli ve yabancı sermayeli yatırım ve kalkınma bankaların yanı sıra faaliyetleri Türkiye'ye kadar uzanan küresel ve bölgesel yatırım ve kalkınma bankaları da vardır. Bütün bu bankaların genel amacı bölgesel gelişmiş farklılıklarına küresel ve bölgesel boyutta cevap vermektir (Yaşar,

2019: 22-30).

Küresel bankalar genellikle Dünya Bankası Grubu bünyesinde toplanmaktadır:

- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD),
- Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA),
- Uluslararası Finans Kurumu (IFC),
- Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı (MIGA),
- Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID).

Bölgesel yatırım ve kalkınma bankaları ise genellikle bölgesel politik birlikler bünyesinde bulunmaktadır:

- İslam Kalkınma Bankası (IDB),
- Avrupa Yatırım Bankası (EIB),
- Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD),
- Afrika Kalkınma Bankası (AfDB),
- Asya Kalkınma Bankası (ADB).

İKİNCİ BÖLÜMPERFORMANS ANALİZİ

Çalışmanın bu bölümünde performans kavramı etraflıca tanımlanacak ve bankacılık sektöründeki yansımaları ele alınacaktır. Bankacılık sektöründe performans esas değerler ile performans ölçümünde kullanılan analiz yöntemlerine yer verilecektir. CAMELS analizi ise daha detaylı bir şekilde irdelenecektir.

2.1. Performans Tanımı

Belirli bir zaman aralığı içerisindeki verimliliği ifade eden performans kavramı, bankalar başta olmak üzere bütün işletmeler için her geçen gün daha bir önemli konu haline gelmektedir. TDK söz konusu kavramı takat sınırı olarak özetlemektedir (TDK, 2018). Bu nedenle de işletmelerde çalışan kişilerin faaliyetleri ile doğrudan ilişkilidir ve onların yaptıkları işin verimliliğini ölçmeye yararmaktadır (Dündar, 2013: 8).

Hayatın her döneminde karşımıza çıkan bu kavramı karmaşık hale getiren durum ölçmede kullanılan kriterlerin çokluğu ve çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle literatürde ortak bir tanıma rastlamak çok mümkün değildir. Her bir tanım performansı farklı açılardan ele almaktadır (Savaş, 2005: 1-2).

Örneğin yapılan bir tanımda performansın kişilerin kendilerine verdikleri görevleri hangi zaman diliminde ne ölçüde yaptığı ifade edilmektedir (Flapper vd., 1996: 27). Başka bir tanımda ise belirli bir zaman için belirlenen işin bitirilme oranı olduğu belirtilmiştir. Yine başka bir tanımda ise çevresel koşullar eklenerek performans tanımı genişletilmeye (Işıl, 2008: 9).

Performans kavramını sınırlandırmak çok mümkün değildir. Ancak bütün tanımların ortak noktasından anlaşıldığı üzere performans bütün işletmeler gibi bankalar için de önemlidir. Laitinen (2002: 66) tarafından performans için dönemsel kıyaslamalar şeklinde bir tanımın yapılması söz konusu kavramın bankacılık sektöründeki anlamına ayrı bir katkı sunmaktadır. Çünkü Laitinen aynı dönemler

arasında kıyaslama yaparken performansa özgü olarak nesnelere, değerlendirme ölçütlerini ve hedefleri vurgulamaktadır. Burada nesnelere bir işletmenin bütün faaliyet süreçlerini kapsayabilmektedir. Ölçütler ise her kademedeki uygulanabilecek farklı yöntemleri içerebilmektedir. Hedefler ise değişkenlik gösterebilmektedir (Otley, 1999: 364). Sonuç itibariyle nesnelere performans sürecinden ölçülen kısım, ölçütler değerlendirme yöntemlerini ve hedefler ise performans sonuç kriterlerini ifade etmektedir (Songur, 1995).

Belirli bir hedef doğrultusunda elde edilen nitel ve nicel veriler ise yine performans kavramının diğer araştırma konularındandır. Bu tür yaklaşımlarda performans elde edilen verilerin hedeflenen verilerle ne derece örtüştüğünü ortaya koymaktadır. Sonuçların hedefe yakınlığına göre ise performansın iyi ya da kötü olduğu gibi çıkarımlar yapılmaktadır (Kaplan ve Norton, 1992). Yine performans ile alakalı başka çalışmalarda kişilerin verimliliği de tıpkı işletmelerin performans örneğinde olduğu gibi yorumlanmakta ve sınıflandırılmaktadır (Göktaş, 2014; Şimşek ve Öge, 2007: 279). Hatunoğlu, Bakan ve Eraslan (2011) meseleye bireysel bir bakış açısı kazandırmış ve kişilerin belirli bir zamanda yerine getirdikleri görevleri performans kavramıyla özdeşleştirmişlerdir.

2.2. Bankalarda Performans İle İlgili Kavramlar

Tüm işletmelerin olduğu gibi bankalarından belirli bir dönem için belirledikleri hedefler vardır. Bu hedeflerin anılan dönem içerisinde ne denli karşılandığının belirlenebilmesi için de bir kısım kriterlerin önceden belirlenmesi gerekmektedir. Bankaların performansının ölçümünde yaygın olarak kabul gören altı kriter bulunmaktadır.

2.2.1. Bankalar açısından karlılık

Bütün ticari işletmeler gibi bankalarında amacı gelir elde etmektir. Maliyetler ve gelirler arasındaki oranı ifade eder. Bankaların karlılığı gelir toplamıyla maliyet toplamı arasındaki farkın gelir lehinde fazla olmasına bağlıdır. Faaliyetlerin bütçeye uygunluğu da zaman zaman bu çerçevede değerlendirilmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere banka faaliyetlerinin bütçeye uygunluğu esas olduğu gibi, faaliyetlerini sürdürebilirliği de karlılığına bağlıdır. Bu kriter faaliyetlerin geçen

dönem için değerlendirilmesine ve gelecek için planlanmasınaimkan tanımaktadır (Andersen, 1995: 48-49).

2.2.2. Bankalar açısından verimlilik

Verimliliğin amacı üretim süreçlerini gözlemlemektir. Çıktılar ile üretim sürecinde kullanılan girdiler arasındaki oranı ifade etmektedir. Aynı çıktının daha az girdi ile ya da aynı girdilerle daha fazla çıktının elde edilmesi amaçlanır. Üretim süreçlerindeki rastorasyonlar ya da yeni yatırımlar üzerinde etkili bir kriterdir (Ersen, 1997: 78).

2.2.3. Bankarların etkinliği

Bankacılık uzmanlık gerektiren bir iş koludur ve etkinliği ya da etkililiği bünyesinde çalıştırdığı kişilere ya da uyguladıkları sisteme bağlıdır. Elde edilen gelirin çalışanlara ya da şubelere oranı bu kriter çerçevesinde değerlendirilebilir. Banka şubelerinin ve çalışanlarının bir kısım tedbirler geliştirerek banka faaliyetlerinin hacimlerinde değişiklik meydana getirmeleri bir performans göstergesidir (Zoltners vd., 2001: 113). Çünkü çalışanlar ve şubeler başta olmak üzere bütün maliyetlerin etkin kullanılabilmesi ve en yüksek faydanın (karın) elde edilmesi tüm işletmelerde olduğu gibi bankalarda da beklenen bir durumdur. Tabi bankaların etkinliği sadece kurum içi maliyetler ve elde edilen çıktılar ile ölçülemez. Kurum dışı etkenlerin de dikkate alınması gerekmektedir (Churchill vd., 2000).

2.2.4. Banka faaliyetlerinin kalitesi

Gelişen teknoloji ile beraber müşterilerin beklentileri de değişmektedir. Özellikle müşteri memnuniyeti her geçen gün daha bir önem kazanmaktadır. Müşteri memnuniyeti tüm işletmelerde olduğu gibi bankalarda da işletme kalitesini belirlemede önemli bir unsur olarak karşımıza çıkar(Akal, 2003). Müşteri memnuniyetinin karlılığı da beraberinde getireceği muhakkaktır. Ancak yalın bir şekilde kar gütmekten çok hizmet odaklı olarak oluşturulan kamu bankalarının bu kriterin ruhunu benimsemeleri ve faaliyetlerine ona göre yön vermeleri gerekmektedir (İşleyen, 2011).

2.2.5. Banka faaliyetlerinin ekonomikliği

Bu kriter çıktıların artırılmasından ziyade maliyetlerin makul bir seviyeye getirilmesine odaklanmaktadır. Verimlilik kriterinden olduğu gibi üretim süreçlerini mercek altına almaktadır ve harcmaların ekonomikliğini sorgulamaktadır (Akal, 2003: 7-8). Hiç şüphesiz kamu bankaları açısından da önemli bir kriterdir ancak, kaynakları daha sınırlı olan özel bankalar bu kriere daha fazla önem atfetmektedirler. Bu nedenle de birden fazla alternatifte yönelme eğilimi özel bankalar için daha fazla rastlanan bir durumdur (Parlkkaya ve Çürük, 2011).

2.2.6. Müşteri ve çalışan memnuniyeti

Müşteri memnuniyetinin önemi faaliyetlerin kalitesi kriteri bağlamında ele alınmıştır. Müşteri memnuniyetinin ölçülmesi için de dilek ve öneri sistemi, paneller ve anketler gibi bir kısım yöntemler geliştirilmektedir (Çalık, 2003: 23-24; Sheard, 1992: 40-44). Ancak müşterilerin memnuniyeti kadar çalışanların iş doyumları da performans açısından önemlidir. Bu çerçevede çalışan ve müşteri memnuniyeti arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Çalışanın tatmini ise ücret ve çalışma şartları başta olmak üzere bir çok faktörden etkilenmektedir (Kavrakoğlu, 1996: 69).

2.3. Performans Değerlendirmede Kullanılan Başlıca Yöntemler

Performans değerlendirmede kullanılan yöntemleri geleneksel ve çağdaş olmak üzere iki başlık altında toplanmaktadır.

2.3.1. Geleneksel performans değerlendirme yöntemleri

Gelişen dünya şartları, bankalar için uygulanan geleneksel performans değerlendirme yöntemlerinin yetersizliğini ortaya koymaktadır. Hizmet kalitesi, müşteri memnuniyeti ve çalışanların iş doyumunu gibi faktörler geleneksel yöntemlerin yetersiz kalmasında etkili olmuşlardır (Özkaya, 2013). Geleneksel performans yöntemleri genel itibari ile somut olgulara dayanmaktaydı ve muhasebe kayıtlarına yoğunlaşmaktaydı (Çalık, 2003: 23-24). Oysa hizmet kalitesi, çalışan ve müşteri memnuniyeti, yenilik ve etkinlik gibi kavramlar gelenekçi anlayıştan yenilikçi anlayışa geçişin nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır (Hatunoğlu, Bakan, Eraslan,

2011). Gelenekçi anlayışın kritize edilmesinin bir nedeni ise yapılan değerlendirmelerin tek boyutlu olması, gelişen şartlar doğrultusunda vizyoner bir bakış açısı kazandıramaması ve uygulanan yöntemlerin esnek yapısının olmaması özellikleri olmuştur (Garengo vd., 2005: 32-34). Bu değişimin zorunluluğu daha rekabetçi ve çok boyutlu çağdaş performans yönetmlerini zorunlu hale getirmiştir.

2.3.2. Çağdaş performans değerlendirme yöntemleri

Çevresel ve sosyal şartların değişmesi, gelişen teknolojinin sunduğu fırsatlar bankaları geleneksel performans ölçme yöntemlerinden hızlı bir şekilde uzaklaşmaya zorlamış, daha rekabetçi ve çok yönlü değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesine imkan hazırlamıştır. Çağdaş performans değerlendirme yöntemleri somut verileri daha detaylı ve kompleks bir şekilde yorumlama imkanı sunarken kalite ve etkinlik gibi soyut verileri de ölçmeye imkan tanımıştır (Özkaya, 2013).

Değişen rekabet koşullarına bağlı olarak bankaların da kendilerini sürekli bir şekilde yenilemeleri ihtiyacı ortaya çıktığından çok kriterli çağdaş performans ölçümleri önem kazanmıştır. Yeni performans yöntemlerinin çerçevesi çizilirken geleneksel yöntemlerde kullanılan kriterler revize edildiği gibi yeni objektif kriterler de eklenmiştir (Akçakaya, 2012).

2.4. Performans Değerlendirmede Bulunması Gereken Özellikler

Performans değerlendirmesinin çağdaş yöntemlerle yapılması kadar yapılan değerlendirmenin güvenilirlik, geçerlilik, pratiklik, adalet ve etkinlik gibi temel değerlere sahip olması gerekmektedir (Akçakanat, 2009).

*Güvenilirlik Performans Değerlendirmesi:*Değerlendirmenin güvenilirliği noktasında iki husus önemlidir. Birincisi değerlendirme yapan kişilerin objektif davranmasıdır ki doğrultuda birden fazla değerlendirmecinin notunun paralelik göstermesi gerekmektedir (Dilek, 2009: 85). Diğer bir husus ise dğerlendirmeye esas verilerin güvenilir olmasıdır. Değerlendirici ne kadar güvenilir olursa olsun değerlendirmeye esas verilerin güvenilirliğinde sorun varsa isabetli bir performans analizi (Uyargil, 2008: 111-112).

*Geçerlilik Performans Değerlendirmesi:*Değerlendirmenin geçerliliği performans değerlendirme sonuçlarında ortaya çıkan farklılıkların, işletme amaçlarına olan

katkılarında da ortaya çıkmasına bağlıdır (Uyargil, 2013: 95). Bunun için de değerlendirmeye esas hiçbir niteliğin ya da boyutun göz ardı edilmemesi ve iş tanımlarının detaylı bir şekilde yapılması gerekmektedir (Uyargil, 2008: 113).

*Pratiklik Performans Değerlendirmesi:*Değerlendirmenin pratikliği yöntemin uygulanabilirliğine bağlıdır. Bunun için de değerlendirmede kullanılan standartların anlaşılabilir ve verilerine ulaşılabilir olması gerekmektedir (Dilek, 2009: 86).

*Adalet Performans Değerlendirmesi:*Değerlendirmenin adil olması için, değerlendiricilerin elde ettikleri verileri sadece performanstan murat edilen hedef doğrultusunda yorumlamaları ve kişisel yaklaşımlara girmemeleri önemlidir (Dilek, 2009: 87).

Sistem Etkisini Değerlendirme: Değerlendirmenin etkinliği değerlendirme sonucunda elde edilen verilerin işletmenin geleceğine yön verip vermemesine bağlıdır. Bu nedenle performans değerlendirme sürecinin işletmelerin misyonu, kültürü, hedefleri ya da stratejileri gibi önemli parametrelerle uyumlu olmasını gerekli kılmaktadır (Karakurt, 2009: 19).

2.5. Performans Değerlendirmenin Bankalara Etkisi

Perforans değerlendirme bankalara en büyük etkisi hiç şüphesiz bankaların geleceğine projeksiyon tutmasıdır.Bu projeksiyon sayesinde bir bankanın belirli bir dönem içerisinde kaynaklarını kullanmadaki optimum noktası anlaşılabilir ve gelecek için bir çerçeve çizilebilir. Bu esasında sadece bankalar için değil aynı zamanda bankalardan hizmet almak isteyen bireyler içinde bir göstergedir. Çünkü bankalardan hizmet almak isteyenlerin alınacak hizmetin çapında ve çeşitliliğinde bu göstergeler etkili olacaktır (Karabulut, Okka ve Başel, 2006).

Bankaların gelişen dünya koşulları içerisinde rekabet edebilirliği performans değerlerine bağlıdır.Performans değerlerine bağlı olarak revizyona gidilir ve yatırımlara yön verilir.Hatta gerekli durumlarda alınacak risklerin boyutunu performans ölçümleri sonucunda elde edilen puanlar belirlemektedir.Bu değerlendirme puanları sadece finansal veriler ile sınırlı değildir.Finansal olmayan verilerin de dikkate alınması gerekmektedir (Krishnan vd., 1999).Örneğin müşteri ve çalışan memnuniyeti başta olmak üzere teknoloji odaklı yaklaşımlar ve yatırımlara ilişkin kriterlerin saptanması performans ölçümlerinin bankaların etkinliğine ve

verimliliğine daha fazla katkı sunabilir (Macwan ve Sajja, 2013).Bankaların bu etkinliği ve verimliliği aynı zamanda bir ülkenin makro ekonomik gelişmeleri üzerinde de hiç şüphesiz etkili olacaktır.Ya da yaşanan ekonomik gelişmelerin bankaların etkinliği ve verimliliği üzerinde de etkili olabilir. Bu nedenle ekonomik gelişmeler ile bankaların etkinliği ve verimliliği arasındaki ilişkinin bankaların yönetim birimleri tarafından doğru bir şekilde okunması önemlidir (Uçak, 2007).

2.6. Banka Performansı Ölçme Yaklaşımları

Bankaların belirli bir dönem içerisinde gösterdikleri performansı ölçmek için bazı yöntemler geliştirilmiştir Bunlar; oran analizi, parametrik yöntemler, parametrik olmayan yöntemler, veri zarflama analizi, serbest atılabilir zarf yaklaşımı ve CAMELS analizi şeklinde sıralanabilir (Apak ve Açıkgöz, 2011: 72-73).

2.6.1. Oran analizi

Finansal tablolar kullanılarak yapılan bir analiz metodudur.Esasında oran analizi parametrik olan ya da olmayan bir çok analizin de temelini oluşturmaktadır. Oran analizinde izlenen süreç bankanın girdileri ile çıktıları arasındaki orandır.Oran analizinden elde edilen trendler sayesinde bankanın hem geçmiş finansal durumu tespit edilebilmekte hem de gelecek için ön görüleri yapılabilmektedir (Fraser ve Ormiston, 2001: 154-156). Bu tespiti ve öngörünün yapılmasında esas unsur ise oran analizi yapılan hesaplar ya da hesap grupları arasındaki ilişkilerin yönüdür. Bu çerçevede özellikle bankaların kar, likidite durumu, kredi riski, faaliyet etkinliği, verimliliği ve bankaya ait sermayenin piyasa içerisindeki değeri gibi hususlarda yorumlar yapılabilmektedir (Coşkun, 2006: 8).

2.6.2. Parametrik yöntemler

Parametrik analiz yöntemleri genel itibari ile regresyon analizine dayanan, medem sonuç ilişkisinin sorgulandığı ve bağımlı yada bağımsız değişkenlerin kendi aralarındaki ilişkilerin sorgulandığı bir analiz yöntem şeklidir (Dizkırıcı, 2014: 154).Genellikle bir gözlem kümesinin oluşturulduğu bu analiz yönteminde rassal hataların olabileceğine ve bu hataların ortadan kaldırılamasının gerekliliği vurgulanmaktadır (Seyrek ve Ata, 2010: 69).

Parametrik analiz yönteminin ekonomi özelinde kullanılmasında benimsenen üç farklı yaklaşım vardır. Bu yaklaşımlar sırasıyla a) maliyet, kar ve üretim gibi açıklanan değişkenler ile girdi, çıktı, çevre unsurları gibi açıklayıcı değişkenler arasındaki işlevsel bağlantının oluşturulduğu *Stokastik Sınır Yaklaşımı* b) sadece panel verilerin kullanılması ile ortaya çıkan *Serbest Dağılım Yaklaşımı* c) özellikle dağılım konusunda ortaya koyulan varsayımlar kullanıldığı *Kalın Sınır Yaklaşımı* şeklindedir (Benli, 2006: 18-21).

2.6.3. Parametrik olmayan yöntemler

Bu yöntemler ile, etkinlik sınırına olan uzaklıklar doğrusal programlama kökenli teknikler kullanılarak ölçümler gerçekleştirilmektedir. Söz konusu yöntemler içerisinde Charnes, Cooper ve Rhodes (1978) tarafından öne sürülen veri zarflama analizi kullanımına en sık rastlanılan yöntemdir (Seyrek ve Ata, 2010: 69). İşletmelerin tercih ettikleri finansal oran analizi adına geliştirilen ilk parametrik olmayan model Fernandez-Castro ve Smith (1994) tarafından kullanılmıştır.

Örgütsel performansın içeriğinde belirli şartlar altında birçok boyutun yer aldığını ve bir grup finansal oran üzerinden işaret edilen farklı göstergelerin olduğunu kabul etmektedirler (Seyrek ve Ata 2010: 350). Bu yöntemlerin üretim işlevlerinin yapısının analitik olup olması ile ilgili bir varsayımı bulunmamakta, performansın göreceli değerlendirmeleri için matematiksel programlardan yararlanılmaktadır. Bu yöntem neticesinde ortaya çıkan en önemli değişim, girdi ve çıktı sayısı birden fazla olan bir ortamda, parametrik yaklaşımlara benzer şekilde analitik üretim işlevinin varlığına gerek kalmaksızın ölçümlerin gerçekleştirilmesidir. Sistem içerisinde girdi ve çıktı faktörleri ile ölçüm birimleri arasında bağımsız bir ilişki bulunmaktadır. Bu sayede işletme içerisinde farklı boyutların eş zamanlı olarak hesaplanması mümkün olmaktadır (Dizkırıcı, 2014: 154).

Bu ölçüm yöntemlerinin bir kısmında girdilere odaklanılmakta iken, bir kısmında çıktılarına odaklanılmaktadır. Girdiye odaklanılan etkinlik ölçütlerinin ilgi alanında çıktı düzeyi üzerinde etkisi olmayan karar verme birimlerinin (KVB) girdileri üzerinden ne kadar eksiltileceği yapılabileceği yer almaktadır. Çıktılara odaklanılan etkinlik ölçütlerinin ilgi alanında ise, bir girdi bileşiminde etkisi bulunmayan KVB'lerinin etkinliğinin sağlanması için ne kadar çıktı artışı sağlanması

gerektiği yer almaktadır (Kıyıldı ve Karaşahin, 2006: 391-392).

2.6.4. Veri zarflama analizi

Veri zarflama analizi etkinlik ölçümlerinin yapılmasında sıklıkla tercih edilmektedir. Bu yöntem içerisinde parametrik olmayan doğrusal ve matematiksel bir süreç takip edilerek, davranışsal kökenli varsayımların dışında, birçok bağımlı ve bağımlı olmayan değişkenlerden yararlanıldığı bir yöntem olarak referans etkinlik sınırından ne kadar uzak olunduğu hesaplanmaktadır (Kök ve Ay, 2013: 160-161). Yöntem içerisinde çıkan önemli bir özellik ise doğrusal programlama yöntemlerinden yararlanarak, gözlemin en iyi haline dayandırılan bir etkin üretim sınırının meydana getirilmesidir.

Etkin KVB'lerini etkinlik sınırları üzerinden kapsayıcı bir düzlem oluşturulmaktadır. Bu düzlem içerisinde etkin KVB'ler sınırın üst kısmında yer almakta iken, etkin olmayan KVB'ler etkinlik sınırının altında bulunmaktadır. Bu sayede KVB'lerin etkinliklerinin hesaplanmasına ek olarak, bunların arasında performansı en iyi olanlar referans olarak kabul edilerek, sınırın altında kalanların iyileştirilmesine yönelik programların hazırlanması mümkün olmaktadır (Demir, Derbentli ve Sakarya 2012).

2.6.5. Serbest atılabilir zarf yaklaşımı

Veri zarflama analizinin (VZA) özel bir durumu olan serbest atılabilir zarf yaklaşımı, VZA modelinde yer alan köşeleri bir araya getiren kenarları bünyesinde bulundurmamaktadır. Daha ziyade gözlem noktalarının yer aldığı üretim kümesine dahil olmaktadır. Bu doğrultuda meydana gelen üretim kümesine ait sınırla üretim kümesi içerisinde yer alan elemanlarla oluşan uzaklık her faaliyetin etkinliğini ortaya çıkarmaktadır. Sistem içerisinde etkin üretim birimleri, etkin olmayan üretim birimlerini kapsamaktadır (Ulufer, 2001: 113).

2.6.6. CAMELS analizi

CAMELS 1970'li yıllarda Amerika Birleşik Devletlerinde (ABD) finans kurumlarını derecelendirmek için tekdüzen bir sistem geliştirme çabalarının ürünüdür. Nitekim Mali Kurumlar İnceleme Komitesi (Federal Financial Institutions

Examination Council-FFIEC) 13 Kasım 1979 tarihinde Tekdüzen Finansal Kurumlar Derecelendirme Sistemi (The Uniform Financial Institutions Rating System-UFIRS) isimli bir uygulamayı kabul etmiştir. Yıllar boyunca, UFIRS, finansal kuruluşların sağlamlığını değerlendirmek ve özel dikkat veya kaygı gerektiren kurumları tanımlamak için etkili bir iç denetim aracı olduğunu kanıtlamıştır. Hali hazırda Türkiye dahil bir çok ülkede uygulanan bir değerlendirme sistemi olmuştur. Program başlangıçta finans kurumlarının sermaye kalitesini (C), varlık kalitesini (A), yönetim kalitesini (M), kazançları (E) ve likidite durumunu (L) içine alan beşli (CAMEL) bir değerlendirme öngörmüştür. Bu uygulama 1991 senesinde Amerikan Federal Tasarruf Mevduatı Sigortası Kurumu Düzenleme Yasası (Federal Deposit Insurance Corporation Improvement Act of 1991) mevduat toplayan bütün kurumlar için zorunlu hale getirilmiştir. Ancak Federal Mali Kurumlar İnceleme Komitesi (FFIEC) değişen şartlara bağlı olarak Merkez Bankaları Sistemi (FRS) ve Para Birimi Denetleme Ofisi (OCC) gibi kuruluşların görüşlerini de dikkate alarak 1996 senesinde değerlendirme sisteminde revizyona gitmiş ve altıncı değerlendirme alanı olan piyasa riskine karşı duyarlılık (S) alanını ekleyerek değerlendirme sistemine bugün ki (CAMELS) halini vermiştir (Fettahoğlu ve Kılıç, 2005: 92).

2.6.6.1. CAMELS değerlendirme sisteminin oluşturulması

CAMELS değerlendirme sistemi içerisinde 1 den 5 e kadar bir ölçek kullanılmaktadır. Bankalar, değerlendirme sonunda çeşitli finansal rasyolar kullanılarak bu ölçek üzerinden denetçinin görüşleri doğrultusunda numaralandırılmaktadırlar. Bileşik ve bileşen derecelendirmeleri 1 ila 5 sayısal ölçeğe göre atanmaktadır. 1 en yüksek dereceyi, en güçlü performansı ve en düşük denetleyici kaygı derecesini gösterirken, 5 en düşük dereceyi, en düşük performansı ve en yüksek denetleyici kaygı derecesini belirtmektedir. Kompozit derecelendirme genellikle atanan bileşen derecelendirmelerle yakın bir ilişki içindedir. Bununla birlikte, bileşik derecelendirme, bileşen derecelendirmelerin aritmetik ortalaması alınarak hesaplanmamaktadır. Her bir bileşen derecelendirmesi, o bileşeni içeren faktörlerin ve diğer bileşenler ile olan ilişkisinin nitel analizine dayanmaktadır. Bileşik puanlama verilirken, bazı bileşenlere kurumdaki duruma bağlı olarak diğerlerinden daha fazla ağırlık verilebilmektedir. Genel olarak, bir bileşik

derecelendirmenin atanması, finansal kurumun genel durumu ve sağlamlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olan herhangi bir faktörü içerebilmektedir (Kaya, 2001: 1). Finans çevrelerince CAMELS bileşenlerinin analizi için kabul gören puanlama kriterleri Tablo 2-1.'de listelendiği gibidir.

Tablo 2-1.CAMELS derecelendirme sistemi ve yorumlaması

Değerlendirme ölçeği	Değerlendirme aralığı	Değerlendirme analizi	Değerlendirme yorumu
1	1,0-1,4	Güçlü	Her açıdan sağlam
2	1,6-2,4	Yeterli	Genel itibariyle sağlam
3	2,6-3,4	Makul/orta	Kısmen sağlam
4	3,6-4,4	Sınırdaki	Yakından takip edilmeli
5	4,6-5	Yetersiz	Sürekli takip edilmeli

Tablodan da anlaşıldığı üzere 1. gruptaki finansal kuruluşlar her bakımdan sağlamdır. Zayıflıklar azdır ve yönetim kurulu ve yönetim kurulu tarafından rutin olarak ele alınabilir. Bu finansal kuruluşlar, iş koşullarının değişmezlerine en fazla dayanabilecek kapasitededirler ve ticaret alanlarında ekonomik istikrarsızlık gibi dış etkilere karşı dirençlidirler. Kanun ve yönetmeliklere büyük ölçüde uyum içindedir. Sonuç olarak, bu finansal kuruluşlar, kurumun büyüklüğü, karmaşıklığı ve risk profili ile ilgili olarak en güçlü performans ve risk yönetimi uygulamalarını sergilerler ve denetim kaygısı yaratmazlar.

İkinci gruptaki finansal kurumlar temel olarak sağlamdır. Bu finansal kurumlar sabittir ve ticari dalgalanmalara dayanabilir. Kanun ve yönetmeliklere büyük ölçüde uyum içindedir. Genel risk yönetimi uygulamaları, kurumun büyüklüğü, karmaşıklığı ve risk profiline göre tatmin edicidir. Önemli bir denetim kaygısı bulunmamaktadır ve bunun sonucunda denetim yanıtı gayri resmi ve sınırlıdır.

Üçüncü gruptaki finansal kurumlar, bileşen alanların bir veya daha fazlasında bir dereceye kadar denetleyici kaygı sergiler. Bu finansal kuruluşlar, orta ila şiddetli arasında değişebilen zayıf yönlerin bir kombinasyonunu gösterirler. Yönetim, uygun zaman dilimlerindeki zayıflıkları etkin bir şekilde ele alma yeteneğine veya istekliliğine sahip olmayabilir. Kanun ve yönetmeliklere ciddi derecede uyumsuz olabilirler. Risk yönetimi uygulamaları, kurumun büyüklüğü, karmaşıklığı ve risk profiline göre tatmin edici olabilir. Bu finansal kuruluşlar, resmi veya gayri resmi yaptırım eylemlerini içerebilecek normal denetimlerden daha fazlasını gerektirirler.

Ancak, bu kurumların genel gücü ve mali kapasitesi göz önüne alındığında başarısızlık olası görünmemektedir.

Dördüncü gruptaki finansal kuruluşlar genellikle güvensiz ve sağlam olmayan uygulamalar veya koşullar gösterirler. Yetersiz performansla sonuçlanan ciddi finansal veya yönetsel eksiklikler vardır. Sorunlar ciddiden kritik seviyeye eksikliğe kadar değişmektedir. Zayıflıklar ve sorunlar yönetim ve yönetim kurulu tarafından tatmin edici bir şekilde ele alınmamakta veya çözümlenmemektedir. Bu gruptaki finansal kurumlar genellikle ticari dalgalanmalara dayanamayabilirler. Kanunlara ve düzenlemelere ciddi bir uyumsuzluk olabilir. Risk yönetimi uygulamaları, kurumun büyüklüğü, karmaşıklığı ve risk profiline göre genellikle kabul edilemezdir. Yakın denetime dikkat etmek gerekmektedir ve mevduat sigortası fonu için risk oluşturmaktadırlar. Sorunlar ve zayıflıklar tatmin edici bir şekilde ele alınmadığında ve çözülmezse, başarısızlık belirgin bir olasılıktır.

Beşinci gruptaki finansal kurumlar aşırı derecede güvensiz ve sağlam olmayan uygulamalar veya koşullar göstermektedirler. Genellikle kurumun büyüklüğü, karmaşıklığı ve risk profiline göre yetersiz risk yönetimi uygulamaları içermektedirler. Sorunların hacmi ve ciddiyeti, yönetimin kontrol etme veya düzeltme yeteneğinin veya istekliliğinin ötesindedir. Finansal kurumun uygulanabilir olması için, derhal dış mali veya diğer yardımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu gruptaki kurumlar mevduat sigortası fonu için önemli bir risk oluşturmaktadır ve başarısızlık olasılığı çok yüksektir.

2.6.6.2. CAMELS bileşenleri

Camel değerlendirme sisteminin toplam 6 bileşeni vardır. Bileşenlerin notları da yine 1-5 ölçeğine göre verilmektedir.

2.6.6.2.1. C- Sermaye yeterliliği (Capital Adequacy)

Bir finansal kurumun sermayeyi kurum için risklerin niteliğine ve kapsamına ve yönetimin bu riskleri belirleme, ölçme, izleme ve kontrol etme kabiliyetine uygun tutması beklenmektedir. Sermayenin yeterliliği değerlendirilirken kredi, piyasa ve diğer risklerin kurumun finansal durumuna etkisi dikkate alınmaktadır. Bir kurumun faaliyetlerinde var olan risk türleri ve miktarları, bu risklerin kurumun sermayesi üzerindeki potansiyel olumsuz sonuçlarını doğru bir şekilde yansıtmak için

sermayenin gerekli yasal asgari seviyelerin üzerinde tutulması gerekliliğini belirleyecektir. Bir kurumun sermaye yeterliliği, aşağıdaki faktörlerinin değerlendirilmesine dayanarak ancak bunlarla sınırlı kalmamak üzere derecelendirilmektedir:

- Sermayenin düzeyi ve kalitesi ve kurumun genel mali durumu.
- Yönetimin ek sermaye için ortaya çıkan ihtiyaçları ele alma becerisi.
- Sorunlu varlıkların niteliği, eğilimi ve hacmi ile kredi ve kira zararları ve diğer değerlendirme rezervleri için ödeneklerin yeterliliği.
- Maddi olmayan varlıkların niteliği ve tutarı, piyasa riski, konsantrasyon riski ve geleneksel olmayan faaliyetlerle ilişkili riskler dahil bilanço bileşimi.
- Bilanço dışı faaliyetlerle temsil edilen riske maruz kalma.
- Kazançların kalitesi ve gücü ve temettülerin makul olup olmadığı.
- Büyüme beklentileri ve planları ile büyümenin yönetimindeki geçmiş deneyimler.
- Sermaye piyasalarına ve diğer sermaye kaynaklarına erişim.

2.6.6.2.2. A- Varlık kalitesi (Asset Quality)

Varlık kalitesi, kredi ve yatırım portföyleri, gayrimenkuller ve diğer varlıklar ile bilanço dışı işlemlerle ilgili mevcut ve potansiyel kredi riskinin miktarını yansıtmaktadır. Yönetimin kredi riskini tanımlama, ölçme, izleme ve kontrol etme yeteneği de burada yansıtılmaktadır. Varlık kalitesinin değerlendirilmesi, kredi ve finansal kiralama zararları karşılığının yeterliliğini göz önünde bulundurmaktadır. İşletme, pazar, itibar, stratejik veya uygunluk riskleri gibi bir kurumun varlıklarının değerini veya pazarlanabilirliğini etkileyebilecek tüm riskler dikkate alınmaktadır. Bir finansal kurumun varlık kalitesi, aşağıdaki değerlendirme faktörlerinin değerlendirilmesine dayanarak derecelendirilmektedir:

- Taahhüt edilen standartların yeterliliği
- Hem bilanço içi hem de bilanço dışı işlemler için sınıflandırılmış, tahakkuk etmeyen, yeniden yapılandırılmış, borçlandırılmış ve uygun olmayan varlıkların seviyesi, dağılımı, ciddiyeti ve eğilimi.

- Kredi ve kiralama zararları karşılığının ve diğer varlık değerlendirme fonlarının yeterliliği.
- Fonlamayan taahhütler, kredi türevleri, ticari ve yedek akreditifler ve akreditifler gibi bilanço dışı işlemlerden kaynaklanan veya azalan kredi riski.
- Kredi ve yatırım portföylerinin çeşitlendirilmesi ve kalitesi.
- Faaliyette bulunan menkul kıymetlerin
- Varlık konsantrasyonlarının durumu
- Kredi ve yatırım politikalarının, prosedürlerinin ve uygulamalarının yeterliliği.
- Varlıkların zamanında belirlenmesi ve toplanması dahil uygun şekilde yönetilme yeteneği.
- İç kontrollerin ve yönetim bilgi sistemlerinin yeterliliği.
- Kredi dokümantasyon istisnalarının hacmi ve niteliği.

2.6.6.2.3. M- Yönetim kalitesi (Management Quality)

Yönetim kalitesi bir kurumun faaliyetlerinin risklerini belirleme, ölçme, izleme ve kontrol etme ve bir finans kurumunun yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere uygun olarak güvenli, sağlam ve etkin bir şekilde çalışmasını sağlama becerisi ile ilgilidir. Genel olarak, yöneticilerin günlük işlemlere aktif olarak dahil olmaları gerekmemektedir ancak onlara yüklenen ana misyon kabul edilebilir risk maruziyet seviyeleri hakkında net bir rehberlik etmeleri ve uygun politikaların, prosedürlerin ve uygulamaların oluşturulmasını sağlamalarıdır. Yönetim, finans kuruluşunun amaçlarını, hedeflerini ve risk sınırlarını ihtiyatlı işletme standartlarına dönüştüren politika, prosedür ve uygulamaları geliştirmek ve uygulamaktan sorumludur. Yönetimin kabiliyeti ve performansı, aşağıdaki faktörler dikkate alınarak değerlendirilir:

- Tüm kurumsal faaliyetlerin gözetim ve destek seviyesi
- Değişen iş koşullarından veya yeni faaliyetlerin veya ürünlerin başlatılmasından doğabilecek riskleri planlama ve bunlara cevap verme konusunda yönetimin rolleri.
- Önemli faaliyetlerin operasyonlarını ve risklerini ele alan uygun iç politika ve kontrollerin yeterliliği.

- Kurumun büyüklüğüne, karmaşıklığına ve risk profiline uygun yönetim bilgilerinin ve risk izleme sistemlerinin etkinliği.
- Denetimlerin ve iç kontrollerin yeterliliği.
- Yasa ve yönetmeliklere uygunluk.
- Denetçilerden ve denetleyici makamlardan gelen önerilere yanıt verme.
- Yönetimin derinliği ve başarısı.
- Tazminat politikalarının makul olup olmadığı.
- Yönetimin hizmet etme isteği.
- Kurumun genel performansı ve risk profili.

2.6.6.2.4. E- Kazançlar (Earnings)

Kazançlar sadece kazancın miktarını ve eğilimini değil aynı zamanda kazancın sürdürülebilirliğini veya kalitesini etkileyebilecek faktörleri de yansıtmaktadır. Kazançların niteliği kadar miktar da, kredi zararlarına neden olabilecek aşırı ve yetersiz yönetilen kredi riskinden etkilenebilir. Bir finans kurumunun kazancının seviyesi, aşağıdaki faktörlerinin değerlendirilmesine dayanmaktadır:

- Kazanç düzeyi
- Yeterli sermaye sağlama yeteneği.
- Kazanç kalitesi ve kaynakları.
- Operasyonlarla ilgili harcamaların seviyesi.
- Bütçeleme sistemlerinin, tahmin süreçlerinin ve genel olarak yönetim bilgi sistemlerinin yeterliliği.
- Kredi ve kiralama zararları
- Faiz oranı, döviz ve fiyat riskleri gibi piyasa riskine maruz kazançlar.

2.6.6.2.5. L- Likidite durumu (Liquidity)

Bir finansal kurumun likidite pozisyonunun yeterliliğinin değerlendirilmesinde, fon gereksinimlerinin yanı sıra fon yönetimi uygulamalarının büyüklüğüne, karmaşıklığına ve risk profiline göre fon yönetimi uygulamalarının yeterliliğine, mevcut seviyesine ve muhtemel likidite kaynaklarına dikkat edilmektedir. Likidite durumu, aşağıdaki faktörler dikkate alınarak değerlendirilmektedir:

- Mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlara göre likidite kaynaklarının yeterliliği
- Likidite ihtiyaçlarının karşılanabilmesi.

- Varlıkların mevcudiyeti.
- Para piyasalarına ve diğer fon kaynaklarına erişim.
- Bilanço içi ve bilanço dışı finansman kaynaklarının çeşitlendirilmesi.
- Uzun vadeli varlıkların finansmanı.
- Mevduat eğilimi ve istikrarı.
- Varlıkları taşıma ve satma yeteneği.
- Fon yönetimi stratejileri, likidite politikaları, yönetim bilgi sistemleri ve acil durum fonu planlarının etkinliği dahil olmak üzere, kurumun likidite pozisyonunu uygun bir şekilde belirleme, ölçme, izleme ve kontrol etme yeteneği.

2.6.6.2.6. S- Piyasa riskine duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)

Piyasa riskine duyarlılık, faiz oranlarındaki, döviz kurlarındaki, emtia fiyatlarındaki veya hisse senedi fiyatlarındaki değişikliklerin bir finansal kurumun kazancını veya ekonomik sermayesini olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Piyasa riskine duyarlılık, aşağıdaki faktörler dikkate alınarak değerlendirilmektedir:

- Faiz oranlarındaki, döviz kurlarındaki, emtia fiyatlarındaki veya hisse senedi fiyatlarındaki olumsuz değişikliklere duyarlılık.
- Yönetimin piyasa riskine maruz kalmayı tanımlama, ölçme, izleme ve kontrol etme yeteneği.
- Ticari olmayan pozisyonlardan kaynaklanan faiz oranı riskine maruz kalmanın niteliği ve karmaşıklığı.
- Uygun olduğu yerde, alım satım ve dış faaliyetlerden kaynaklanan piyasa riskine maruz kalmanın niteliği ve karmaşıklığı.

2.6.6.3. CAMELS analizinde kullanılan rasyolar

Bankaların performansları CAMELS analizi çerçevesinde değerlendirilirken kullanılan oranlar Tablo 2-8.'de verilmiştir.

Tablo 2-2.CAMELS Analizinde Kullanılan Rasyolar Ve Ağırlıkları.

SN	(Kısa adı) Değişkenler	İlişki yönü	Ağırlık (%)
Sermaye yeterliliği (C)			20
1	(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	40
2	(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	25
3	(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	25
4	(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	10
Aktif kalitesi (A)			20
5	(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	35
6	(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	35
7	(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	30
Yönetim kalitesi (M)			10
8	(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	25
9	(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	25
10	(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	25
11	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	25
Kazançlar (E)			15
12	(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	20
13	(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	20
14	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	15
15	(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	15
16	(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	15
17	(NFM) Net Faiz Marjı	+	15
Likidite durumu (L)			25
18	(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	30
19	(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	25
20	(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	20
21	(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	25
Piyasa risklerine duyarlılık (S)			10
22	(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	25
23	(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	25
24	(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	25
25	(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	25

Değerlendirme toplam 25 orandan oluşmaktadır. Sermaye yeterliliği tamamı (+) yönlü toplam 4 orandan oluşmaktadır. Aktif kalitesini biri (-) ikisi (+) yönlü toplam 3 oran temsil etmektedir. Yönetim kalitesi biri (-) üçü (+) yönlü toplam 4 orandan meydana gelmektedir. Kazançlar biri (-) beşi (+) yönlü toplam 6 orandan oluşmaktadır. Likidite durumunu biri (-) üçü (+) yönlü toplam 4 oran temsil ederken ve piyasa risklerine duyarlılık ikisi (-) ikisi (+) yöne sahip toplam 4 orandan meydana gelmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜMYATIRIM VE KALKINMA BANKALARI PERFORMANS ANALİZİ

Çalışmanın bu bölümünde analiz yöntemine ilişkin bilgiler verildikten sonra statik ve dinamik analizden elde edilen sonuçlar değerlendirilecektir. Bölüm sonunda genel bir değerlendirme yapılarak yatırım ve kalkınma bankalarının 2013-2018 yılları arasındaki performans grafikleri yorumlanacaktır.

3.1. Analizin Amacı

Türkiye’de “Yatırım ve Kalkınma Bankacılığı” alanında hizmet veren toplam 13 banka vardır. Bunlardan İller Bankası A.Ş. Türkiye İhracat Kredisi Bankası A.Ş. ve Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. (3 banka) kamu sermayeli bankalardır. Aktif Yatırım Bankası A.Ş., Diler Yatırım Bankası A.Ş., GSD Yatırım Bankası A.Ş., İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş., Nurol Yatırım Bankası A.Ş., Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş., yerli (6 banka) ve Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş., Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş., Pasha Yatırım Bankası A.Ş. ve Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş. yabancı (4 banka) olmak üzere toplam 10 banka da özel sermayelidir.

Çalışmanın bir önceki bölümlerinde etraflıca anlatıldığı üzere yatırım ve kalkınma bankalarının kuruluş gerekçelerinin temelinde kalkınmaya öncülük edecek işletmelere orta ve uzun vadeli krediler yatmaktadır. Bu çalışmanın amacı kuruluş gerekçesi diğer bankalardan farklı olan yatırım ve kalkınma bankalarının performanslarının ölçülmesi ve ticari bankalarla karşılaştırılmasıdır. Bankaların performanslarının ölçülmesinde CAMELS analizinden yararlanılmıştır. Bankalara ait yıllık veriler ilk önce statik analize tabi tutulacaktır. Ardından dinamik analize tabi tutularak bankaların performansları yıllara göre değerlendirilecektir. Son adımda yatırım ve kalkınma bankalarının performansları ticari bankaların performansları ile karşılaştırılacaktır. Ayrıca CAMELS analizinde kullanılan rasyolara ilişkin performans puanlarının yıllara göre değişimi incelenerek konjoktorel gelişmelerden

hangi rasyoların ne denli etkilendiği ya da rasyoların başta reel büyüme olmak üzere makro ekonomik gelişmelere ne denli etki ettiği irdelenecektir.

3.2. Analiz Yöntemi

Ortaya konan çalışmada CAMELS analiz sistemi yardımı ile Türkiye’de faaliyette bulunan yatırım ve kalkınma bankalarının 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait rasyolar çerçevesinde ticari bankalar ile mukayesesi yapılmıştır. Daha önce performans değerlendirmelerinde yaygın olarak kullanılan 25 oran toplam 6 bileşenli CAMELS analizinin temelini oluşturmuştur. Analizde öncelikli olarak yatırım ve kalkınma bankalarının 2013-2018 yılları arasında konsolide bilançolarından elde edilmiş rasyoları hesaplanacaktır. Ardından aynı dönem içerisinde ticari bankaların konsolide bilançolarından elde edilmiş rasyolar mukayese yapmak üzere referans değerleri olarak tespit edilecektir. Yatırım ve kalkınma bankalarından elde edilen değerler ticari bankalardan elde edilen referans değerlerine bölünerek 100 ile çarpılacaktır. Bu sayede o yıla ait endeks değeri elde edilmiş olacaktır. Daha sonrasında sapma değeri hesaplanacaktır. Sapma değerini hesaplamak için endeks değeri ile rasyo arasındaki ilişki pozitifse endeks değerinden 100 çıkarılacak, tersi durumda yani endeks değeri ile rasyo arasındaki ilişki negatifse 100’den endeks değeri çıkarılacaktır. Camels değerini hesaplamak içinse sapma değeri bulunduğu rasyoya ait ağırlık katsayısı ile çarpılacaktır. 6 bileşenin her birine ait rasyoların CAMELS değerleri toplanarak o bileşenin CAMELS değerine ulaşılabilecektir. Bileşenlere ait CAMELS değerleri her bir bileşen için tayin edilen ağırlık katsayısı ile çarpılacaktır. Toplam CAMELS değerine ulaşmak için ağırlık katsayısı ile çarpılan bileşen değerleri toplanacaktır.

3.3. Analiz Verilerinin Toplanması

Analize ait verilerin büyük bir kısmı BDDK resmi internet sayfasında yayınlanan Finansal Piyasa Raporlarından, Aylık Bültenlerden sağlanmıştır. Verilerin diğer bir kısmı ise TKBB ve TBB resmi internet sayfalarında yayımlanan rapor ve bültenler ile ilgili bankaların yayımlanan yıllık raporlarından ve kamuya konsolide bilançolarından elde edilmiştir. Her yıl için analiz tablosu oluşturulmuştur.

3.4. Statik Analiz

Statik analiz, bir olay yada modele ilişkin değişkenlerin, içinde buldukları zaman içerisindeki değerlerinin tespit edilerek bir sonuca varılmasıdır. Varılan sonuç aynı zamanda o değişkenin anılan periyottaki durumu hakkında bilgi vermektedir. Ortaya konan çalışmada 2013-2018 yılları arasında yatırım ve kalkınma bankalarına ait finansal tablolar CAMELS analiz yöntemi ile analiz edilecektir.

3.4.1. 2013 yılı CAMELS analizi

2013 yılına ait CAMELS değerleri Tablo 3-1.'de verilmiştir. CAMELS değerlerine esas olan endeks puanı ticari bankaların aynı döneme ait finansal rasyoları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 3-1.2013Yılı CAMELS Analizinde Kullanılan Rasyolar Ve Ağırlıkları.

SN	(Kısa adı) Değişkenler	İlişki yönü	Ağırlık (%)	Rasyolar (%)		Endeks	Sapma değeri	Camels değeri	
				Y./K.	Ticari				
Sermaye yeterliliği (C)			20						
1	(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	40	32,7	14,6	223,97	123,97	49,58	
2	(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	25	27,0	10,6	254,71	154,71	38,67	
3	(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	25	36,29	17,23	210,62	110,62	27,66	
4	(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	10	73,76	24,15	305,42	205,42	20,54	
Aktif kalitesi (A)			20						
5	(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	35	74,4	61,5	120,97	20,97	7,33	
6	(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	35	1,6	2,8	57,14	-42,86	-15	
7	(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	30	84,44	86,22	97,93	-2,07	-0,62	
Yönetim kalitesi (M)			10						
8	(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	25	28,48	2,04	1396,07	1296,07	324,01	
9	(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	25	0,21	0,11	190,90	90,90	22,72	
10	(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	25	0,7	1,5	46,66	-53,34	-13,33	
11	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	25	53,3	64,9	82,12	-17,88	-4,47	
Kazançlar (E)			15						
12	(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	20	1,63	1,44	113,19	13,19	2,63	
13	(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	20	6,02	13,54	44,46	-55,54	-11,10	
14	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	15	86,03	96,50	89,15	-10,85	-1,62	
15	(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri / Getirili Aktifler	+	15	5,01	7,71	64,98	-35,02	-5,25	
16	(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	15	2,09	6,32	33,06	-66,94	-10,04	
17	(NFM) Net Faiz Marjı	+	15	3,65	4,03	90,57	-9,43	-1,41	
Likidite durumu (L)			25						
18	(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	30	21,8	28,8	75,69	-24,31	-7,29	
19	(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	25	29,85	33,98	87,84	-12,16	-3,04	
20	(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	20	0	568,42	0	-100	-20	
21	(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	25	11,7	37,3	31,36	-68,64	-17,16	
Piyasa risklerine duyarlılık (S)			10						
22	(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	25	6,86	17,70	38,75	-61,25	-15,31	
23	(GAMP) Getirili Aktifler / Maliyetli Pasifler	+	25	153,32	132,18	115,99	15,99	3,99	
24	(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	25	4,23	6,69	63,22	-36,78	-9,19	
25	(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	25	88,7	84	105,59	5,59	1,39	
Genel Toplam									365,31

Tablo 3-1. bir bütün halinde incelendiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının, bileşenlerin toplamında ticari bankalara oranla 2013 yılında daha iyi performansa sahip olduğu görülmektedir. Bunda etkili olan faktör ise sermaye yeterliliği (C) bileşeni (CAMELS performans değeri 136,45) ve yönetim kalitesi (M) bileşeni (CAMELS performans değeri 328,93) çerçevesindeki performansının oldukça

yüksek olmasıdır. Sermaye yeterliliği bileşeni içerisindeki bütün rasyolar performansa olumlu katkı sunmuştur. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2013 yılı performansına pozitif en büyük katkıyı 324,01 puanla şube başına net kar (ŞBNK) rasyosu sağlamıştır. Onu sırasıyla 49,58 puanla sermaye yeterliliği rasyosu (SYR) ve 38,67 puanla öz kaynaklar toplam pasifler (ÖZTP) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2013 yılı performansına pozitif etki eden rasyolar Tablo 3-2.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-2. 2013 Performansına Pozitif Etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	324,01
(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	49,58
(ÖZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	38,67
(ÖZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	27,66
(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	22,72
(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	20,54
(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	7,33
(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	3,99
(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	2,63
(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	1,39

Yatırım ve kalkınma bankalarının aktif kalitesi (A) bileşeni (CAMELS performans değeri -8,29), kazançlar (E) bileşeni (CAMELS performans değeri -25,17), likidite durumu (L) bileşeni (CAMELS performans değeri -47,49) ve piyasa risklerine duyarlılık (S) bileşeni (CAMELS performans değeri -19,12) çerçevesindeki performanslarının ticari bankalardan düşük olduğu tespit edilmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2013 yılı performansına en fazla negatif etkiyi -20 puanla mevduat öz kaynaklar (MEVÖZ) rasyosu yapmıştır. Onu sırasıyla -17,16 puanla YP Likit Aktifler YP Pasifler (YPLAYPP) ve -15,31 puanla Menkul Kıymetler Cüzdanı Toplam Aktifler (MKCTA) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2013 yılı performansına negatif etki eden rasyolar Tablo 3-3.'te görüldüğü gibidir.

Tablo 3-3. 2013 Performansına Negatif Etki Eden Rasyolar.

Performansa negatif etki eden rasyolar		
Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	-0,62
(NFM) Net Faiz Marjı	+	-1,41
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	-1,62
(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	-3,04
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	-4,47
(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	-5,25
(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	-7,29
(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	-9,19
(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	-10,04
(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	-11,10
(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	-13,33
(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	-15,00
(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	-15,31
(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	-17,16
(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	-20,00

3.4.2. 2014 yılı CAMELS analizi

Yatırım ve kalkınma banklarının 2014 yılına ait CAMELS değerleri Tablo 3-4.'te verilmiştir. CAMELS değerlerine esas olan endeks puanı ticari bankların aynı döneme ait finansal rasyoları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 3-4.2014 Yılı CAMELS Analizinde Kullanılan Rasyolar Ve Ağırlıkları.

SN	(Kısa adı) Değişkenler	İlişki yönü	Ağırlık (%)	Rasyolar (%)		Endeks	Sapma değeri	Camels değeri
				Yat. Kalk.	Ticari			
Sermaye yeterliliği(C)			20					122,04
1	(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	40	32,8	15,7	208,91	108,91	43,56
2	(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	25	25,1	11,1	226,12	126,12	31,53
3	(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	25	33,42	17,55	190,42	90,42	22,60
4	(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	10	72,69	21,16	343,52	243,52	24,35
Aktif kalitesi(A)			20					-8,35
5	(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	35	75,1	63,5	118,26	18,26	6,39
6	(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	35	1,8	3,1	58,06	-41,94	-14,67
7	(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	30	89,86	90,07	99,76	-0,24	-0,07
Yönetim kalitesi(M)			10					459,85
8	(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	25	37,53	2,05	1830,73	1730,53	432,63
9	(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	25	0,27	0,11	245,45	145,45	36,36
10	(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	25	0,8	1,3	61,53	-38,47	-9,61
11	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	25	58,7	57,6	101,90	1,90	0,47
Kazançlar(E)			15					-15,77
12	(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	20	1,82	1,27	143,30	43,30	8,66
13	(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	20	7,25	11,40	63,59	-36,41	-7,28
14	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	15	89,93	98,63	91,17	-8,83	-1,32
15	(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	15	5,05	8,06	62,65	-37,35	-5,60
16	(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	15	2,11	5,52	38,22	-61,78	-9,26
17	(NFM) Net Faiz Marjı	+	15	3,58	3,83	93,47	-6,53	-0,97
Likidite durumu(L)			25					-46,94
18	(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	30	21,5	27,9	77,06	-22,94	-6,88
19	(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	25	28,69	31,37	91,45	-8,55	-2,13
20	(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	20	0	525,89	0	-100	-20
21	(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	25	9,9	35	28,28	-71,72	-17,93
Piyasa risklerine duyarlılık(S)			10					-25,19
22	(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	25	5,87	16,05	36,57	-63,43	-15,85
23	(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	25	143,49	130,39	110,04	10,04	2,51
24	(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	25	3,36	7,26	46,28	-53,72	-13,43
25	(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	25	89,0	83,7	106,33	6,33	1,58
Genel Toplam								485,64

Tablo 3-4. bir bütün halinde incelendiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının, bileşenlerin toplamında ticari bankalara oranla 2014 yılında daha iyi performansa sahip olduğu görülmektedir. Bunda etkili olan faktör ise sermaye yeterliliği (C) bileşeni (CAMELS performans değeri 122,04) ve yönetim kalitesi (M) bileşeni (CAMELS performans değeri 459,85) çerçevesindeki performansının oldukça yüksek olmasıdır. Sermaye yeterliliği bileşeni içerisindeki bütün rasyolar

performansa olumlu katkı sunmuştur. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2014 yılı performansına pozitif en büyük katkıyı 432,63 puanla şube başına net kar (ŞBNK) rasyosu sağlamıştır. Onu sırasıyla 43,56 puanla sermaye yeterliliği rasyosu (SYR) ve 36,36 Personel Başına Net Kar (PBNK)rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2014 yılı performansına pozitif etki eden rasyolar Tablo 3-5.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-5.2014 Performansına Pozitif Etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	432,63
(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	43,56
(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	36,36
(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	31,53
(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	24,35
(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	22,60
(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	8,66
(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	6,39
(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	2,51
(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	1,58
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	0,47

Yatırım ve kalkınma bankalarının aktif kalitesi (A) bileşeni (CAMELS performans değeri -8,35), kazançlar (E) bileşeni (CAMELS performans değeri -15,77), likidite durumu (L) bileşeni (CAMELS performans değeri -46,94) ve piyasa risklerine duyarlılık (S) bileşeni (CAMELS performans değeri -25,19) çerçevesindeki performanslarının ticari bankalardan düşük olduğu tespit edilmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2013 yılı performansına en fazla negatif etkiyi -20 puanla mevduat öz kaynaklar (MEVÖZ) rasyosu yapmıştır. Onu sırasıyla -17,93puanla YP Likit Aktifler YP Pasifler (YPLAYPP) ve -15,85 puanla Menkul Kıymetler Cüzdanı Toplam Aktifler (MKCTA) rasyoları takip etmiştir. 2014 yılı performansına negatif etki eden rasyolar Tablo 3-6.'da görüldüğü gibidir.

Tablo 3-6.2014 Performansına Negatif Etki Eden Rasyolar.

Performansa negatif etki eden rasyolar		
Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	-0,07
(NFM) Net Faiz Marjı	+	-0,97
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	-1,32
(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	-2,13
(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	-5,60
(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	-6,88
(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	-7,28
(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	-9,26
(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	-9,61
(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	-13,43
(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	-14,67
(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	-15,85
(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	-17,93
(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	-20,00

3.4.3. 2015 yılı CAMELS analizi

Yatırım ve kalkınma banklarının 2015 yılına ait CAMELS değerleri Tablo 3-7.'de verilmiştir. CAMELS değerlerine esas olan endeks puanı ticari bankların aynı döneme ait finansal rasyoları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 3-7.2015 Yılı CAMELS Analizinde Kullanılan Rasyolar Ve Ağırlıkları.

SN	(Kısa adı) Değişkenler	İlişki yönü	Ağırlık (%)	Rasyolar (%)		Endeks	Sapma değeri	Camels değeri
				Yat. Kalk.	Ticari			
Sermaye yeterliliği(C)				20				106,49
1	(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	40	28,3	15	188,66	88,66	35,46
2	(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	25	22	10,7	205,6	105,6	26,4
3	(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	25	29,4	16,56	177,53	77,53	19,38
4	(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	10	73,26	20,78	352,55	252,55	25,25
Aktif kalitesi(A)				20				-15,26
5	(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	35	75,8	64,7	117,15	17,15	6,00
6	(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	35	1,4	3,4	41,17	-58,83	-20,95
7	(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	30	90,79	91,75	98,95	-1,05	-0,31
Yönetim kalitesi(M)				10				491,87
8	(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	25	41,79	2,14	1952,8	1852,8	463,20
9	(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	25	0,32	0,12	266,66	166,66	41,66
10	(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	25	0,6	1,1	54,54	-45,46	-11,36
11	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	25	44,4	47,5	93,47	-6,53	-1,63
Kazançlar(E)				15				-13,89
12	(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	20	1,65	1,12	1473,21	1373,21	9,46
13	(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	20	7,48	10,47	71,44	-28,56	-5,71
14	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	15	93,03	99,49	93,5	-6,5	-0,97
15	(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	15	4,88	7,91	61,69	-38,31	-5,74
16	(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	15	2,08	5,39	38,59	-61,41	-9,21
17	(NFM) Net Faiz Marjı	+	15	3,3	3,73	88,47	-11,53	-1,72
Likidite durumu(L)				25				-33,83
18	(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	30	19,6	26,6	73,68	26,32	7,89
19	(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	25	25,12	29,77	84,38	-15,62	-3,90
20	(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	20	0	548,2	0	-100	-20
21	(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	25	10,1	35,2	28,69	-71,31	-17,82
Piyasa risklerine duyarlılık(S)				10				-23,64
22	(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	25	5,2	14,83	35,06	-64,94	-16,23
23	(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	25	131,74	128,9	102,2	2,2	0,55
24	(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	25	4,43	7,26	61,01	-38,99	-9,74
25	(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	25	91,4	85,3	107,15	7,15	1,78
Genel Toplam								511,74

Tablo 3-7. bir bütün halinde incelendiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının, bileşenlerin toplamında ticari banklara oranla 2015 yılında daha iyi performansa sahip olduğu görülmektedir. Bunda etkili olan faktör ise sermaye yeterliliği (C) bileşeni (CAMELS performans değeri 106,49) ve yönetim kalitesi (M) bileşeni (CAMELS performans değeri 491,87) çerçevesindeki performansının oldukça yüksek olmasıdır. Sermaye yeterliliği bileşeni içerisindeki bütün rasyolar performansa olumlu katkı sunmuştur. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2013 yılı performansına pozitif en büyük katkıyı 463,20 puanla şube başına net kar (ŞBNK) rasyosu sağlamıştır. Onu sırasıyla 41,66 puanla personel başına net kar (PBNK) ve 35,46 puanla sermaye yeterliliği (SYR) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2015 yılı performansına pozitif etki eden rasyolar Tablo 3-8.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-8.2015 Performansına Pozitif Etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	463,20
(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	41,66
(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	35,46
(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	26,4
(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	25,25
(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	19,38
(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	9,46
(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	7,89
(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	6,00
(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	1,78
(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	0,55

Yatırım ve kalkınma bankalarının aktif kalitesi (A) bileşeni (CAMELS performans değeri -15,26), kazançlar (E) bileşeni (CAMELS performans değeri -13,89), likidite durumu (L) bileşeni (CAMELS performans değeri -33,83) ve piyasa risklerine duyarlılık (S) bileşeni (CAMELS performans değeri -23,64) çerçevesindeki performanslarının ticari bankalardan düşük olduğu tespit edilmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2015 yılı performansına en fazla negatif etkiyi -20,95 puanla duran aktifler toplam aktifler (DATA) rasyosu yapmıştır. Onu sırasıyla -20,00 puanla mevduat öz kaynaklar (MEVÖZ) ve 17,82 puanla YP likit aktifler YP pasifler (YPLAYPP) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2015 yılı performansına negatif etki eden rasyolar Tablo 3-9.'da görüldüğü gibidir.

Tablo 3-9.2015 Performansına Negatif Etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	-0,31
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	-0,97
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	-1,63
(NFM) Net Faiz Marjı	+	-1,72
(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	-3,90
(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	-5,71
(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	-5,74
(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	-9,21
(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	-9,74
(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	-11,36
(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	-16,23
(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	-17,82
(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	-20
(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	-20,95

3.4.4. 2016 yılı CAMELS analizi

Yatırım ve kalkınma bankalarının 2016 yılına ait CAMELS değerleri Tablo 3.10'da verilmiştir. CAMELS değerlerine esas olan endeks puanı ticari bankaların aynı döneme ait finansal rasyoları esas alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 3-10. 2016 Yılı CAMELS Analizinde Kullanılan Rasyolar Ve Ağırlıkları.

SN	(Kısa adı) Değişkenler	İlişki yönü	Ağırlık (%)	Rasyolar (%)		Endeks	Sapma değeri	Camels değeri
				Yat. Kalk.	Ticari			
Sermaye yeterliliği(C)				20				80,82
1	(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	40	23,5	15,1	155,62	55,62	22,24
2	(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	25	18,4	10,7	171,96	71,96	17,99
3	(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	25	24,05	16,33	147,27	47,27	11,81
4	(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	10	75,98	19,59	387,85	287,85	28,78
Aktif kalitesi(A)				20				-18,18
5	(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	35	76,6	65,5	116,94	16,94	5,92
6	(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	35	1,2	3,4	35,29	-64,71	-22,64
7	(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	30	83,89	88,18	95,13	-4,87	-1,46
Yönetim kalitesi(M)				10				407,77
8	(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	25	53,66	3,18	1687,42	1587,42	396,85
9	(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	25	0,41	0,17	241,17	141,17	35,29
10	(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	25	0,4	1,2	33,33	-66,67	-16,66
11	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	25	42,6	61,6	69,15	-30,85	-7,71
Kazançlar(E)				15				-24,29
12	(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	20	1,54	1,4	110	10	2
13	(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	20	8,37	13	64,38	-35,62	-7,12
14	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	15	94,68	98,99	95,64	-4,36	-0,65
15	(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	15	4,94	8,48	58,25	-41,75	-6,26
16	(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	15	2,2	5,82	37,8	-62,2	-9,33
17	(NFM) Net Faiz Marjı	+	15	3,21	3,99	80,45	-19,55	-2,93
Likidite durumu(L)				25				-51,17
18	(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	30	17,9	25,5	70,19	-29,81	-8,94
19	(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	25	21,93	28,52	76,89	-23,11	-5,77
20	(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	20	0	557,27	0	-100	-20
21	(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	25	11,2	32,8	34,14	-65,86	-16,46
Piyasa risklerine duyarlılık(S)				10				-27,64
22	(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	25	4,19	13,63	30,74	-69,26	-17,31
23	(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	25	127,07	129,53	98,1	-1,9	-0,47
24	(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	25	4,14	7,48	55,34	-44,66	-11,16
25	(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	25	92,8	88,2	105,21	5,21	1,30
Genel Toplam								367,31

Tablo 3-10. bir bütün halinde incelendiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının, bileşenlerin toplamında ticari bankalara oranla 2016 yılında daha iyi performansa sahip olduğu görülmektedir. Bunda etkili olan faktör ise sermaye yeterliliği (C) bileşeni (CAMELS performans değeri 80,82) ve yönetim kalitesi (M) bileşeni (CAMELS performans değeri 407,77) çerçevesindeki performansının oldukça yüksek olmasıdır. Sermaye yeterliliği bileşeni içerisindeki bütün rasyolar

performansa olumlu katkı sunmuştur. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2016 yılı performansına pozitif en büyük katkıyı 396,85 puanla şube başına net kar (ŞBNK) rasyosu sağlamıştır. Onu sırasıyla 35,29 puanla personel başına net kar (PBNK) ve 28,78 puanla ödenmiş sermaye özkaynaklar (ÖSÖZ) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2016 yılı performansına pozitif etki eden rasyolar Tablo 3-11.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-11. 2016 Performansına Pozitif Etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	396,85
(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	35,29
(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	28,78
(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	22,24
(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	17,99
(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	11,81
(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	5,92
(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	2,00
(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	1,30

Yatırım ve kalkınma bankalarının aktif kalitesi (A) bileşeni (CAMELS performans değeri -18,18), kazançlar (E) bileşeni (CAMELS performans değeri -24,29), likidite durumu (L) bileşeni (CAMELS performans değeri -51,17) ve piyasa risklerine duyarlılık (S) bileşeni (CAMELS performans değeri -27,64) çerçevesindeki performanslarının ticari bankalardan düşük olduğu tespit edilmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2016 yılı performansına en fazla negatif etkiyi -22,64 puanla duran aktifler toplam aktifler (DATA) rasyosu yapmıştır. Onu sırasıyla -20,00puanla mevduat öz kaynaklar (MEVÖZ) ve 17,31 puanla YP likit aktifler YP pasifler (YPLAYPP) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2016 yılı performansına negatif etki eden rasyolar Tablo 3-12.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-12. 2016 Performansına Negatif Etki Eden Rasyolar.

Performansa negatif etki eden rasyolar		
Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	-0,47
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	-0,65
(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	-1,46
(NFM) Net Faiz Marjı	+	-2,93
(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	-5,77
(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	-6,26
(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	-7,12
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	-7,71
(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	-8,94
(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	-9,33
(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	-11,16
(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	-16,46
(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	-16,66
(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	-17,31
(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	-20
(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	-22,64

3.4.5. 2017 yılı CAMELS analizi

Yatırım ve kalkınma banklarının 2017 yılına ait CAMELS değerleri Tablo 3-13.'te verilmiştir. CAMELS değerlerine esas olan endeks puanı ticari bankların aynı döneme ait finansal rasyoları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 3-13. 2017 Yılı CAMELS Analizinde Kullanılan Rasyolar Ve Ağırlıkları.

SN	(Kısa adı) Değişkenler	İlişki yönü	Ağırlık (%)	Rasyolar (%)		Endeks	Sapma değeri	Camels değeri
				Yat. Kalk.	Ticari			
Sermaye yeterliliği(C)				20				76,43
1	(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	40	23,6	16,4	143,9	43,9	17,56
2	(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	25	17,4	10,8	161,11	61,11	15,27
3	(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	25	21,49	16,3	131,84	31,84	7,96
4	(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	10	76,6	16,78	456,49	356,49	35,64
Aktif kalitesi(A)				20				-16,08
5	(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	35	81,2	66,1	122,84	22,84	7,99
6	(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	35	1,1	3,5	31,42	-68,58	-24
7	(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	30	88,05	88,27	99,75	-0,25	-0,07
Yönetim kalitesi(M)				10				348,16
8	(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	25	58,12	4,2	1383,8	1283,8	320,95
9	(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	25	0,55	0,23	239,13	139,13	34,78
10	(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	25	0,5	0,9	55,55	-44,45	-11,11
11	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	25	55,5	48,6	114,19	14,19	3,54
Kazançlar(E)				15				-23,6
12	(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	20	1,67	1,51	110,59	10,59	2,11
13	(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	20	9,59	14	68,5	-31,5	-6,30
14	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	15	95,84	97,2	98,6	-1,4	-0,21
15	(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	15	5,12	9	56,88	-43,12	-6,46
16	(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	15	2,37	6,35	37,32	-62,68	-9,40
17	(NFM) Net Faiz Marjı	+	15	3,21	4,13	77,72	-22,28	-3,34
Likidite durumu(L)				25				-57,49
18	(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	30	15	24,8	60,48	-39,52	-11,85
19	(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	25	18,16	27,77	65,39	-34,61	-8,65
20	(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	20	0	544,7	0	-100	-20
21	(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	25	9,9	30,9	32,03	-67,97	-16,99
Piyasa risklerine duyarlılık(S)				10				-26,46
22	(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	25	3,82	13,06	29,24	-70,76	-17,69
23	(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	25	124,27	130,35	95,33	-4,67	-1,16
24	(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	25	4,51	7,94	56,8	-43,2	-10,8
25	(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	25	92,7	82,2	112,77	12,77	3,19
Genel Toplam								300,96

Tablo 3-13. bir bütün halinde incelendiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının, bileşenlerin toplamında ticari bankalara oranla 2017 yılında daha iyi performansa sahip olduğu görülmektedir. Bunda etkili olan faktör ise sermaye yeterliliği (C) bileşeni (CAMELS performans değeri 76,43) ve yönetim kalitesi (M) bileşeni (CAMELS performans değeri 348,16) çerçevesindeki performansının oldukça yüksek olmasıdır. Sermaye yeterliliği bileşeni içerisindeki bütün rasyolar performansa olumlu katkı sunmuştur. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2017 yılı performansına pozitif en büyük katkıyı 320,95 puanla şube başına net kar (ŞBNK) rasyosu sağlamıştır. Onu sırasıyla 35,64 puanla ödenmiş sermaye özkaynaklar (ÖZÖZ) ve 34,78 puanla personel başına net kar (PBNK) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2017 yılı performansına pozitif etki eden rasyolar Tablo 3-14.'te görüldüğü gibidir.

Tablo 3-14.2017 Performansına Pozitif etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	320,95
(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	35,64
(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	34,78
(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	17,56
(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	15,27
(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	7,99
(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	7,96
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	3,54
(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	3,19
(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	2,11

Yatırım ve kalkınma bankalarının aktif kalitesi (A) bileşeni (CAMELS performans değeri -16,08), kazançlar (E) bileşeni (CAMELS performans değeri -23,60), likidite durumu (L) bileşeni (CAMELS performans değeri -57,49) ve piyasa risklerine duyarlılık (S) bileşeni (CAMELS performans değeri -26,46) çerçevesindeki performanslarının ticari bankalardan düşük olduğu tespit edilmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2017 yılı performansına en fazla negatif etkiyi -24,00 puanla duran aktifler toplam aktifler (DATA) rasyosu yapmıştır. Onu sırasıyla -20,00puanla mevduat öz kaynaklar (MEVÖZ) ve 17,69 puanla menkul kıymetler cüzdanı toplam aktifler (MKCTA) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2017 yılı performansına negatif etki eden rasyolar Tablo 3-15.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-15. 2017 Performansına Negatif Etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	-0,07
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	-0,21
(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	-1,16
(NFM) Net Faiz Marjı	+	-3,34
(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	-6,30
(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	-6,46
(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	-8,65
(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	-9,40
(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	-10,8
(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	-11,11
(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	-11,85
(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	-16,99
(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	-17,69
(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	-20,00
(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	-24,00

3.4.6. 2018 yılı CAMELS analizi

Yatırım ve kalkınma banklarının 2018 yılına ait CAMELS değerleri Tablo 3-16.'da verilmiştir. CAMELS değerlerine esas olan endeks puanı ticari bankların aynı döneme ait finansal rasyoları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 3-16. 2018 Yılı CAMELS Analizinde Kullanılan Rasyolar Ve Ağırlıkları.

SN	(Kısa adı) Değişkenler	İlişki yönü	Ağırlık (%)	Rasyolar (%)		Endeks	Sapma değeri	Camels değeri
				Yat. Kalk.	Ticari			
Sermaye yeterliliği(C)				20				95,86
1	(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	40	24,2	16,9	143,19	43,19	12,95
2	(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	25	14,6	10,8	135,18	35,18	10,55
3	(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	25	17,87	17,06	104,74	4,74	0,94
4	(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	10	73,28	16,03	457,14	357,14	71,42
Aktif kalitesi(A)				20				-13,54
5	(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	35	81,7	63,4	128,86	28,86	10,10
6	(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	35	1,3	3,3	39,39	-60,61	-21,21
7	(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	30	85,25	92,77	91,89	-8,11	-2,43
Yönetim kalitesi(M)				10				429,32
8	(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	25	79,9	4,58	1744,54	1644,54	411,13
9	(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	25	0,79	0,25	316	216	54
10	(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	25	0,4	1	40	-60	-15
11	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	25	154,3	89,3	172,78	72,78	18,19
Kazançlar(E)				15				-22,87
12	(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	20	1,55	1,4	110,71	10,71	2,14
13	(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	20	10,6	12,98	81,66	-18,34	-3,66
14	(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	15	99,1	98,19	100,92	0,92	0,13
15	(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	15	5,58	10,9	51,19	-48,81	-7,32
16	(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	15	3,13	8,4	37,26	-62,74	-9,41
17	(NFM) Net Faiz Marjı	+	15	2,95	4,32	68,28	-31,72	-4,75
Likidite durumu(L)				25				-51,99
18	(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	30	10,2	14	72,85	-27,15	-8,14
19	(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	25	11,93	15,68	76,08	-23,92	-5,98
20	(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	20	0	553,83	0	-100	-20
21	(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	25	6,9	24,2	28,51	-71,49	-17,87
Piyasa risklerine duyarlılık(S)				10				-28,7
22	(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	25	4,32	13,26	32,57	-67,43	-16,85
23	(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	25	119,1	127,72	93,25	-6,75	-1,68
24	(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	25	4,76	10,11	47,08	-52,92	-13,23
25	(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	25	97,2	86,6	112,24	12,24	3,06
Genel Toplam								408,08

Tablo 3-16. bir bütün halinde incelendiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının, bileşenlerin toplamında ticari bankalara oranla 2018 yılında daha iyi performansa sahip olduğu görülmektedir. Bunda etkili olan faktör ise sermaye yeterliliği (C) bileşeni (CAMELS performans değeri 95,86) ve yönetim kalitesi (M) bileşeni (CAMELS performans değeri 429,32) çerçevesindeki performansının oldukça yüksek olmasıdır. Sermaye yeterliliği bileşeni içerisindeki bütün rasyolar

performansa olumlu katkı sunmuştur. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2018 yılı performansına pozitif en büyük katkıyı 411,13 puanla şube başına net kar (ŞBNK) rasyosu sağlamıştır. Onu sırasıyla 71,42 puanla ödenmiş sermaye öz kaynaklar (ÖSÖZ) ve 54,00 personel başına net kar (PBNK) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2018 yılı performansına pozitif etki eden rasyolar Tablo 3-17.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-17.2018 Performansına Pozitif Etki Eden Rasyolar.

Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(ŞBNK) Şube Başına Net Kar	+	411,13
(OSOZ) Ödenmiş sermaye / Özkaynaklar	+	71,42
(PBNK) Personel Başına Net Kar	+	54,00
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	+	18,19
(SYR) Sermaye Yeterliliği Rasyosu	+	12,95
(OZTP) Özkaynaklar / Toplam Pasifler	+	10,55
(KRDTA) Krediler / Toplam Aktifler	+	10,10
(YPTAYPTP) YP Toplam Aktif/ YP Toplam Pasif	-	3,06
(NKTA) Net Kar / Toplam Aktifler	+	2,14
(OZKRD) Özkaynaklar / Krediler	+	0,94
(FDGLFDGD) Faiz Dışı Gelirler /Faiz Dışı Giderler	+	0,13

Yatırım ve kalkınma bankalarının aktif kalitesi (A) bileşeni (CAMELS performans değeri -13,54), kazançlar (E) bileşeni (CAMELS performans değeri -22,87), likidite durumu (L) bileşeni (CAMELS performans değeri -51,99) ve piyasa risklerine duyarlılık (S) bileşeni (CAMELS performans değeri -28,70) çerçevesindeki performanslarının ticari bankalardan düşük olduğu tespit edilmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2018 yılı performansına en fazla negatif etkiyi -21,21 puanla duran aktifler toplam aktifler (DATA) rasyosu yapmıştır. Onu sırasıyla -20,00puanla mevduat öz kaynaklar (MEVÖZ) ve 17,87 puanla YP likit aktifler YP pasifler (YPLAYPP) rasyoları takip etmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2018 yılı performansına negatif etki eden rasyolar Tablo 3-18.'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3-18. 2018 Performansına Negatif Etki Eden Rasyolar.

Performansa negatif etki eden rasyolar		
Rasyolar	İlişki yönü	CAMELS puanı
(GAMP) Getirili Aktifler /Maliyetli Pasifler	+	-1,68
(GEATA) Getirili Aktifler/ Toplam Aktifler	+	-2,43
(NKÖK) Net Kar / Özkaynaklar	+	-3,66
(NFM) Net Faiz Marjı	+	-4,75
(LATYK) Likit Aktifler / Toplam Yabancı Kaynaklar	+	-5,98
(TFGGA) Toplam Faiz Gelirleri /Getirili Aktifler	+	-7,32
(LATA) Likit Aktifler / Toplam Aktifler	+	-8,14
(TFGMP) Toplam Faiz Giderleri/ Maliyetli Pasifler	-	-9,41
(NFGTA) Net Faiz Geliri/ Toplam Aktifler	+	-13,23
(FDGDTA) Faiz Dışı Gelirler / Toplam Aktifler	-	-15
(MKCTA) Menkul Kıymetler Cüzdanı / Toplam Aktifler	-	-16,85
(YPLAYPP) YP Likit Aktifler / YP Pasifler	+	-17,87
(MEVOZ) Mevduat / Özkaynaklar	-	-20
(DATA) Duran Aktifler / Toplam Aktifler	-	-21,21

3.5. Dinamik Analiz

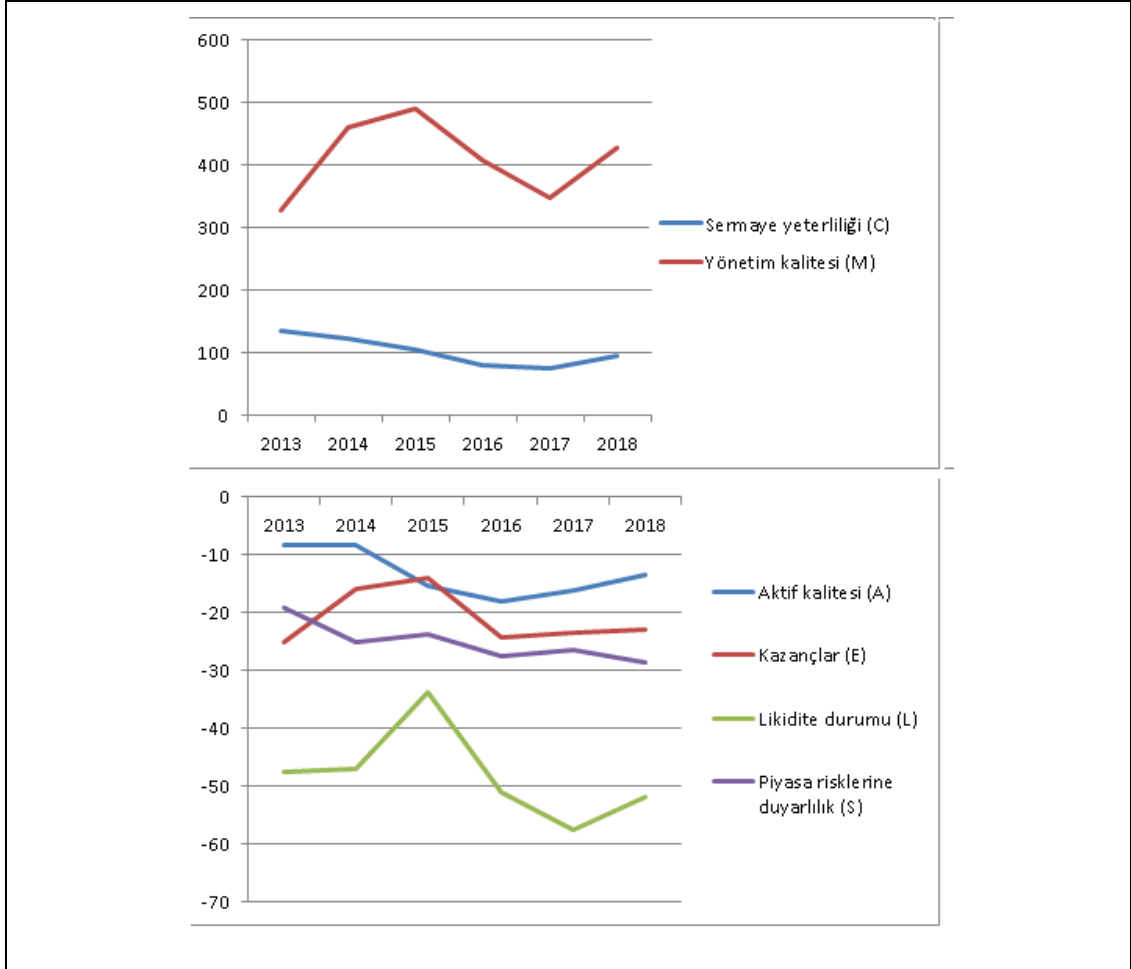
Dinamik analiz, değişkenlerin değerlerinde belirli bir zaman periyodunda meydana gelen değişimleri inceler. Birbirini izleyen dönemlerdeki finansal tabloların trendleri de dinamik analiz kapsamında ele alınır. 2013-2018 yılları arasındaki rasyolara dayanarak yapılan CAMELS analizine ve ilgili rasyolara ilişkin değerler yıllara göre karşılaştırılarak yeniden yorumlanacaktır. CAMELS analizi değerlerine ilişkin ortalamalar Tablo 3-19.'da verilmiştir.

Tablo 3-19.Yatırım Ve Kalkınma Bankalarının CAMELS Değerlerinin Ortalamaları

SN	Değişken	Yön	Ağırlık (%)	CAMELS Puanları					Ortalama	
				2013	2014	2015	2016	2017		2018
	Sermaye yeterliliği (C)		20	136,45	122,04	106,49	80,82	76,43	95,86	103,01
1	(SYR)	+	40	49,58	43,56	35,46	22,24	17,56	12,95	30,22
2	(OZTP)	+	25	38,67	31,53	26,4	17,99	15,27	10,55	23,40
3	(OZKRD)	+	25	27,66	22,6	19,38	11,81	7,96	0,94	15,05
4	(OSOZ)	+	10	20,54	24,35	25,25	28,78	35,64	71,42	34,33
	Aktif kalitesi (A)		20	-8,29	-8,35	-15,26	-18,18	-16,08	-13,54	-13,28
5	(KRDTA)	+	35	7,33	6,39	6	5,92	7,99	10,1	7,28
6	(DATA)	-	35	-15	-14,67	-20,95	-22,64	-24	-21,21	-19,74
7	(GEATA)	+	30	-0,62	-0,07	-0,31	-1,46	-0,07	-2,43	-0,82
	Yönetim kalitesi (M)		10	328,93	459,85	491,87	407,77	348,16	429,32	410,98
8	(ŞBNK)	+	25	324,01	432,63	463,2	396,85	320,95	411,13	391,46
9	(PBNK)	+	25	22,72	36,36	41,66	35,29	34,78	54	37,46
10	(FDGDTA)	-	25	-13,33	-9,61	-11,36	-16,66	-11,11	-15	-12,84
11	(FDGLFDGD)	+	25	-4,47	0,47	-1,63	-7,71	3,54	18,19	1,39
	Kazançlar (E)		15	-25,17	-15,77	-13,89	-24,29	-23,6	-22,87	-20,93
12	(NKTA)	+	20	2,63	8,66	9,46	2	2,11	2,14	4,5
13	(NKÖK)	+	20	-11,1	-7,28	-5,71	-7,12	-6,3	-3,66	-6,86
14	(FDGLFDGD)	+	15	-1,62	-1,32	-0,97	-0,65	-0,21	0,13	-0,77
15	(TFGGA)	+	15	-5,25	-5,6	-5,74	-6,26	-6,46	-7,32	-6,10
16	(TFGMP)	-	15	-10,04	-9,26	-9,21	-9,33	-9,4	-9,41	-9,44
17	(NFM)	+	15	-1,41	-0,97	-1,72	-2,93	-3,34	-4,75	-2,52
	Likidite durumu (L)		25	-47,49	-46,94	-33,83	-51,17	-57,49	-51,99	-48,15
18	(LATA)	+	30	-7,29	-6,88	7,89	-8,94	-11,85	-8,14	-5,86
19	(LATYK)	+	25	-3,04	-2,13	-3,9	-5,77	-8,65	-5,98	-4,91
20	(MEVOZ)	-	20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20,00
21	(YPLAYPP)	+	25	-17,16	-17,93	-17,82	-16,46	-16,99	-17,87	-17,37
	Piyasa risklerine duyarlılık (S)		10	-19,12	-25,19	-23,64	-27,64	-26,46	-28,7	-25,12
22	(MKCTA)	-	25	-15,31	-15,85	-16,23	-17,31	-17,69	-16,85	-16,54
23	(GAMP)	+	25	3,99	2,51	0,55	-0,47	-1,16	-1,68	0,62
24	(NFGTA)	+	25	-9,19	-13,43	-9,74	-11,16	-10,8	-13,23	-11,25
25	(YPTAYPTP)	-	25	1,39	1,58	1,78	1,3	3,19	3,06	2,05
	Toplam			365,31	485,64	511,74	367,31	300,96	408,08	406,50

Tablo 3-19.'de görüldüğü üzere yıllara göre hesaplanan CAMELS değerlerinin 6 yılın ortalamasına yakın olduğu ve performansa pozitif ya da negatif etkilerinin genel itibari ile bütün yıllarda aynı olduğu görülmektedir. CAMELS bileşenlerinin yıllara göre değişim grafiği Şekil 3-1.'de verilmiştir.

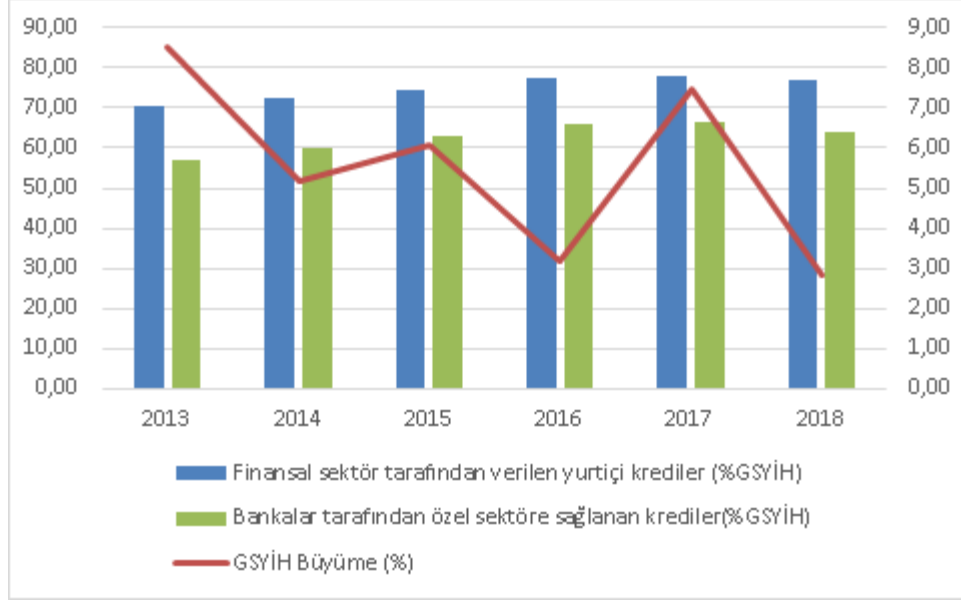

Şekil 3-1.CAMELS Değerlerinin Yıllara Göre Değişimi.

Şekil 3-1'de verilen CAMELS değerlerinin yıllara göre değişimi incelendiğinde hiçbir bileşenin toplam performansa olan pozitif ve negatif katkılarının değişmediği görülmektedir. Her bileşen için yapılan değerlendirmeler aşağıda verilmiştir. Ancak bu değerlendirmeye geçmeden önce aynı döneme ilişkin gayri safi yurt yurtiçi hasıla (GSYH) hakkında kısa bir bilgi vermek bileşenler özelinde yapılacak değerlendirmeyi daha anlamlı hale getirecektir.

Literatür incelendiğinde bankacılık sektörünün performans gelişimi ile ülkenin büyüme performansı arasında hem tek yönlü hem de çift yönlü bir etkileşim olduğu tespit edilmiştir (Beck vd., 1999: 1-31; Ünalnı, 2002: 1-11; Beck ve Levine, 2004: 423-442; Levine, 2004: 1; Tsuru, 2000: 5; Caporale vd., 2009: 1-39; Hondroyiannis

vd., 2005: 173-188; Levine ve Zervos, 1998: 537-558; Özcan ve Ari, 2011: 121-142; Demirhan vd., 2011: 1-19; Turgut ve Ertay, 2013: 114-128). Yatırım ve kalkınma bankalarının anılan dönem içerisinde mevduat bankalarına oranla performansları irdelenirken, aynı döneme ait büyüme rakamlarının yıllara göre değişimi de yorumlanacaktır. 2013-2018 yılı dönemine ait GSYH büyüme gelişimi Şekil 3-2.'de verilmiştir.

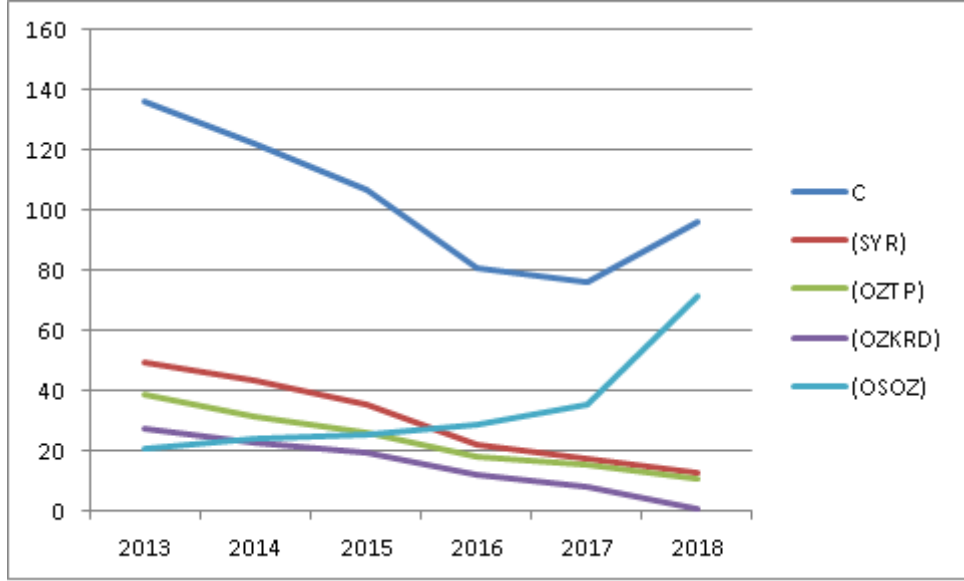

Şekil 3-2. GSYH Yıllara Göre Değişimi.

Grafik incelendiğinde 2013 yılından 2018 yılına kadar geçen süre içerisinde GSYH'nin dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Aynı dönem içerisinde finansal sektör tarafından verilen yurtiçi kredilerin seyrinin ise dalgalı olmadığı, genel itibari ile yükseliş eğiliminde olduğu ve bankalar tarafından özel sektöre sağlanan kredilerin de aynı paralelde hareket ettiği ve hafif bir yükseliş eğiliminde olduğu görülmektedir.

3.5.1. Sermaye yeterliliği (C) performans analizi

CAMELS ağırlığı % 20 olan sermaye yeterliliği bileşenin toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi Şekil 3-3.'te verilmiştir.

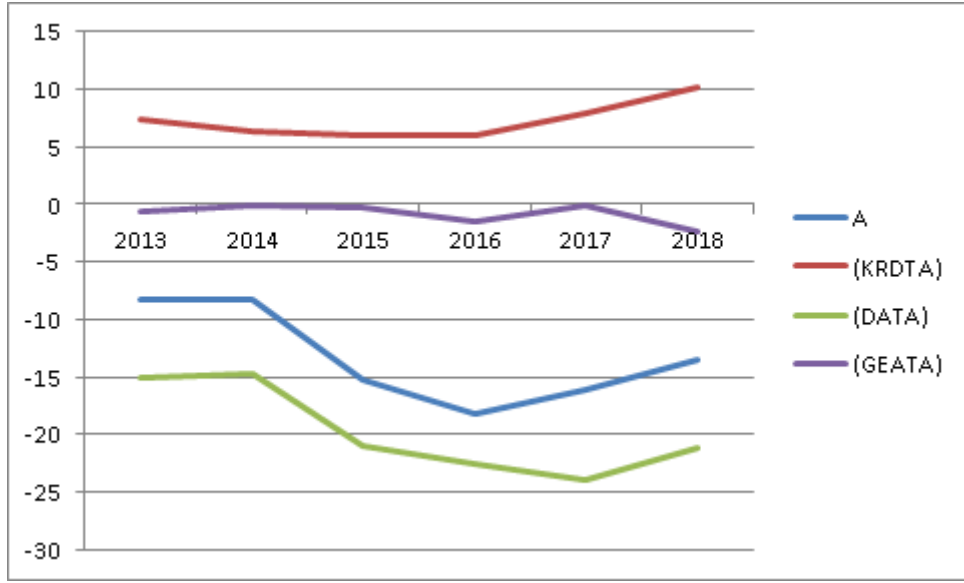

Şekil 3-3. Sermaye Yeterliliği (C) Bileşeni Ve İlgili Rasyolar.

Grafik bir bütün halinde incelendiğinde C bileşenine her bir rasyonun pozitif katkı sunduğu görülmektedir. 2013-2018 yılı dönem içerisinde sürekli yükseliş gösteren tek rasyo değerinin % 10 ağırlığa ve pozitif yöne sahip olan ödenmiş sermaye öz kaynaklar (OSOZ) rasyosuna ait olduğu görülmektedir. Yine hepsi pozitif yöne sahip olan sermaye yeterliliği rasyosu (SYR ağırlık % 40), öz kaynaklar toplam pasifler (OZTP ağırlık % 25) ve öz kaynaklar krediler (OZKRD ağırlık % 25) rasyolarının performans puanlarının ise sürekli düşüş kaydettiği görülmektedir. Sermaye yeterliliği bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

3.5.2. Aktif kalitesi (A) performans analizi

CAMELS ağırlığı % 20 olan aktif kalitesi bileşeninin toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi Şekil 3-4.'de verilmiştir.

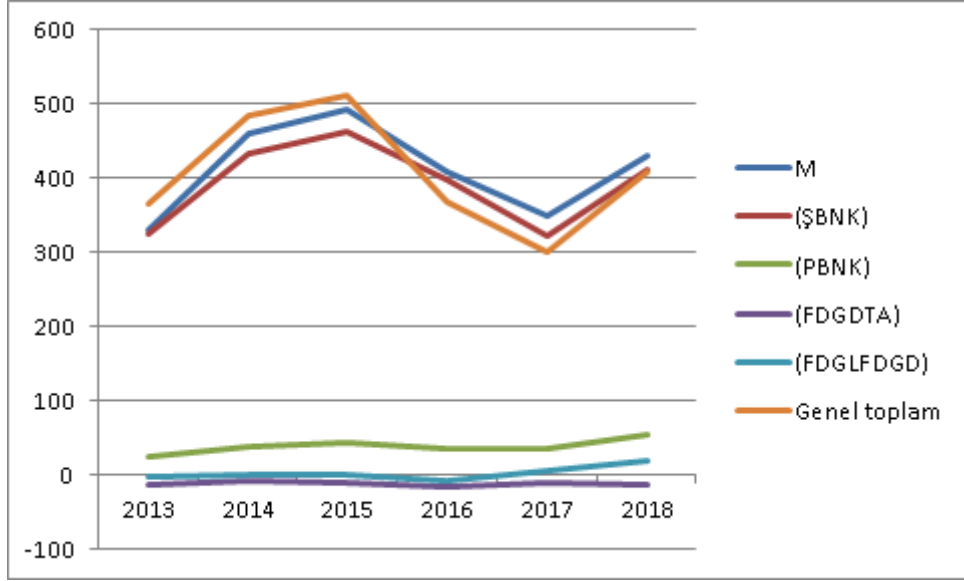

Şekil 3-4. Aktif Kalitesi (A) Bileşeni Ve İlgili Rasyolar.

Grafik bir bütün halinde incelendiğinde A bileşenine bir rasyonun pozitif katkı sunarken iki rasyonun da negatif katkı sağladığı görülmektedir. 2013-2018 yılı dönem içerisinde performansa katkı sunan tek rasyo % 35 ağırlığa ve pozitif yöne sahip olan krediler toplam aktifler (KRDTA) rasyosuna ait olduğu görülmektedir. Performansa negatif etki eden iki rasyodan biri pozitif yöne sahip olan duran aktifler toplam sermaye (DATA ağırlık % 35) rasyosudur. Bu rasyoya ait performans değerlerinin yıllar içerisinde belirgin bir değişime uğramadığı gözlemlenmektedir. Performansa negatif etki eden diğer rasyo ise negatif yöne sahip olan getirili aktifler toplam aktifler (GEATA ağırlık % 30) rasyosudur. Bu rasyoya ait performans değerlerinin yıllar içerisinde değişiminin bileşen ortalaması ile aynı trende sahip olması dikkat çekicidir. Aktif kalitesi bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

3.5.3. Yönetim kalitesi (M) performans analizi

CAMELS ağırlığı % 10 olan yönetim kalitesi bileşenin toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi Şekil 3-5.'te verilmiştir.

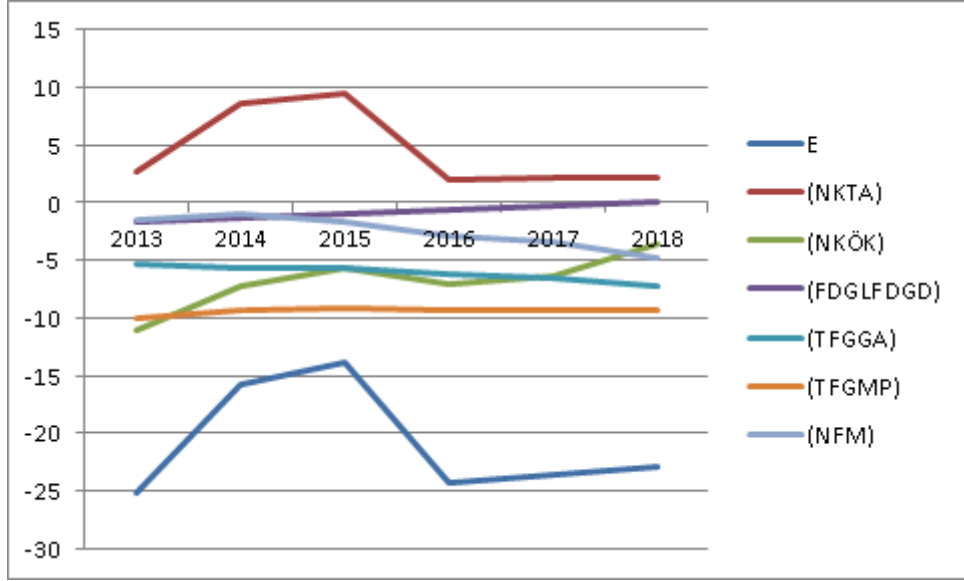

Şekil 3-5.Yönetim Kalitesi (M) Bileşeni Ve İlgili Rasyolar.

Grafik bir bütün halinde incelendiğinde M bileşenine bir rasyonun negatif katkı sunarken üç rasyonun da pozitif katkı sağladığı görülmektedir. 2013-2018 yılı dönem içerisinde performansa negatif etki eden tek rasyonun % 25 ağırlığa ve negatif yöne sahip olan faiz dışı gelirler toplam aktifler (FDGDTA) rasyosu olduğu görülmektedir. Performansa pozitif etki eden üç rasyo da % 25 ağırlığa ve pozitif yöne sahiptir. Bu rasyolar etki sırasına göre şube başına net kar (\$BNK), personel başına net kar (PBNK) ve faiz dışı gelirler faiz dışı giderler (FDGLFDGD) rasyolarıdır. Ancak grafikte de görüldüğü üzere \$BNK rasyosu CAMELS analiz sisteminde yatırım ve kalkınma bankalarının performansını belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bir rasyonun bu denli büyük bir etkiye sahip olması CAMELS analizinin yatırım ve kalkınma bankaları özelinde belirleyiciliğini tartışmalı hale getirmektedir. Yönetim kalitesi bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

3.5.4. Kazançlar (E) performans analizi

CAMELS ağırlığı % 10 olan kazançlar bileşenin toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi Şekil 3-6'da verilmiştir.

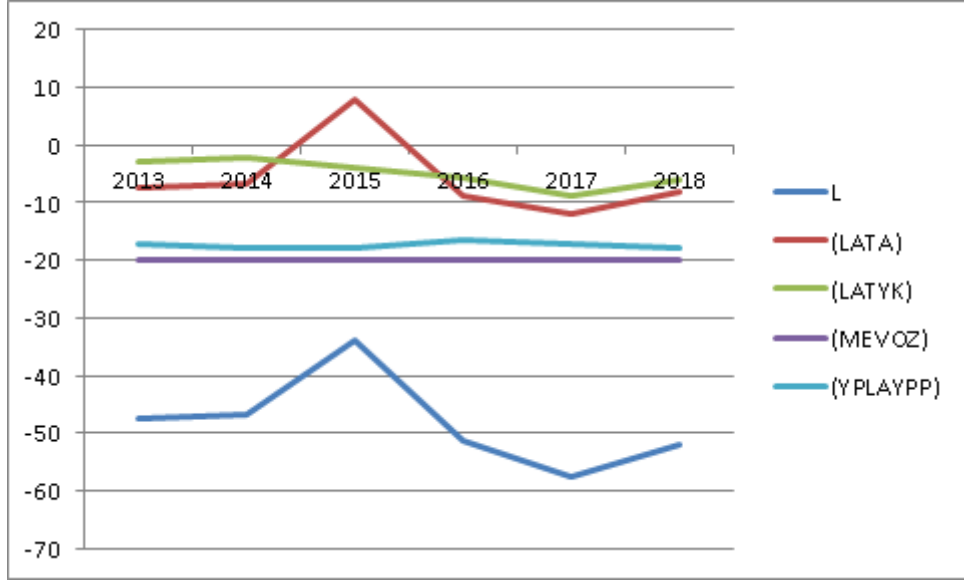

Şekil 3-6.Kazançlar (E) Bileşeni Ve İlgili Rasyolar.

Grafik bir bütün halinde incelendiğinde M bileşenine bir rasyonun pozitif katkı sunarken bir rasyonunda nötr çizgisine yakın bölgede hareket ettiği görülmektedir. Dört rasyonun ise bileşenin performansına negatif etki ettiği anlaşılmaktadır. 2013-2018 yılı dönem içerisinde performansa pozitif etki eden tek rasyonun % 25 ağırlığa ve pozitif yöne sahip olan net kar toplam aktifler (NKTA) rasyosu olduğu görülmektedir. Performansa nötr çizgisine yakın olacak şekilde etki eden faiz dışı gelirler faiz dışı giderler (FDGLFDGD) rasyosu pozitif yönlüdür ve % 15 ağırlığa sahiptir. Performansa negatif etki eden dört rasyo ise % 20 ağırlığa ve pozitif yöne sahip net kar öz kaynaklar (NKÖK), % 15 ağırlığa ve pozitif yöne sahip toplam faiz gelirleri getirili aktifler (TFGGA) ve net faiz marjı (NFM) ile % 15 ağırlığa ve negatif yöne sahip toplam faiz giderleri maliyetli pasifler (TFGMP) rasyolarıdır. Kazançlar bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

3.5.5. Likidite durumu (L) performans analizi

CAMELS ağırlığı % 25 olan likidite durumu bileşenin toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi Şekil 3-7.'de verilmiştir.

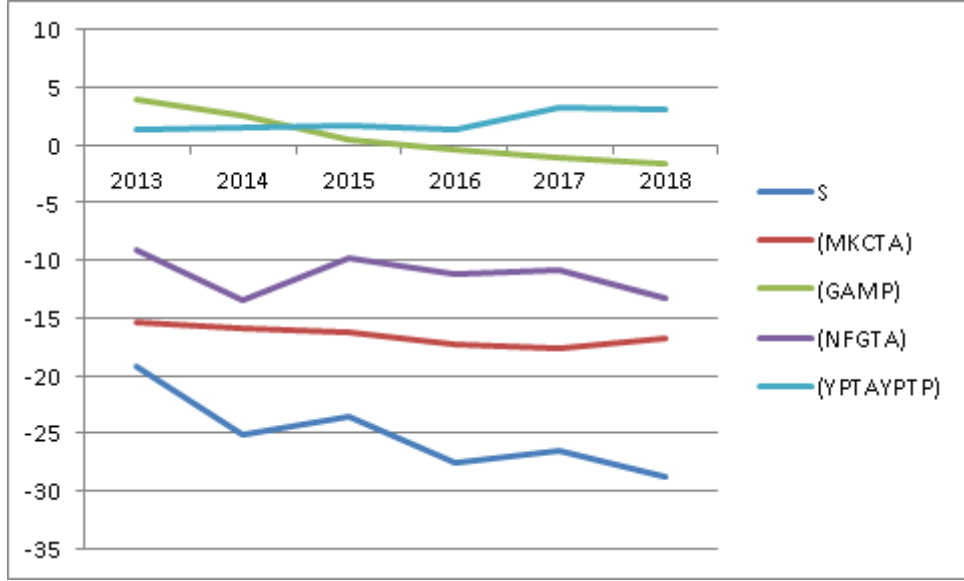

Şekil 3-7.Likidite Durumu (L) Bileşeni Ve İlgili Rasyolar.

Grafik bir bütün halinde incelendiğinde L bileşenine 2013-2018 yılı dönem içerisinde bütün rasyoların negatif etki ettiği görülmektedir. Likit aktifler toplam aktifler (LATA ağırlık % 30), likit aktifler toplam yabancı kaynaklar (LATYK ağırlık %25) ve YP likit aktifler YP likit pasifler (YPLAYPLP ağırlık % 25) rasyoları pozitif yönlü iken mevduat özkaynaklar (MEVOZ ağırlık %20) negatif yönlüdür. Rasyoların yıllara göre değişimi incelendiğinde MEVOZ rasyosunun değişkenlik göstermediği görülmektedir ki bunda en etkili faktör yatırım ve kalkınma bankalarının faaliyetleri gereği mevduat rasyolarının olmamasıdır. LATA rasyosunun ise bileşenin trendine yön verecek şekilde dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Diğer rasyoların değişimleri de yine minimum seviyededir. Kazançlar bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

3.5.6. Piyasa risklerine duyarlılık (S) performans analizi

CAMELS ağırlığı % 25 olan piyasa risklerine duyarlılık bileşeninin toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi Şekil 3-8.'te verilmiştir.

Şekil 3-8. Piyasa Risklerine Duyarlılık (S) Bileşeni Ve İlgili Rasyolar.

Grafik bir bütün halinde incelendiğinde S bileşenine 2013-2018 yılı dönem içerisinde bir rasyo pozitif etki ederken diğer üç rasyo negatif etki etmiştir. Bütün rasyolar % 25 ağırlığa sahiptir. Bileşene pozitif etki eden YP toplam aktifler YP toplam pasifler (YPTAYPTP) rasyosu negatif yönlüdür. Bileşene tüm süreç boyunca negatif yönde etki eden menkul kıymetler cüzdanı toplam aktifler negatif yönlü iken (MKCTA) ve net faiz geliri toplam aktifler (NFGTA) pozitif yönlüdür. Grafikte ilgi çekici olan ise pozitif yöne sahip olan YP toplam aktifler YP toplam pasifler (YPTAYPTP) rasyosudur. Çalışmada kullanılan tüm rasyolar içerisinde bir tek bu rasyo performansa sunduğu pozitif etki ederken zamanla negatif etki eden bir konuma dönüşmüştür. Piyasa risklerine duyarlılık bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

3.6. Genel Değerlendirme

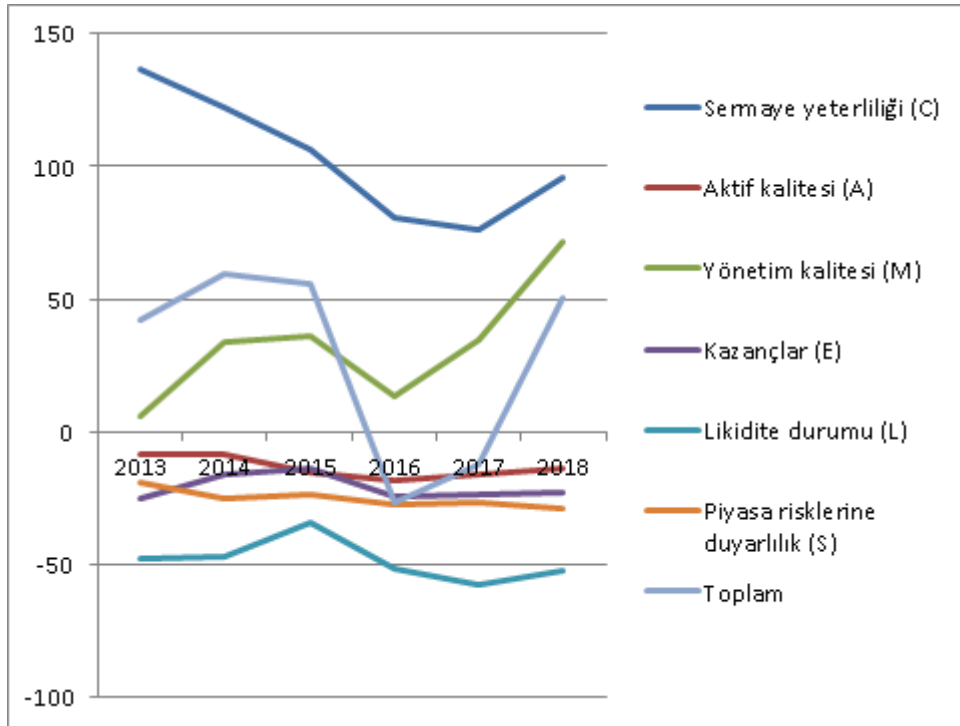
Yapılan analizde, yatırım ve kalkınma bankalarının performansı faizle çalışan ticari bankalar ile kıyaslandığında genel anlamda yatırım ve kalkınma bankalarının daha yüksek bir performans gösterdiği görülmektedir. Performansın oldukça yüksek çıkmasında etkili olan rasyo ŞBNK rasyosu olmuştur. Bu rasyoyu çıkarıp performans taplosunu yeniden hesapladığımızda elde edilen performans tablosu aşağıda verilmiştir (Tablo 3-20.).

Tablo 3-20.CAMELS Değerlerinin ŞBNK Rasyosu Olmadan Ortalamaları.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ortalama
Sermaye yeterliliği (C)	136,45	122,04	106,49	80,82	76,43	95,86	103,01
Aktif kalitesi (A)	-8,29	-8,35	-15,26	-18,18	-16,08	-13,54	-13,28
Yönetim kalitesi (M)	6,16	34,02	35,84	13,84	34,65	71,48	32,05
Kazançlar (E)	-25,17	-15,77	-13,89	-24,29	-23,6	-22,87	-20,93
Likidite durumu (L)	-47,49	-46,94	-33,83	-51,17	-57,49	-51,99	-48,15
Piyasa risklerine duyarlılık (S)	-19,12	-25,19	-23,64	-27,64	-26,46	-28,7	-25,12
Toplam	42,54	59,81	55,71	-26,62	-12,55	50,24	27,58
ŞBNK dahil toplam	365,31	485,64	511,74	367,31	300,96	408,08	406,50

Tablo incelendiğinde ŞBNK rasyosu çıkarıldığında yatırım ve kalkınma bankalarının yıllara göre CAMELS performans puanlarının 300 puana yakın düşüş gösterdiği belirlenmiştir. Oluşan durum göstermiştir ki az şube ile hizmet veren yatırım ve kalkınma bankaları ŞBNK rasyosu dahil edilerek performans analizi yapıldığında sağlıklı bir sonuç alınamayabilir. Ancak yinede yatırım ve kalkınma bankalarının anılan dönem içerisinde yatırım ve kalkınma bankalarına oranla daha yüksek performans sergiledikleri görülmüştür.

Şekil 3-9.Bileşenler (ŞBNK rasyosu olmadan).

Şekil 3-9.'daki grafik bir bütün halinde incelendiğinde yatırım ve kalkınma bankalarının genel performansının ŞBNK rasyosu olmadan 2016 ve 2017 yılları

içerisinde eksi duruma geçtiği ancak diğer dönemlerde pozitif durumunu koruduğu görülmektedir.

Her iki durumda da yatırım ve kalkınma bankalarının ticari bankalara oranla anılan dönem içerisinde sermaye yeterliliği ve yönetim kalitesi bileşenlerinde daha yüksek performans gösterdiği buna karşılık aktif kalitesi, kazançlar, likidite durumu ve piyasa risklerine duyarlılık bileşenlerinde ise daha düşük performans gösterdiği görülmektedir.

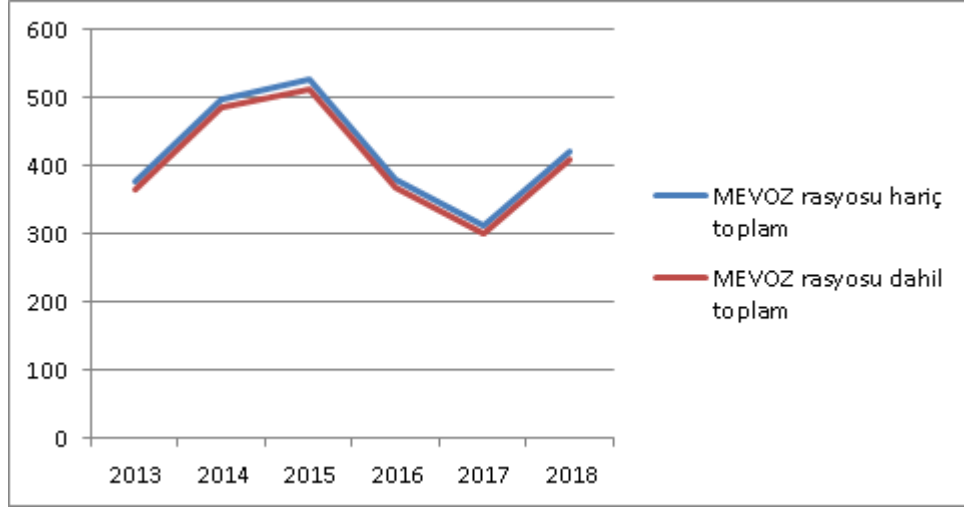
Yatırım ve kalkınma bankalarının bileşenleri ile ilişkin performans gelişmelerinin yıllara göre değişimi incelendiğinde ŞBNK rasyosunun dahil olduğu ya da olmadığı her iki durumda da GSYH gelişimleri ile olumlu ya da olumsuz bir ilişki göstermediği görülmektedir.

Diğer taraftan yatırım ve kalkınma bankaları ticari bankalar gibi mevduat rasyosuna sahip değildir. Bu rasyo ilgili bileşenden çıkarılarak CAMELS analizi yenilendiğinde Tablo 3-21.'deki sonuç elde edilmiştir.

Tablo 3-21.CAMELS Değerlerinin MEVOZ Rasyosu Olmadan Ortalamaları.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ortalama
Sermaye yeterliliği (C)	136,45	122,04	106,49	80,82	76,43	95,86	103,01
Aktif kalitesi (A)	-8,29	-8,35	-15,26	-18,18	-16,08	-13,54	-13,28
Yönetim kalitesi (M)	328,93	459,85	491,87	407,77	348,16	429,32	410,98
Kazançlar (E)	-25,17	-15,77	-13,89	-24,29	-23,6	-22,87	-20,93
Likidite durumu (L)	-34,36	-33,67	-17,28	-38,96	-46,86	-39,98	-35,18
Piyasa risklerine duyarlılık (S)	-19,12	-25,19	-23,64	-27,64	-26,46	-28,7	-25,12
MEVOZ rasyosu hariç genel toplam	378,44	498,91	528,29	379,52	311,59	420,09	419,48
MEVOZ rasyosu dahil genel toplam	365,31	485,64	511,74	367,31	300,96	408,08	406,5

Genel toplamlara bakıldığında mevduatın konu edildiği MEVOZ rasyosu çıkarıldığında CAMELS değerinin anlamlı bir düzeyde değişmediği görülmektedir (Şekil 3-10.).

Şekil 3-10.MEVOZ Rasyosunun CAMELS Puanına Etkisi.

SONUÇ

Ortaya konan çalışmada yatırım ve kalkınma bankalarının 2013-2018 yılları arasında ticari bankalara oranla performansları belirlenmeye çalışılmıştır. Performans ölçümünde CAMELS değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Öncelikli olarak statik analiz ve ardından da dinamik analiz yapılmıştır. Genel bir değerlendirme yapılarak yatırım ve kalkınma bankalarının anılan tarih aralığındaki performansları ölçülmüştür.

Yatırım ve kalkınma bankaları bir ülkenin büyümesinde temel gösterge olan yatırımların finansmanında etkili kurumlardır. Bu nedenle güçlü performansa sahip yatırım ve kalkınma bankalarının varlığı geliştirmekte olan ülkeler için önemlidir. Türkiye de geliştirmekte olan bir ülkedir ve yatırımların finansmanın da bu tür bankalara yüklenen misyon oldukça büyüktür. 2013-2018 dönemi Türkiye ekonomisi açısından oldukça çalkantılı bir dönem olmuştur. Anılan bu dönem içerisinde yatırım ve kalkınma bankalarının ticari bankalara oranla performansı ölçülmüştür.

Yapılan statik analiz çerçevesinde yatırım ve kalkınma bankalarının bütün yıllarda daha fazla performans gösterdiği belirlenmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının 2013 yılı performans değeri 365,31, 2014 yılı performans değeri 485,64, 2015 yılı performans değeri 511,74, 2016 yılı performans değeri 367,31, 2017 yılı performans değeri 300,96, 2018 yılı performans değeri 408,08 ve bütün yıllara ait ortalama performans değeri ise 406,5 olarak tespit edilmiştir. Yatırım ve kalkınma bankalarının bu denli yüksek performansa sahip olmasında en etkili bileşen yönetim kalitesi (M) olurken (ortalama puanı 410,98), performansa en büyük katkıyı 391,46 ortalama puanla şube başına net kar (ŞBNK) rasyosu sağlamıştır. Yatırım ve kalkınma bankalarında mevduat işlemi olmadığı için bütün yıllar boyunca -20 puan olarak hesaplanan mevduat öz kaynaklar (MEVOZ) rasyosunun CAMELS değerine anlamlı bir etki etmediği görülmüştür. 406,5 olarak hesaplanan ortalama CAMELS değerinin mevduata ilişkin rasyo çıkarılınca 419,48 olduğu görülmüştür.

Yapılan dinamik analizde ise hesaplanan CAMELS değerlerinin 6 yılın ortalamasına yakın olduğu ve performansa pozitif ya da negatif etkilerinin genel itibari ile bütün yıllarda aynı olduğu görülmektedir.

CAMELS değerlerinin yıllara göre değişimi incelendiğinde hiçbir bileşenin toplam performansa olan pozitif ve negatif katkılarının değişmediği görülmektedir. Performans değerlerinin yıllara göre değişimi ile GSYH'nın yıllara göre değişimi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı irdelenmiştir. 2013 yılından 2018 yılına kadar geçen süre içerisinde GSYH'nın dalgalı bir seyir izlediği belirlenmiştir. Aynı dönem içerisinde finansal sektör tarafından verilen yurtiçi kredilerin seyrinin ise dalgalı olmadığı, genel itibari ile yükseliş eğiliminde olduğu ve bankalar tarafından özel sektöre sağlanan kredilerin de aynı paralelde hareket ettiği ve hafif bir yükseliş eğiliminde olduğu görülmüştür.

Toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi bir bütün halinde incelendiğinde C bileşenine her bir rasyonun pozitif katkı sunduğu belirlenmiştir. 2013-2018 yılı dönem içerisinde sürekli yükseliş gösteren tek rasyo değerinin ödenmiş sermaye öz kaynaklar (OZOZ) rasyosuna ait olduğu tespit edilmiştir. Yine öz kaynaklar toplam pasifler (OZTP) ve öz kaynaklar krediler (OZKRD) rasyolarının performans puanlarının ise sürekli düşüş kaydettiği görülmüştür. Sermaye yeterliliği bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

Toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi bir bütün halinde incelendiğinde A bileşenine bir rasyonun pozitif katkı sunarken iki rasyonun da negatif katkı sağladığı görülmektedir. 2013-2018 yılı dönem içerisinde performansa katkı sunan tek rasyo krediler toplam aktifler (KRDTA) rasyosuna ait olduğu görülmektedir. Duran aktifler toplam sermaye (DATA) rasyosudur. Bu rasyoya ait performans değerlerinin yıllar içerisinde belirgin bir değişime uğramadığı gözlemlenmektedir. Getirili aktifler toplam aktifler (GEATA) rasyosudur. Bu rasyoya ait performans değerlerinin yıllar içerisinde değişiminin bileşen ortalaması ile aynı trende sahip olması dikkat çekicidir. Aktif kalitesi bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

Toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi bir bütün halinde incelendiğinde M bileşenine bir rasyonun negatif katkı sunarken üç rasyonun da pozitif katkı sağladığı görülmektedir. 2013-2018 yılı dönem içerisinde performansa negatif etki eden tek rasyonun faiz dışı gelirler toplam aktifler (FDGDTA) rasyosu olduğu görülmektedir. Performansa pozitif etki eden üç rasyo, etki sırasına göre şube başına net kar (ŞBNK), personel başına net kar (PBNK) ve faiz dışı gelirler faiz dışı giderler (FDGLFDGD) rasyolarıdır. ŞBNK rasyosu CAMELS analiz sisteminde yatırım ve kalkınma bankalarının performansını belirleyici bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bir rasyonun bu denli büyük bir etkiye sahip olması CAMELS analizinin yatırım ve kalkınma bankaları özelinde belirleyiciliğini tartışmalı hale getirmektedir. Yönetim kalitesi bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

Toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi bir bütün halinde incelendiğinde M bileşenine bir rasyonun pozitif katkı sunarken bir rasyonunda nötr çizgisine yakın bölgede hareket ettiği görülmektedir. Dört rasyonun ise bileşenin performansına negatif etki ettiği anlaşılmaktadır. 2013-2018 yılı dönem içerisinde performansa pozitif etki eden tek rasyonun net kar toplam aktifler (NKTA) rasyosu olduğu görülmektedir. Performansa nötr çizgisine yakın olacak şekilde etki eden rasyo faiz dışı gelirler faiz dışı giderler (FDGLFDGD) rasyosu olmuştur. Performansa negatif etki eden dört rasyo ise net kar öz kaynaklar (NKÖK), toplam faiz gelirleri getirili aktifler (TFGGA) ve net faiz marjı (NFM) ile toplam faiz giderleri maliyetli pasifler (TFGMP) rasyolarıdır. Kazançlar bileşeninin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

Toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi bir bütün halinde incelendiğinde L bileşenine 2013-2018 yılı dönem içerisinde bütün rasyoların negatif etki ettiği görülmektedir. Negatif etki edeen bu rasyolar likit aktifler toplam aktifler (LATA), likitaktifler toplam yabancı kaynaklar (LATYK), YP likit aktifler YP likit pasifler (YPLAYPLP), mevduat özkaynaklar (MEVOZ) şeklindedir. MEVOZ rasyosunun değişkenlik göstermediği

görülmektedir ki bunda en etkili faktör yatırım ve kalkınma bankalarının faaliyetleri gereği mevduat rasyolarının olmamasıdır. LATA rasyosunun ise bileşenin trendine yön verecek şekilde dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Diğer rasyoların değişimleri de yine minimum seviyededir. Kazançlar bileşenin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

Toplam performans değerinin ve rasyolara ilişkin performans değerlerinin yıllara göre değişimi bir bütün halinde incelendiğinde S bileşenine 2013-2018 yılı dönem içerisinde bir rasyo pozitif etki ederken diğer üç rasyo negatif etki etmiştir. Bileşene pozitif etki eden rasyo YP toplam aktifler YP toplam pasifler (YPTAYPTP) rasyosudur. Bileşene tüm süreç boyunca negatif yönde etki eden rasyolar menkul kıymetler cüzdanı toplum aktifler negatif yönlü iken (MKCTA), net faiz geliri toplam aktifler (NFGTA) ve YP toplam aktifler YP toplam pasifler (YPTAYPTP) şeklindedir. Çalışmada kullanılan tüm rasyolar içerisinde bir tek bu rasyo performansa sunduğu pozitif etki ederken zamanla negatif etki eden bir konuma dönüşmüştür. Piyasa risklerine duyarlılık bileşenin ve rasyolarının anılan dönem içerisinde GSYH büyüme trendi ile benzerlik göstermediği grafik karşılaştırmalarından anlaşılmaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında yatırım ve kalkınma bankalarının performansının, faizle çalışan ticari bankalara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Performansın oldukça yüksek çıkmasında etkili olan rasyo ŞBNK rasyosu olmuştur. Bu rasyoyu çıkarıp performans taplosunu yeniden hesapladığımızda ortalama performans değeri 406,50'den 27,58'e düşmüştür. 2016 yılında -26,62 ve 2017 yıllarında -12,55 ortalama puanlar ile de düşük performans göstermiştir

Diğer taraftan yatırım ve kalkınma bankaları ticari bankalar gibi mevduat rasyosuna sahip değildir. Bu rasyo ilgili bileşenden çıkarılarak CAMELS analizi yenilenecek mevduatın konu edildiği MEVOZ rasyosu çıkarıldığında CAMELS değerinin anlamlı bir düzeyde değişmediği görülmektedir. 406,5 olan ortalama CAMELS değerinin MEVOZ rasyosu çıkarıldığında 419,48'e yükseldiği görülmektedir.

Ancak her durumda da yatırım ve kalkınma bankalarının ticari bankalara oranla

daha güçlü performans gösterdikleri ve ülkenin kalkınmasına öncülük ettikleri görülmektedir. Yatırım ve kalkınma bankalarının anılan dönem içerisinde gösterdiği bu güçlü tablo Türkiye’de yatırımların ve yatırımlara bağlı olarak da büyümenin sürekliliğinin bir işareti olarak yorumlanabilir.

KAYNAKLAR

- ACAR Mehmet Fatih,ERKOÇTaptuk Emre, YILMAZ Bülent,"Bankacılık sektörü için karşılaştırmalı performans analizi", *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2015, 2.2: ss. 1-11.
- AKALZühal,*İşletmelerde performans ölçüm ve denetimi: Çok yönlü performans göstergeleri*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, 2000.
- AKAL Zühal,"*Performans Kavramı ve Performans Yönetimi*", Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Seminer Notları, Ankara,2003.
- AKÇAKANAT Tahsin,"İnsan kaynakları yönetiminde performans değerlendirme: Isparta İl Emniyet Müdürlüğü'nde bir uygulama." Diss. SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.
- AKÇAKAYA Murat, "Kamu sektöründe performans yönetimi ve uygulamada karşılaşılan sorunlar", *Karadeniz Araştırmaları* 32, 2012,ss. 171-202.
- AKGÜÇ Öztin,*Banka Yönetimi ve Performans Analizi*. İstanbul: Arayış Basımve Yayıncılık,2011.
- AKGÜÇ Öztin. *100 soruda Türkiye'de bankacılık*, Vol. 54, Gerçek Yayınevi, 1992.
- AKGÜÇ Öztin, *1991 Yılında Bankalar, Mevduat ve Krediler*, Banka ve Ekonomik Yorumlar 6/7,1992.
- AKTİF YATIRIM Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu.https://www.aktifbank.com.tr/Documents/2018_Aktif_Bank_Faaliyet_Raporu.pdf , (23.12.2019).

ALTAN Mikail, *Fonksiyonlar ve İşlemler Açısından Bankacılık*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2001.

ALPTEKİN C. "Sağlık Kurumlarında Performans Yönetimi", Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir, 2007.

AMME İdaresi Dergisi, Mart, C:30, S:1, ss. 43-67.

AMME İdaresi Dergisi, Cilt:29, sayı:1, Ankara, ss. 87-105.

ANDERSEN Bjørn, *Benchmarking, Performance Management*, Chapman & Hall, London, 1995.

APAK, Sudi, Açıkgöz, Ali Faruk, "Türkiye'de Katılım Bankacılığının Bankacılık Sektöründeki Yeri ve Finansal İstikrara Katkısı". *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2011, 1:ss. 70-85.

ARTUN Tuncay, *İşlevi, Gelişimi, Özellikleri ve Sorunlarıyla Türkiye'de Bankacılık*, İstanbul: Tekin Yayınları, 1983, 59: ss.68-69.

BAKAN, Sumru, *Osmanlı'dan günümüze Türk bankacılık kesimi*, İktisat Dergisi, 2001, 417: ss. 31-39.

BANKACILIK Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Bankacılık Sektörü Değerlendirme Raporu. Ekim (BDDK), Ankara, 2001, <https://www.bddk.org.tr/Duyurular/Turk-Bankacilik-Sektoru-Genel-Gorunumu-%E2%80%93-Eylul-2012/218> , (22.12.2019).

BANKACILIK Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türk Bankacılık Sektörü Genel Görünümü, (BDDK), Ankara, 2004, <https://www.bddk.org.tr/Duyurular/Turk-Bankacilik-Sektoru-Genel-Gorunumu-%E2%80%93-Eylul-2004/221> , (22.12.2019).

BANKACILIK Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türk Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü, (BDDK), Ankara, 2009, <https://www.bddk.org.tr/Duyurular/Turk-Bankacilik-Sektoru-Genel-Gorunumu-%E2%80%93-Eylul-2009/359> , (22.12.2019).

BANKACILIK Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türk Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü, (BDDK), Ankara, 2012, <https://www.bddk.org.tr/Duyurular/Turk-Bankacilik-Sektoru-Genel-Gorunumu-%E2%80%93-Eylul-2012/475> , (22.12.2019).

BANKACILIK Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türk Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü, (BDDK), Ankara, 2014, <https://www.bddk.org.tr/Duyurular/Turk-Bankacilik-Sektoru-Genel-Gorunumu-Mart-2014/531> , (23.12.2019).

BANK Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu, https://www.bankpozitif.com.tr/Tr/BizKimiz/faaliyet_raporlari, (23.12.2019).

BECK Thorsten and LEVINE Ross, “Stock Market, Banks and Growth: Panel Evidence”, *Journal of Banking and Finance*, 28(3), 2004, ss. 423-442.

BECK Thorsten, LEVINE Ross and LOAYZA Norman, “Finance and the Sources Of Growth”, *World Bank Policy Research Working Paper*, 1999, 2057, ss. 1-31.

KESKIN Benli Yasemin, *İstanbul Menkul Kıymetler Borsası imalat sanayi için etkinlik ve toplam faktör verimliliği analizi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

CAPORALE Guglielmo Maria, Rault Christophe, Sova Robert and Sova Anamaria *Financial Development and Economic Growth: Evidence from Ten New EU Members*, Discussion Paper of DIW Berlin, 940, 2009, ss. 1-39.

CHURCHILL Ford Walker’s, *Sales Force Management*, 3rd edition, Boston, Mass, Irwin/McGraw-Hill, 2000.

COŞKUN Ali, *Stratejik Performans Yönetimi ve Performans Karnesi*, Literatür Yayınları, İstanbul, 2006.

- COŞKUN Metin, Necatve diğerleri.*Türkiye’de Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı, Firma Davranışları ve Rekabet Analizi*, İstanbul: TBB Yayınları, 2012, ss. 280.
- COŞKUN Metin, NURHAN Aydın ve MEHMETBaşar,*Finansal Yönetim*, Detay Yayıncılık, Ankara,2010.
- CUMMINGS Thomas G., WORLEY Christopher G, *Organization development and change*, Ohio: Thomson South-Western Publishing., 1997.
- ÇAĞDAŞ Yerel Yönetimler, Cilt 24, Sayı 4: , ss. 1-26.
- ÇALIK Temel, *Performans yönetimi: Tanımlar kavramlar ilkeler*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2003.
- ÇOKER Ziya,*İller Bankası ve Mahalli İdareler*, Ankara: İller Bankası Yayını, Önerilerine Toplu Bakış, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 1986.
- DEMİR Pınar, DERBENTLİ Özden, SAKARYA Engin,“Kars ilinde bulunan mandıraların etkinliğinin veri zarflama analizi ile ölçülmesi”, *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 2012, 18.2.:, ss. 169-176.
- DEMİRHAN Erdal, Oğuzhan Aydemir and İnkaya Ahmet,“The Direction of Causality Between Financial Development and Economic Growth: Evidence From Turkey”, *International Journal of Management*, 2011, 28(1), ss. 1-19.
- DİLEK Barış İ., “Performans değerlendirme ve bankacılık sektörüne yönelik bir uygulama”, PhD Thesis,*Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü*, 2009.
- DİLER Yatırım Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu, <https://www.dilerbank.com.tr/subpage.asp?company=Dilerbank&id=20&content=faliyet-raporlari>, (03.11.2019).

DİZKIRICI AhmetSelçuk,“Borsa İstanbul Gıda, İçecek Endeksine Kote İşletmelerin Finansal Performanslarının Veri Zarflama Analizi ile Ölçümü ve Malmquist Endeksine Göre Karşılaştırılması”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 2014, 63, ss. 151-170.

DOĞANBarış,“Bankaların Gözetiminde Bir Araç Olarak Kümeleme Analizi: Türk Bankacılık Sektörü içi Bir Uygulama”, *Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finans Ve Bankacılık Bölüm Dalı*, Doktora Tezi, 2008.

DOĞANEmrah,Ferudun Kaya (Ed.), *Banka ve Bankacılık Kavramları, Bankacılık Giriş ve İlkeleri*, 1. Baskı içinde (3-22), İstanbul: Beta Yayıncılık, 2013.

DÜNDAR FahriMahir,“360° Performans Değerlendirme Sistemi Ve Bir Uygulama Örneği: İstanbul Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü", *Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.

EMEK T.,*Kalkınma ve Yatırım Bankacılığı Yatırım Projelerinin*

Değerlendirilmesi, Ankara: TKB Yayını, 1991.

ERSENHaldun,*Toplam Kalite ve İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi*, Sim Matbaacılık, İstanbul,1997.

ERTUĞRUL Ahmet ve ZAIM Osman,*Türk Bankacılığında Etkinlik Tarihi Gelişim: Kantitatif Analiz*, 3. Baskı, Ankara: Bilkamat İşletme ve Finans Yayınları. 1996.

EROĞLUZeynep Ada,‘Türk Bankacılık sisteminde kaynak maliyeti’ MSPF Çalışma Raporları, (2001/5), 2001.

ERSOY AhmetY., Okay, G., Kandemir, O., Doğan, E., Şemsi, A., Ulusoy, T., ...& Güngören, M. *Bankacılık: giriş ve ilkeleri*, Beta. 2015.

- FETTAHOĞLU Abdurrahman ve KILIÇ Ç., 'Türk Bankacılık Sektörünün Camels Analizi ile Değerlendirilmesi', *9.Ulusal Finans Sempozyumu*, Kapadokya: 92, 2005.
- FLAPPER Simme Douwe, FORTUİN Leonardve STOOP Paul P.M, *Towards consistent performance management systems*, *International Journal of Operations & Production Management*, 16(7), 1996, 27-37.
- FRASER Lyn M., ORMİSTON Aileen, *Understanding Financial Statements*, PrenticeHall, New Jersey, 2001.
- GARENGO Patrizia, BIAZZO Stefano, BITİTCİ Umit S. "Performance measurement systems in SMEs: A review for a research agenda", *International journal of management reviews*, 2005, 7.1: ss. 25-47.
- GÖKTAŞ D. "İnsan kaynakları yönetiminin bir fonksiyonu olarak performans değerlendirme ve bankalarda bir uygulama", İzmir, *Gediz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2014.
- GÜLER Birgül Ayman, *Kentsel Altyapı Finansmanı-Belediyeler Bankası: 1933-1945*, 1996.
- GÜLER Birgül Ayman, *Yerel Altyapı Yatırımı ve Finansmanı İller Bankası: 1945-1995*, 1997.
- GÜNAL Mehmet, *Para Banka ve Finansal Sistem*, Yeni Dönem Yayıncılık, Ankara, 2007.
- GÜNAL Mehmet, *Para Banka ve Finansal Sistem*, Yeni Dönem Yayıncılık, Ankara, (Genişletilmiş Basım), 2012.
- GÜNDOĞDU Aysel, *Bankacılık Hukuku*, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları, 2014.
- GÜNEYALptekin, *Banka İşlemleri*, 10. Baskı, İstanbul: Beta Yayınevi, 2008.

GSD Yatırım Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu, <http://www.gsdbank.com.tr/images/pdf/2018-Faaliyet-Raporu-III.pdf>, (05.11.2019).

HATUNOĞLU Zeynep, Bakan İsmail, Eraslan İsmail Hakkı, *İşletmecilikte Seçme Konular*, Ankara, Gazi kitapevi, 2011.

HAZAR Adalet ve BARUŞÇUŞenol, *Bankacılığa Giriş*, Ankara, Bankacılık Akademisi Yayınları 6, 2017.

HELVACI Mehmet Akif, "Performans Yönetimi Sürecinde Performans Değerlendirmenin Önemi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 2002, ss. 155-169.

İŞİL Özgür. H. "Türk Bankacılık Sisteminde Performans Ölçümü ve Yönetimi", Doktora Tezi, *Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü*, İstanbul, 2008.

İŞLEYEN Rafet. "İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel güven düzeyleri ile öğretmen performans yönetimi uygulamaları arasındaki ilişki", Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 2011.

KAPLAN Robert S., and DAVID P. Norton, *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*, Boston: Harvard Business School Press, 1992.

KARABULUT Tahsin, OKKA Ömer Faruk, Başel Halis, "Bireysel Performansa Dayalı Ücret ve Verimlilik İlişkisi: Bankacılık Sektöründe Örnek Uygulama", *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi*, 2006, 11.9., ss. 104-118.

KARAKURT Abdullah, "Performans Değerleme Uygulamalarının Çalışanların İş Tatmini Üzerine Etkisi: Türk Havacılık Sektöründe Bir Alan Araştırması", *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Sakarya, 2009.

- KAVRAKOĞLU İbrahim, *Toplam Kalite Yönetimi*, İstanbul, 1996.
- KAYA Yasemin Türker, “Türk Bankacılık Sektöründe CAMELS Analizi”, BDDK, Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporları, No:2001/6, 2001.
- KAYA Ferudun, *Bankacılık Giriş ve İlkeler*, Beta Yayıncılık; İstanbul, 2012.
- KELEŞ Ruşen, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi, 2009.
- KILIÇ Selma, “Aile Hekimliği Türkiye Modelinde Performans Yönetimi”, *Ateş H, Kırılmaz H, Aydın S. (Editörler). Sağlık Sektöründe Performans Yönetimi Türkiye Örneği. Ankara: Asil Yayıncılık, 2007, 307-44.*
- KIYILDI Recep, KARAŞAHİN Mustafa, “Türkiye’deki hava alanlarının veri zarflama analizi ile altyapı performansının değerlendirilmesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2006, 10.3.: ss. 391-397.
- KİBRİTÇİOĞLU Aykut, “Türkiye’de Ekonomik Krizler ve Hükümetler, 1969-2001”, *Yeni Türkiye Dergisi Ekonomik Kriz Özel Sayısı*, 1(41), 2001, ss. 174-182.
- KOCAİMAMOĞLU Sururi, *Bankacılık Ansiklopedisi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1980.
- KOÇ Selahattin, “Türkiye’de Kalkınma Bankacılığının Sermaye Piyasasının Oluşumuna ve Gelişimine Katkıları”, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2002.
- KÖK Dündar ve Ay Öz Evren, “2008 Küresel Finansal Krizinin Türk Bankacılık Sektörü Etkinlik Düzeylerine Yansıması Üzerine Bir Araştırma: 2007-2009”, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 2013, 10, ss. 155-170.
- KRİSHNAN Mayuram S., et al., “Customer satisfaction for financial services: the role of products, services, and information technology”, *Management science*, 1999, 45.9.: ss. 1194-1209.

LAITENEN Erkki K., A “Dynamic Performance Measurement System: Evidence from Small Finnish Technology Companies”,*Scandinavian Journal of Management*,2002, 18(1),ss. 65-99.

LEVINE Ross,Finance and Growth,*Theory and Evidence*, Nber Working Paper-Series, 2004, 10766, ss. 1-116.

LEVINE Ross and ZERVOS Sara,STOCK Markets, “Banks and Economic Growth”,*The American Economic Review*, 1998. 88(3), ss. 537–558.

MACWAN Nisha, SAJJA, Dr PRİTİ Srinivas,“Performance appraisal using fuzzy evaluation methodology”,*International Journal of Engineering and Innovative Technology*, 2013, 3.3:, ss. 324-329.

MERRİLL Lynch Yatırım Bank A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu, <https://www.ml.com.tr/financial-reports.html> , (21.11.2019).

NUROL Yatırım Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu, <https://www.nurolbank.com.tr/pdfdoc/836429142.pdf> , (21.11.2019).

OTLEY David,“Performance management: a framework for management control systems research”,*Management accounting research*, 1999, 10.4:, ss. 363-382.

ÖÇALTezer,*Para Teorisi*, Ankara, Gazi Kitabevi, 1991.

ÖÇAL Tezer & ÇOLAK Ömer Faruk,*Finansal Sistem ve Bankalar*, Nobel, 1999.

ÖZCAN Burcu ve ARI Ayşe, “Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Ampirik Bir Analizi: Türkiye Örneği”, *Business and Economics Research Journal*,2011, 2(1), ss. 121-142.

ÖZGÜR Enver“Katılım Bankalarının Finansal Etkinliği”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, X(1),2008.

- ÖZKAYA Sema,“Performans Yönetimi ve Kamu Sektöründe Performans Yönetimi”, Yüksek Lisans Tezi, *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, 2013.
- PARASIZ İlker,*Enflasyon-Kriz-Ayarlamalar*, 1. Baskı, Bursa, Ezgi Kitabevi, 2001.
- PARASIZ İlker,*Para Banka ve Finansal Piyasalar*, 7. Baskı, Bursa, Ezgi Kitapevi Yayınları, 1991.
- PARLİKKAYA Raif ve SUNA Çukur Akten,“Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği”, *Ege Akademik Bakış*, 2011, 11(3).
- PASHAYatırım Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu,
[https://www.pashabank.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/yillar-list/Faaliyet-Raporlari/49/0/0\(01.01.2020\)](https://www.pashabank.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/yillar-list/Faaliyet-Raporlari/49/0/0(01.01.2020))
- PEHLİVAN Pınar,“Türkiye Ekonomisinde Bankacılık Sektörünün Verimlilik Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Manisa, 2010.
- PÜRSÜNLERLİ Sibel Elif,*Kamu Bankaları ve Özel Bankalar (Performans, Karşılaştırması)*, MEG Tanıtım Ankara, 1997.
- SAVAŞ TuğrulA.,*Kariyer Yönetiminde Performans Değerlendirme Sisteminin Rolü*, İstanbul,2005.
- SERTERGencay,*Belediyeler Bankasından İlbank A.Ş.ye Bir Dönüşümün Öyküsü*, 2015.
- SEVİLENGÜL Orhan, *Banka Muhasebesi*, 2. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi, 1999.
- SEYİDOĞLU Halil,*Uluslararası İktisat*, İstanbul: Güzem Yayınları, 2001.

SEYREK İbrahimHalil ve Ata ALİH. “Veri Zarflama Analizi ve Veri Madenciliği ile Mevduat Bankalarında Etkinlik Ölçümü”, BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar,(2010). 4(2), ss.67-84.

https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/BddkDergi/dergi_0008_05.pdf

SEARD Angela,“Learning toImprovePerformance”, *Personel Management*, 24(11),1992, ss.40-44.

SİLİER Oya,“1920’lerde Türkiye’de Milli Bankacılığın Genel Görünümü”, *Türkiye İktisatTarihi Semineri Metinler/ Tartışmalar*, Ayır Basım, Ankara,Hacettepe ÜniversitesiYayınları, 1975.

SONGURMehmet H.,“Mahalli İdarelerde Performans Ölçümü”, Ankara,*Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayınları*, 1995.

STANDART CHARTERED Yatırım Bankası Türk A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu<https://www.sc.com/tr/assets/pws/pdf/tr-faaliyet-raporu-2018.pdf>, (15.12.2019)

ŞALGAMCI Yılmaz, “Banka ve Sermaye Piyasası Hukuku Dersi Dönem Ödevi 5411 Sayılı Bankacılık Kanununa Göre Bankacılık Faaliyetleri”, Tezsiz *Yüksek Lisans Programı Çukurova Üniversitesi*, Adana,2006.

ŞİMŞEK M.Şerif. ve ÖGE Serdar H.,*İnsan kaynakları yönetimi*. Konya, Eğitim Yayınevi, 2007.

T.C Maliye Bakanlığı.(2011).Yıllık Ekonomik Rapor

T.C Maliye Bakanlığı.(2012). Yıllık Ekonomik Rapor

TAKANMehmet,*Bankacılık, Teori, Uygulama ve Yönetim*, Adana, Nobel Yayınları, 2002.

TÜRKİYE Bankalar Birliği, 50. Yılında Türkiye Bankalar Birliği veTürkiye’de Bankacılık Sistemi “1958-2007”, Ankara, (2008).www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/808/2tbb50yil.pdf,(15.12.2019).

- TEZEL Yahya Sezai, *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi*, 5. Baskı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1993.
- TOKGÖZERdinç, *Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi 1914-2011*, Ankara, İmaj Yayıncılık, 1999.
- TONUS Özgür, "Türkiyede Milli Gelir, Gelir Dağılımı, Yoksulluk, Toprak, M. ve Çatalbaş", N.(Ed.), *Türkiye Ekonomisi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 2013.
- TSURU Kotaro, "Finance and Growth: Some Theoretical Considerations and a Review of the Empirical Literature", *OECD Economics Department Working Papers*, 2000, 228, ss. 1-54.
- TURGUT Ahmet, "Finansal Krizlerde IMF'nin Rolü ve Önemi: 1997 Asya ve 2000 - 2001 Türkiye Krizleri", *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, 2006, 10, 9-10.
- TURGUT Ahmet ve ERTAY Hacı İsa, "Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Üzerine Nedensellik Analizi", *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (4), 2016, ss. 114-128.
- İLLER BANKASI A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu, https://www.ilbank.gov.tr/dosyalar/faaliyet/Ilbank_2018_Faaliyet_Raporu.pdf, (11.01.2020).
- İSTANBUL TAKAS ve SAKLAMA BANKASI A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu, <https://www.takasbank.com.tr/tr/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/faaliyet-raporlari?StartYear=2018&EndYear=2018>, (17.12.2019).
- TOPAL K., *Türkiye'de Yerel Yönetim Bankacılığı (Mevcut Durum ve Reform)*, 2003.

TODAİE, İller Bankası Reorganizasyon Araştırma Raporu, Ankara, *Türkiye*
ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, 1993.

Türk Eximbank (2018). Faaliyet Raporu.

<https://www.eximbank.gov.tr/content/files/c1180b82-9cdc-466d-acca-1f102991ecd6/eximbank-faaliyetraporu-2018> , (17.12.2019).

TÜRKİYE İhracat Kredisi Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu,<https://www.eximbank.gov.tr/content/files/c1180b82-9cdc-466d-acca-1f102991ecd6/eximbank-faaliyetraporu-2018>, (30.12.2019).

TÜRKİYE Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu,http://kalkinma.com.tr/assets/uploads/pdf/kalkinma_2018_Faaliyet_Raporu.pdf, (31.12.2019).

TÜRKİYE Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. 2018 Yılı Faaliyet Raporu,http://www.tskb.com.tr/i/content/3482_1_TSKB-Ara-Donem-Konsolide-Faaliyet-Raporu-30-09-2018.pdf, (31.12.2019).

TÜRKİYE Bankalar Birliği. Bankalarımız 2008, Ankara, TBB, 2009,<https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/806/2Bankalarimiz2008.pdf> , (06.11.2019).

TÜRKİYE Bankalar Birliği. Bankalarımız 2010, Ankara, TBB, 2011,https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/istatistiki_raporlar/Bankalarimiz_Kitabi_/998/Ekler/Bankalarimiz_2010.pdf, (06.11.2019).

TÜRKİYE Bankalar Birliği,2012, “Türkiyede Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı Firma Davranışları ve Rekabet analizi”, *TBB Yayın No:280*, İstanbul, 2012.

TÜRKİYE Bankalar Birliği. Bankalarımız 2012, Ankara, TBB, 2013,https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/2065/TBB_Faaliyet_Raporu_17052013.pdf, (07.11.2019).

- TÜRKİYE Bankalar Birliği. Faaliyet Raporu 2014,İstanbul, TBB, 2014-2015,[https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/2171/Faaliyet_Raporu_2013-2014_\(Internet\).pdf](https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/2171/Faaliyet_Raporu_2013-2014_(Internet).pdf), (07.11.2019).
- TÜRKİYE Bankalar Birliği. (2017). Faaliyet Raporu (2016-2017), İstanbul, TBB,<https://www.tbb.org.tr/tr/hakkimizda/kurumsal/hakkinda/faaliyet-raporlari/17> , (07.11.2019).
- TÜRKİYE Odalar Borsalar Birliği. (2015). Ekonomik Rapor, İstanbul,<https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/2016/72GK/72-Genel-KurulEkonomikRapor2015.pdf>, (07.11.2019).
- UÇAK Murat,“Türk Ticari Banka Sektöründe Şube Performanslarının Ölçülmesi ve Eğitim Gereklilerinin Tespiti”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*,2007.
- ULUFER, S. “Özel Sermayeli Türk Ticaret Bankalarının Etkinlik Analizi”, *Ankara, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu*, 2001.
- UYAR Sertan, *Bankacılık Krizleri*, Ankara: Ziraat Matbaacılık A.Ş., 2003.
- UYARGİLCavide,*Performans Yönetimi Sistemi*, İstanbul, Beta Yayınları, 2013.
- UYARGİLCavide,*İşletmelerde Performans Yönetimi Sistemi*, Arıkan Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 2008.
- ÜNALMIŞ D. “The Causality between Financial Development and Economic Growth: The Case of Turkey”, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 2002.
- YAĞCILAR Gamze,“Göçmen, Türk Bankacılık Sektörünün Rekabet Yapısının Analizi”,*BDDK YayınlarıNo:10*, Ankara, 2011.
- YAŞA Ahu,“Bankacılık Sektöründe Etkinlik ve Veri Zarflama AnaliziYöntemi ile Ölçülmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

TAŞAR Mehmet,“Yatırım ve Kalkınma Bankalarında Risk Odaklı İç Denetime Yönelik uygulama Önerisi”, Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi İktisat ve İdari Bilimler Fakültesi*, 2019.

YAZGAN Teoman, *Türkiyede Bankacılığın Gelişimi*, Ankara, Baylan Basım veCiltevi, 1969.

YENİCE Ebru, “Performans Ölçümünde Karşılaşılan Sorunlar ve Kurumsal Karne (BalacedScorecard) Yaklaşımı”, *Bütçe Dünyası*, 2007, 2(25), ss. 95-100.

YİĞİTOĞLU Ali İhsan,“2001 Krizi Sonrası Dönemde Türkiye Ekonomisinin ve BankacılıkSektörünün Değerlendirilmesi, Sosyo-ekonomi’’,2005,1(1) ss.115-125.

YÜKSEL Ali Sait, YÜKSEL Aslı, YÜKSEL Ülkü,*Bankacılık hukuku ve işletmesi*, Beta Basım Yayım,10 Baskı, 2004.

ZOLTNERS Andris A., SINHA Prabhakant, ZOLTNERS Greggor A., *The complete guide to accelerating sales force performance*, AMACOM/American Management Association, 2001.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	ZÜLFİYE MUSTAFAYEVA
Tez Adı	YATIRIM VE KALKINMA BANKALARININ PERFORMANS ANALİZİ: 2013-2018 DÖNEMİ
Enstitü	SOSYAL BİLİMLER
Anabilim Dalı	İKTİSAT
Tez Türü	TEZLİ
Tez Danışman(lar)ı	Dr. Öğretim Üyesi Derya YILMAZ
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 25.02/2020

İmza :

